

Uvodnik

Jurij Paljk

Naša šola

Tisti, ki imamo šoloobvezne otroke, se te jesenske dni šele privajamo na ritme, ki jih nam in našim družinam določa šola. Otroci in dijaki se privajajo na nove učiteljice in profesorje, starši še vedno nismo nakupili vseh knjig in drugih šolskih potrebščin.

Začelo se je novo šolsko leto, za nekatere otroke prvič, za druge pa je to le nadaljevanje šolanja, lanski maturanti pa bodo prve dni oktobra odšli na različne univerze; z veseljem tudi ugotavljamo, da jih gre zelo veliko na študij v Ljubljano, kar pomeni, da je poleg finančnih ugodnosti študija v Sloveniji vseeno tudi precej navezanosti na matično domovino pri naših mladih, če kakovost študija pustimo tokrat ob strani.

Nič novega torej, življenje je to!

In tudi nima smisla ponovno pisati, kako se vsi v naši narodni skupnosti zavedamo dejstva, da je "naša šola hrbtnica naše narodne skupnosti", ker to preprosto ni res, tega dejstva se namreč zaveda zelo malo ljudi; vpeti, kot smo, v naporni vsakdanjik, smo starši otrok že zadovoljni, če naši otroci nimajo v šoli težav, če pa so uspešni, smo toliko bolj veseli. Časi, ko so šolniki trdno držali našo narodno skupnost povezano, so minili, za vedno; dovolj je, če se preprosto ozremo na delovanje naših kulturnih organizacij, v katerih šolnikov skorajda ni več.

Tudi naša šola je odraz današnje družbe, nas samih in seveda vsega, kar jo pogojuje in označuje; je prav gotovo drugačna, kot je bila tista, v katero smo sami zahajali, zato sami zmotno večkrat mislimo, da je bila včasih šola boljša, kot je danes, kar pa ni res. Drugačna je in tudi šola s slovenskim učnim jezikom, kot se naša šola v Italiji uradno imenuje, ni nič kaj dosti drugačna od drugih šol, morda sta njena lepota in privlačnost v tem, da je razmeroma majhna in so zato naši otroci deležni bolj temeljitega učenja, pa tudi disciplina je na naših šolah, vsaj po tem, kar slišimo od drugod, še vedno na več kot dostojni ravni, za kar moramo biti hvaležni predvsem našemu učnemu in neučnemu osebju. Edina stvar, ki pa loči in temeljito označuje našo šolo od drugih šol v naši državi, je slovenski učni jezik, kar jo dela vse bolj privlačno tudi za neslovenske šolarje in je zato danes nemogoče več govoriti o narodnostni šoli, saj je večina naših otrok na naših šolah iz narodnostno mešanih zakonov in iz čisto neslovenskih zakonov, kar seveda prinaša svojevrstne težave, a tudi nove izzive za vse nas, ki smo vpleteni v šolski proces. Seveda je to dejstvo večkrat povod tudi za nejevoljo, ker tarnamo, da se raven znanja slovenskega jezika niža, a je tudi imeniten izziv, da do tega ne bi prihajalo. Sloviti poljski modrec Zygmunt Bauman je minulo nedeljo na festivalu knjige Pordenonelegge v Pordenonu pred nabitim auditorijem preprosto povedal dejstvo, da je Evropa, katere del smo tudi mi, slovenska manjšina v Italiji, stara, da se zelo hitro stara in je zato v prihodnjih letih pričakovati vsaj trideset milijonov priseljencev, če bo seveda Evropa hotela preživeti. Sedanji milanski kardinal Angelo Scola je pred meseci v intervjuju za naš Novi glas, takrat še kot beneški patriarh, zelo preprosto povedal, da v naslednjih letih lahko pričakujemo milijone novih priseljencev iz Afrike in se moramo na čisto novo družbo zato pripraviti. To so pač dejstva, s katerimi se moramo vsi sprijazniti, predvsem pa se bo morala z njimi soočati tudi naša šola in je zato polemiziranje o tem, komu je namenjena šola s slovenskim učnim jezikom, popolnoma odveč.

Poudarek je in mora vedno biti na preprostem dejstvu, da je to šola s slovenskim učnim jezikom. Slovenski jezik je tisti, na katerem mora naša šola graditi, in to na vseh področjih.

Srečno torej vsem, šolarjem, učnemu in neučnemu osebju in tudi nam, staršem, ki se moramo zavedati, da ne smemo prelagati vsega bremena vzgoje otrok na naše šolnike, ampak je prav družina tista, ki še vedno ostaja največja in najboljša šola življenja!

NABREŽINA Okrogla miza stranke Slovenska skupnost

S skupnim programom in s skupnim kandidatom na volitve!

Levosredinska koalicija devinsko-nabrežinske občine bo morala v prihodnje določiti ne le pravega kandidata za občinske volitve, ampak se bo morala tudi strniti ob vsebinah volilne kampanje. Potrebno bo računati na dokajšnjo mero politične fantazije in postaviti drzne predloge za dobrobit občanov.

To je sinteza, s katero je tržaški pokrajinski tajnik stranke Slovenska skupnost Peter Močnik povzel osrednje smernice okrogle mize, ki jo je devinsko-nabrežinska sekcija stranke lipove večje priredila v nedeljo, 18. septembra, z namenom, da bi na pravi način začela novo politično sezono, ki bo na krajevni ravni imela kot cilj zmago na občinskih volitvah. Ker pa je to zadeva celotne levosredinske koalicije, so ob prisotnosti prijateljev in somišljenikov SSK na srečanju sodelovali še Petra Segina, predstavnica stranke Italija vrednot, deželni svetnik Igor Kocijančič v imenu Združenja leveice, podpredsednik tržaške pokrajinske uprave Igor Dolenc iz

vrst Demokratske stranke in deželni svetnik SSK Igor Gabrovec. Okroglo mizo je uvedel krajevni tajnik SSK Edvin Forčič in navedel kar nekaj perečih vprašanj, od spornega regulacijskega načr-

Edvin Forčič, Peter Močnik, Igor Kocijančič, Igor Gabrovec, Maurizio Vidali, Igor Dolenc in Petra Segina (foto IG)

ta Retove uprave do visokohitrostne železnice, ki naj bi jo speljali po občinskem ozemlju; obenem peša tudi dvojezičnost v javni upravi. To so vprašanja, s katerimi se bomo morali v

prihodnje soočiti, je dejal nato Peter Močnik, le tako bomo lahko zmagali na volitvah in zagotovili SSK in levosredinski koaliciji upravni nadzor nad vsemi občinami tržaške pokrajine. "Po tej poti bomo tudi popravili nekdanje razprtije", ki so pred devetimi leti omogočile zmago Giorgia Reta. Močnik je menil, da je sedanji župan, resnici na ljubo, prikupna oseba, njegova politika pa je kljub načelnim dobrim nameram dejansko ohromila slovensko narodno skupnost. Odprta ostajajo še vprašanja dejanske namembnosti Sešljanskega zaliva (ali bo to res turistično naselje ali se za njim skrivajo gradbene spekulacije?), področja vasi Križ in gradnje visokohitrostne železnice. Srečanje, ki se je začelo na igrišču ŠD Sokol, zaradi neurja pa se nadaljevalo v Grudnovi hiši, je vodil predsednik pokrajinskega sveta Maurizio Vidali. Ta je s svojimi vprašanji načel vrsto problematik devinsko-nabrežinske stvarnosti, ki so jih nato posamezni gosti razčlenili v svojih odgovorih.

Predstavnica Italije vrednot je svarila levo sredino, naj se čim prej odzove na dve pereči vprašanji, in sicer na vprašanje visokohitrostne železnice in spornega regulacijskega načrta.

/stran 14
IG

Pogovor

Števerjanski župnik Anton Lazar obuja žive spomine na dolgo in bogato prehojeno pot

3

Pogovor

Pesnik Ivan Legiša - Burnik je v pogovoru orisal svojo življenjsko pot, ki ga je s Krasa popeljala v Avstralijo

9

Ljudsko popisovanje

Začelo se je ljudsko popisovanje, ki ga vodi državni statistični zavod ISTAT. Na domove bomo v naslednjih dneh prejeli vprašalnike, ki so na razpolago tudi v slovenskem jeziku. V ta namen pozivamo vse Slovenke in Slovence, da od popisovalcev zahtevajo slovenske popisne vprašalnike.

Vlada med razpravo o varčevalnem paketu v Poslanski zbornici

Sprejela je priporočilo Slovenske skupnosti

Zakonski in vladni ukrepi, ki so usmerjeni v omejevanje javnih izdatkov, nikakor ne smejo prizadeti načela varstva slovenske narodne skupnosti v FJK, ki sloni na mednarodnih dogovorih in sami državnih in deželni zakonodaji. Tako je zapisano v sklepnem delu priporočila (ordine del giorno), ki ga je pripravila Slovenska skupnost in so ga pred koncem razprave o finančnem manevru v poslanski zbornici vložili poslanci Roberto Rolando Nicco (izraz francoske manjšine v Dolini Aosta), Siegfried Brugger in Karl Zeller (oba iz Južne Tirolske – SVP). Dokument se že uvodoma sklicuje na posebni statut dežele Furlanije Julijske krajine, ki je avtonomna zlasti zaradi zgodovinske prisotnosti narodnih manjšin, še posebej slovenske. Nadalje je v dokumentu zapisano, da je slovenska narodna skupnost zaščitena na osnovi mednarodnih sporazumov od Londonskega memoranduma do Osima in vse do državnega in deželnega zaščitnega zakona. V dokumentu Slovenske skupnosti je posebej poudarjeno, da se pravica slovenske manjšine udejanja tudi preko zastopnosti v izvoljenih organih krajevnih uprav. Zato gre tudi poudariti vsebino 21. člena zaščitnega zakona, ki izrecno navaja pravico do "olajšane" izvolitve slovenskega predstavnika tudi v parlament.

Načelo aktivne soudeležbe in zastopnosti narodne manjšine morajo upoštevati tudi napovedane reforme krajevnih uprav. Vsako odstopanje predstavlja neposredno grožnjo obstoju in razvoju slovenske narodne skupnosti in niža že doseženo raven zaščite. Slovenska skupnost izraža zadovoljstvo zaradi sodelovanja, ki je prišlo do izraza s parlamentarnimi predstavniki narodnih manjšin v senatu in poslanski zbornici in je obrodilo izjemen rezultat. Zaradi tega jim je hvaležna za izkazano zaupanje in prizadevanje v korist celotne slovenske narodne skupnosti. Ponovno pa se je tudi tokrat pokazalo, kako nujno je, da slovenska manjšina v Italiji dobi svoje samostojno zastopstvo v obeh vejah parlamenta, saj sta za doseganje vsaj minimalnih rezultatov potrebna vsakodnevna prisotnost v parlamentu in delo za manjšino, ki ga za zdaj morajo opravljati poslanci drugih manjšin. Rezultat pa bi bil lahko še boljši, ko bi se razprava v senatu in poslanski zbornici ne končala z zaupnico, ki je onemogočila številna prizadevanja za ublažitev hudih posledic protikriznega vladnega dekreta za uprave naših občin, pokrajini in dežele. Med ta prizadevanja spadajo tudi trije amandmaji, ki jih je SSK posredovala senatorju Manfredu Pinzgerju

(SVP). Senator Pinzger je skupaj s kolegom Južnotirolske ljudske stranke Thaler-Ausserhofer in Peterlinijem amandmaje vložil in jih skušal uveljaviti, a je bilo to preprečeno zaradi omenjene zaupnice. V zadnjem trenutku je v dogovoru s SSK senator Pinzger poskušal vložiti nadomestno priporočilo (ordine del giorno), ki bi obvezalo vladno, da priporoči Deželni FJK, da v svojstvu statutarne avtonomije in v izpolnjevanju pristojnosti udejanja določila na podlagi 14., 15. in 16. člena zaščitne zakonodaje za narodne manjšine, ki zadeva tudi Slovence v Italiji in njihovo upravičeno pravico po političnem predstavnstvu v Deželni svet FJK in krajevnih javnih upravah. Žal je tudi ta poizkus ostal neizpolnjen zaradi že omenjene zaupnice. Deželni tajnik SSK Terpin pa je naposled sklenil dogovor s poslancem SVP S. Bruggerjem za vložitev novega priporočila med razpravo v poslanski zbornici. Ta je tudi v pogajanjih z ministrom za deželna vprašanja Raffaelejem Fitto dosegel, da je vlada priporočilo SSK sprejela, kar pomeni, da ima slovenska manjšina v Italiji sedaj že prvi dodatni politični argument za pogajanja o novi ureditvi krajevnih uprav, ki jo bo morala sedaj sprejeti dežela FJK.

**Deželni tajnik SSK
Damijan Terpin**

SSK zbira podpise na sedežih v Trstu in Gorici

Aktivno za ukinitev volilnega zakona

Stranka Slovenska skupnost, zbirna stranka Slovencev v Italiji, izraža polno podporo odboru, ki si prizadeva za sklicanje ljudskega referenduma, ki naj razveljavi sedanjí volilni zakon. Zakon, ki mu pravijo "Porcellum", se pravi "svinjarija", določa izvolitev obeh vej parlamenta z zaprtimi listami, ki volivcem onemogočajo, da izražajo pre-

ference. Dejansko se tako dogaja, da peščica ljudi v vodstvih večjih strank samostojno vnaprej določi sestav glavnine rimskega parlamenta, kar je skregano z osnovami vsake zdrave in zrele demokracije. Potrebno je, da pobudniki referenduma do konca septembra predložijo zahtevo po sklicu referenduma, ki jo mora po zakonu podpreti kar petsto ti-

soč volilnih upravičencev. Doselej so po vsej Italiji ljudje množično podprli pobudnike referenduma in pomembno je, da tudi kot Slovenci prispevamo svoj delež k zrušenju sramotnih volilnih pravil, ki so privedla do imenovanja najslabšega parlamenta v povojni zgodovini Italije. Slovenska skupnost zbira podpise na svojih osrednjih sedežih v Trstu (ul. Gallina, 5/III) in v Gorici (drevored 20. septembra, 118) v dopoldanskih urah vsak dan, od ponedeljka do petka. Kdor želi, lahko zahtevo po referendumu podpiše tudi na županstvih, kjer je po zakonu na voljo vse potrebno gradivo.

Poseg deželnega svetnika SSK Gabrovca

Zakaj je FJK še vedno brez favnističnega načrta?

Zakaj je Furlanija Julijska krajina še zmeraj brez favnističnega načrta? To je glavno vprašanje, ki ga predsedniku dežele Tondy oz. pristojnemu odborniku Violinu postavlja deželni svetnik Slovenske skupnosti Igor Gabrovec, ki je o tem že pred nekaj meseci vložil specifično svetniško vprašanje - žal še vedno brez odziva. Tematika je te dni spet aktualna na straneh deželnih medijev, saj so nanjo spet opozorile naravovarstvene organizacije. Deželni zakon o lovu - piše Gabrovec v svojem dokumentu -, ki ga je med drugim država deloma zavrnila, jasno predvideva cilje in namene, ki naj jih ima favnistični načrt. Z

deželnim odlokom št. 1264 iz leta 2008 je deželna uprava sicer določila objavo osnutka dokumenta na svojih spletnih straneh. Od tedaj so vse zainteresirane ustanove, društva in organizacije imeli 90 dni časa, da so z ugovori lahko prispevali k dokončni izdelavi načrta. V predvidenem roku je na pristojne deželne urade dospelo kar nekaj skrbno pripravljenih poročil z opazkami, s predlogi in popravki. Od takrat pa o načrtu ni več ne duha ne sluha. "Načrt je očito obšel v predalih deželne uprave", meni Gabrovec. "Na nezasišano in nerazumljivo pomanjkljivost so me iz različnih vzgibov večkrat opozorile tako

lovske družine kot tudi naravovarstvene organizacije, ki izpostavljajo velike težave, ki izvirajo iz pomanjkanja tega pomembnega okvirnega načrta za upravljanje divjadi", pravi Gabrovec, ki v nadaljevanju svojega pisma sprašuje deželno vladno, koliko časa bo še potrebno, da bomo vendar dobili favnistični načrt. Le-ta je namreč temeljnega pomena za doseg glavnih ciljev zakona o lovu, kot so npr. zaščita, ohranjanje oz. izboljšanje deželne favne, biodiverzitete ter smotrnega upravljanja z divjadjo. "Zlasti ne smemo pri tem pozabiti na kmetovalce, ki zaradi divjadi v zadnjih letih beležijo ogromne škode na pridelkih. Tudi oni upravičeno pričakujejo, da se čim prej dokončno zapolni normativna vrzel v tem smislu", dodaja ob koncu slovenski deželni svetnik.

Zasedanje Izvršnega odbora SSO

O sedanjem dogajanju v slovenski narodni skupnosti

Izvršni odbor Sveta slovenskih organizacij, ki je v torek, 13. septembra, zasedal na goriškem sedežu, je sejo namenil pomembnim tematikam in perečim vprašanjem, zlasti s šolskega in upravopolitičnega področja, ter trenutnemu dogajanju v slovenski narodni skupnosti v Italiji, ki so ga obarvali nekateri pomembni spominski dogodki.

IO je ocenil, da je pri značilno pomembnih dogodkih, kot so študijski dnevi Draga, odprtje seminarja za slovenske šolnike, Bazoviška svečanost in Marijanski shod, preveč bodla v oči odsotnost najvišjih predstavnikov Urada za Slovence po svetu. Ob problematiki v zvezi z Uradom in zmanjšanjem sredstev krovnima organizacijama SSO opaža, da druga krovna organizacija ne kaže volje za skupni nastop ob dejstvu, da ni dopustno sedanje gospodovalno vmešavanje Urada v interne zadeve slovenske narodne skupnosti v Italiji. Glede politične in administrativne racionalizacije v Italiji IO meni, da interesom slovenske narodne skupnosti ne škodi (prej koristi) obstoj dosedanjih malih občin, ki jih večinoma upravljajo Slovenci, zato naj bi te ne bile nasilno združene v večjo enoto, kakor predlagajo najnovejši vladni varčevalni ukrepi. Zlasti pa, naj se jim slovenska narodna skupnost ne odpove vnaprej, ko za to še ni nobene potrebe.

Kar se tiče te in drugih vrst racionalizacije, IO SSO ocenjuje, da gre pri namenih o ukinjanju, zlasti Pokrajine Trst in nekaterih malih občin, in pri še vedno grozeči vertikalizaciji in racionalizaciji šol, čeprav sta trenutno zamrznjeni, za vprašanje, ki ga je treba dobro preučiti in pretehtati v mednarodnih dogovorih in sporazumih (zlasti Londonskega in Osimskega), ali gre za kršenje pravic, še preden bi prostodušno zagovarjali, kot nekateri svetujejo, vnaprejšnje odpovedovanje osnovnim upravnim enotam in šolam, čeprav se je sama italijanska mini-

strica za šolstvo letos izrazila, da se slovenskih šol omejevalni ukrepi ne bodo dotaknili. IO SSO se je podrobneje pomudil pri šolski problematiki: govor je bil o potrebi potenciranja kapacitet v jaslih za slovenske otroke, o potrebi po čuječi državi zaradi potuhnjenosti plažečega se zmanjševanja delovnih mest šolnikov

Riccardo Ruffar (foto JMP)

in neučnega osebja, na katerega opozarjajo s šolskega področja, o sedanjih neustreznih prostorskih razmerah špetske dvojezične šole, o potrebah glasbenega šolstva tudi na področju priprav na višješolsko izobraževanje in o drugih spremnih vsebinah. Tudi na tem področju IO SSO pričakuje, da bo prišlo do stvarnega operativnega sodelovanja z drugo krovno organizacijo v skupni posvetovalni komisiji, brez nepotrebnih polemičnih odzivov na neprijetne teme, saj je za mnoga aktualna vprašanja še potrebna razprava z vzporednim razčiščenjem in usklajevanjem. To je nujno potrebno za nadaljnje čim učinkovitejše skupne odgovore na teme, kot so slovenska šola, administrativna in politična racionalizacija, slovenski tisk, gledališče, skupna imovina itd., in na vprašanje, kaj slovenska narodna skupnost v Italiji želi. Gre za stališča, ki jih bo treba posredovati nim upravnim enotam in šolam, kamor je bila npr. že oddana skupna spo-

menica obeh glasbenih šol kot izhodišče za nadaljnjo razpravo. IO SSO je poudaril, da si prizadeva za čim bolj usklajeno nastopanje z drugo krovno organizacijo tudi na osnovi razumnih kompromisov, ki so dovolj konstruktivni, da ne napadajo bistva osnovnih prepričanj in vrednot vsake izmed njih. Pri tem je delovanje SSO zazrto v prihodnost, v potrebe novih generacij, vendar sloni na dosežkih iz preteklosti, iz katere skupnost raste. V tem deklariranem nujnem sodelovanju so besede slovenskega ministra za šolstvo ob odprtju seminarja za šolnike o edinih zaslužnih za osamosvojitve in o delu slovenske elite, ki od nekdaj nasprotuje spremembam, ter njegovi komentarji na bazovski grmajni skrajno neokretni in zavajajoči, ker kažejo na dokajšnje nepoznavanje zgodovine in na omalovaževanje vsega, kar ni "naše". IO SSO je obsodil še zlasti odnos matičnih medijev do bazoviškega slavnostnega govornika Sergija Pahorja, čigar slika in beseda sta "izpadli" iz medijskih poročil o spominski svečanosti. Za celotno Slovenijo se zdi, kakor da tega govornika nikoli ni bilo, izbrisani sta bili njegova oseba in njegova slavnostna misel. Uvodničarki v tržaškem dnevniku pa je naziv "terorist" ljub.

V dogajanju na deželi, kjer imata obe krovni organizaciji v odborniku Deanni pozornega sogovornika, je IO SSO ocenil, da je bil predlog člana deželne posvetovalne komisije Riccarda Ruffarja o razdelitvi sredstev popolnoma legitim, pa tudi ni bil edini, in ni šlo za neodgovorno dejanje, ki bi škodilo interesom slovenske narodne skupnosti. Tako IO ocenjuje, da je bilo povsem neumestno, da so v organizaciji SKGZ sprožili proti njemu, ki ni nikogar napadel, vrsto očitkov o neodgovornem pristopu, saj kulturni in razsoden odnos do različnih mislečih ne vidi v izražanju drugačnega mnenja razloga za preprič.

Povejmo na glas

Potrebujemo odločen skupen politični nastop

Prej je kriza tiho trkala na naša vrata, sedaj pa po vratih razbija in hoče z vso silo vdreti v naše domove. Tako je v tem trenutku in tako bo zagotovo v prihodnje, ker nima nobenega namena več, da bi se umirila, ali celo odšla drugam. In v takšnih časih so se kako utemeljeni pozivi nekaterih politikov in predvsem ekonomistov, da bi bilo nujno vzpostaviti vladno narodno enotnost ali vsaj tehnično vladno. Obe navedeni vladi ukinjata tisto politiko, ki z nenehnim strankarskim bojem gleda izključno na povečanje lastnega ugleda in kar največje razvrednotenje nasprotne strani. V kritičnih razmerah je na ta način skupen interes države in ljudi vedno usodno v ozadju in nikoli niti slučajno na prvem mestu. Kaj to pomeni v trenutku, ko se govori o nevarnosti državnega bankrota ali celo o vse bolj ogroženem evru, gotovo ni treba posebej razlagati. Pustimo ob strani dejstvo, da v Rimu očitno ni videti nikakršne pripravljenosti, da bi se premaknili v poenoteno politično formacijo, zaradi česar bo kriza zanesljivo dobila še večjo moč, in se raje pomudimo pri nas samih, se pravi pri slovenski narodni skupnosti tukaj v Italiji. Kaj klestenje financ na vseh ravneh tja do dežele, pokrajini in občin ne ogroža tudi naše narodne skupnosti kot manjšine? In še več, kaj ni krčenje deželnih uprav, napovedano ukinjanje pokrajin in manjših občin ter rajonskih svetov nemara še hujši udarec od tistega, ki se mu pravi manj denarja? Za nas kot manjšino je izbrana vloga na

deželi, toliko bolj na pokrajinah kakor tudi v občinah in rajonskih svetih temeljnega in do skrajnosti važnega pomena. Zelo močnega je namreč, da če bi se vsa napovedana krčenja zares uresničila, bi kot manjšinska narodna skupnost iz večine uprav popolnoma izpadli ali ohranili le drobtinice. Na dlani je torej, da se nahajamo v podobni situaciji kot tedaj, ko smo se skupno odločno in javno zavzeli za sprejetje predolgo odlašane zaščitnega zakona, kar je imelo velik odziv, ki je bil nedvomno odločilen. Resnica je namreč, da manjšini pripada drugačen položaj od tistega splošnega in tovrstno priznanje je eden od najhlahtnejših dosežkov razvite demokracije, na kar bi lahko opozorjalo tudi Slovenija. In v imenu te resnice bi bilo še kako prav, da bi vse naše politične komponente v sedanjih izrednih razmerah sedle za isto mizo in našle skupen jezik in skupna stališča, s katerimi bi se vztrajno obračale na širšo javnost kakor tudi seveda na naše ljudi, torej našo javnost, se pravi na vse nas. Razume se s pozivi, naj ne pride do napovedanih krčenj, ki v tukajšnjem prostoru ne upoštevajo manjšinske navzočnosti in se delajo, kot da naše narodne skupnosti sploh ni. V tej situaciji, da ne bo ne sporazumov, nekaj zaleže le skupen političen nastop, civilna družba je premalo. Brez močnejšega političnega nastopa bo v tej krizi naša manjšina nepredstavljivo oslabela, in to je nevarnost, ki vzbuja do skrajnosti mučno skrb.

Janez Povše

POGOVOR G. Anton Lazar

“Marsikaj sem doživel. Pa naj bo, če smo in hočemo biti Jezusu podobni!”

G. Anton Lazar, rojen januarja 1927 kot tretji izmed sedmih otrok očetu Petru, rudarju, in materi Mariji, gospodinjji, v Idriji, bo naslednje leto obhajal 60-letnico duhovniškega posvečenja. Zadnjih 25 let je preživel kot župnik v Števerjanu, prej več let v Doberdobi, še prej pa v različnih vaseh na Idrijskem in Bovškem. Čez nekaj tednov se bo - tudi iz zdravstvenih razlogov - umaknil k zasluženemu počitku; na njegovo mesto bo v briško vas prišel mladi g. Mirko Butkovič, posvečen pred dvema letoma. G. Lazarja smo obiskali v župnišču ob cerkvi sv. Florijana, kjer nas je toplo sprejel. Predstavil nam je gospo Anico, sestro, ki že vrsto let živi z njim in mu je v oporo, nato pa nam je po zidovih farovža razkazal celo vrsto slik in fotografij. Na dan so privreli spomini na rojstni kraj, na domačijo in bližnjo cerkvico sv. Antona ter križev pot, na novo mašo, na kraje pod Julijci, kjer je v mladih letih opravljal svoje poslanstvo, na drago mater... Zaživel so obrazi in zgodbe iz dolgega in bogatega življenja.

G. Lazar, katera bo vaša naslednja “postaja”?

Najprej je bilo rečeno, da bova s sestro ostala tu, kamor bo prišel tudi g. Butkovič. Nadškof je nato predlagal, da bi šla v stavbo ob goriški stolni cerkvi. Nazadnje nama je dekan Karel Bolčina ponudil, da bi šla v farovž v Gabrje. Upam, da bom tam lahko maševal še kakšno leto; za ostalo naj bi poskrbeli pa drugi. Butkoviča dosti ne poznam, imam pa ga za delavnega in nadarjenega fanta. Študiral je v Vidmu in Ljubljani, zraven pa diplomiral še iz orgel.

Začnimo od začetka... Kakšne spomine imate na svoje otroštvo? In kako ste odkrili duhovniški poklic?

Rojen sem leta 1927. Ko še nisem bil star dve leti, je naša hiša v noči na 1. oktober zgorela. Kletne prostore smo dali sosedom, ker so jim italijanski vojaki pobrali hišo. Jesen je bila, listje je padalo, pihal je veter. Zvečer je dekla počistila ognjišče in vrgla žerjavico za hišo... Mama, ki je bila noseča, je opazila ogenj, sosedje so šli zvonit v bližnjo cerkev. In smo se rešili. Mi in kravica. Naša mama je nato nosila prodajat mleko v Idrijo, da smo dobili kaj denarja. Saj nismo bili prav reveži, družina pa je rastla, popraviti smo morali hišo. Nekaj mesecev sem nato bival pri stari materi v Jaznah v župniji Otalež. Ko me je nona odpeljala, se nisem hotel ločiti od mame; potem pa ne od none. Enem razredu nas je bilo petdeset - sami fantje. Šola je imela devetnajst razredov. Naš tata prav ni mogel Italijanov. “Po kaj so prišli Lahi? Kdo jih je klical?” je pravil. Potem so prišle frančiškanki iz Humina; bilo so dobre dušice, fašizem pa jih je izkoriščal za poitalijančevanje. Ko sem šel v prvi razred osnovne šole, je bila učiteljica stara sedemnajst let, imela je nemški priimek. Imeli smo jo radi, bila je sposobna.

Po petih letih osnovne šole sem imel “avviamento al lavoro” (usmerjanje v poklic; op. p.). Eni so iz Idrije hodili k salezijancem v Gorico, mi nismo imeli te možnosti. Neki gospod nas je učil nemščine; ukazal nam je, naj beremo nemške knjige, on pa je medtem bral časopis. Že takrat sem imel željo, da bi postal duhovnik...
Od kod ta želja?
Natančno ne vem. Postal sem strežnik, obiskoval sem Marijin vrtec. V Idriji je bil tedaj kaplan Mesar. Vsako nedeljo smo po kosilu hodili v Marijin vrtec, bilo nas je vsaj 50. Starejši gospod nam je v slovenščini pripovedoval pravljice, ki si jih je kar sam izmišljal. Tam sem tudi prvič doživel miklavževanje: velik hudidič je imel volvske rogove, dva sta ga držala na verigi. Angelček je zvonil in prišel je sv. Miklavž! Tako sem se bal hudidiča, da sem si rekel: “Bog daj, da bi prišel živ ven iz te sobe!” Spominjam se, kako nas je nato g. Mirko Filej, ki je bil nekaj časa v Idriji, jeseni 1938. leta peljal z avtobusom prek Tolmina na Sveto Goro. Tam smo imeli mašo. Nato smo šli na Mirenski Grad in dobili tudi kosilo, nakar smo se vrnili domov prek Vipavske doline. Za vse to smo plačali tri lire. Ta družina je bila zame in za moj poklic pomembno doživetje. Potem je prišel g. Ličen, po rodu iz Vipavske. On nas je 12. julija 1939 peljal na romanje na Svete Višarje. Od Žabnic smo se povzpeli do svetišča peš; tam smo imeli spoved in molitve. Spali smo na pogradih v farovžu. Naslednji dan smo imeli mašo, nato smo krenili proti domu. G. Ličen nam je povedal, da moramo moliti k Mariji, saj nas bo uslišala. Jaz sem jo dvanajstleten prosil, naj mi pomaga, da bi lahko šel v semenišče in postal duhovnik. Mama, pobožna žena, je bila te moje želje silno zadovoljna. Všeč mi je bilo, ker sem imel oporo pri njej.

Pri očetu ne?

Ja, tudi, toda na drugačen način. On je skrbel, da bi imeli dovolj denarja, da smo imeli kaj jesti. Bil je človek redkih besed, ni pa imel nič proti. Moj rojak msgr. Franc Močnik je živel blizu nas. Njegov oče je bil navaden delavec, bili so dobri ljudje. Franc je opravil realko, nato je šel študirat matematiko. Vsako leto pa je po Veliki noči in Velikem šmaru prihajal v domačo Idrijo. Moja mama mu je poleti 1939 povedala o moji želji, on pa je odgovoril: “To bomo pa uštimali!” V malem semenišču v Gorici sem opravil potreben izpit, nato sem septembra 1939 lahko vstopil. Bilo nas je šestintrideset: polovica Slovencev, druga polovica pa Furlanov in Bizjakov. Takrat je Nemčija napadla Poljsko. V prvi gimnaziji je šlo kar dobro, polente ni manjkalo. Desete-

ga julija 1940 je Mussolini napovedal vojno Angliji in Franciji. Vsi ven iz semeniščal! Šli smo domov in čakali, kaj bo. Goriški nadškof Margotti je uredil, da so nas sprejeli v videmskem semenišču v Castelleriu. Tam nas je bilo 400, v drugem razredu okrog 70. Profesor italijanščine, latinščine, zgodovine in zemljepisa je bil mlad; a ko je govoril, se je slišala muha. Ko je videl, da je kdo prepisal, je dal obema štiri-

Kako se je začela vaša dušnopastirska služba?

Najprej sem hodil kot začasni vikar namestnik v Spodnjo Idrijo, ker je bil tamkajšnji župnik Franc Rupnik pri vojakih. Nisem namreč še dobil dekreta o namestitvi; tedaj je odločala UDBA, kdo bo šel v to ali drugo faro. V Spodnjo Idrijo sem se vozil s kolesom, vsako nedeljo sem imel po tri maše; mislil sem, da bom umrl, saj smo bili vsi prestra-

magal “mašiti luknje”. Dekan je nato odločil, da grem za kaplana v Tolmin. Tam sem bil od konca januarja do konca aprila 1954. Imeli smo se lepo; cerkev je bila vedno polna ljudi. Videl sem tudi klet, kjer je bil zaprt g. Jožko Kragelj. Konec aprila sem končno šel kot župnijski upravitelj v Log. Govorili so “po buško” (bovško, op. p.), nisem razumel niti ene besede!

V Logu sem bil štiri leta, bilo je lepo, pa čeprav sem upal, da me pošljejo bolj blizu doma. Mama ni bila zadovoljna. Tata je prišel nekajkrat na obisk; kaj mi je popravil, saj je bil rudar, pa tudi “cimperman” (tesar; op. p.). Takrat smo duhovniki bili reveži, bila je bridka. Ložani so bili izredno dobri ljudje, še vedno sem navezan nanje.

Prav tako Sočani. Tudi med njimi sem bil štiri leta. Iz Soče sem šel v Zavratac pri Idriji.

Leta 1972 ste prišli za župnika v Doberdobi...

Tudi to je uredil msgr. Močnik; verjetno je želel, da bi v starih letih imel v bližini idrijsko oporo... Znašel sem se kar dobro. Že takrat so imeli v Doberdobi odlične pevski zbor. Pa veliko dobrih ljudi! V Jamljah je bil

tedaj g. Bernard Špacapan; k njemu sem se hodil spovedovat. Veliko smo hodili tudi v Ronke.

V Števerjanu ste nato preživel zadnjih 25 let, najdaljše obdobje...

Prišel sem septembra 1986. Kakšna vročina je bila tisti dan! Iz Idrije so prišli trije bratje in tri sestre, da bi nam pomagali pri selitvi. Tu sem našel drugačno okolje. Hranim tudi zelo lepe spomine. Pred leti je števerjanski zbor vodil Tomaž Tozon, ki je prihajal iz Škofje Loke tudi ob

slabem vremenu in snegu. Bil je cerkveni človek, zelo dobro je vzgajal pevce, ki jih je tedaj bilo čez petdeset. Na zborovskem tekmovanju na Bledu leta 1990 so osvojili prvo nagrado, z njo pa še tridnevno potovanje v Rim in sprejem pri svetem očetu. Peli so tudi čudovito Gregorčičevo Na polju znamenje stoji; ko so jo peli, je papež za njimi ponavljal besede “Bog čuvaj domovino mojo”... To je bil res mož, naš papež!

Vaško šolo sem hodil učiti, dokler nisem bil dovolj star. Tako sem tudi dobil pravico za sicer skromno pokojnino. Jugoslavija mi je požrla dvajset let, ker nisem bil vpisan v CMD... Pokojnino je lahko prejemal, samo kdor je bil vpisan v CMD, ali pa, če je kdo dal priporočilo zanj. Prej nismo smeli imeti niti zdravstvene izkaznice. Pred leti sem bil operiran za slepiča; tata je prinesel denar, da smo to plačali...

Zdaj pa vas čakajo v Gabrju...

Upam, da je ta odločitev zadnja. O tem sem se v prejšnjih dneh že pogovoril z nadškofom. V Gabrju so popravili cerkev in farovž. Branko Černic, ki ga poznam že iz časov, ko sem bil v Doberdobi, je dal iz svojega zbiral denar, da so krasno obnovili. Najlepše je, da lahko kar iz kuhinje greš v zakristijo in cerkev. Tam bom maševal, dokler bom mogel. Kar se tiče upravne in gospodarske plati, te odgovornosti ne sprejemam; naj jo opravlja kdo drug, ki se bolje razume na papirje.

Kaj svetujete svojemu nasledniku v Števerjanu?

G. Mirko je že prišel k meni, vse sem mu pokazal in povedal, kar mora vedeti. Želel bi samo to, da bi se ne kregala; fajmoštri znamo take stvari delati...

Še zadnje vprašanje: ste veseli, da ste izbrali to življenjsko pot in da ste duhovnik?

Zelo. Čeprav ni lahko. Dosti so mi “nagajali”, srečeval sem tudi hudobne ljudi. Marsikaj sem doživel. Pa naj bo, če smo in hočemo biti Jezusu podobni!

Danijel Devetak

Foto DPD

rico. Po drugem letniku sem večkrat zbolel, saj je bilo hrane malo, jaz pa sem rasel. Bilo je hudo.

Po četrtri gimnaziji se je v Vidmu zgodilo, da so semenišče med vojno porušili. Morali smo spet v Gorico. Velika večina je dobila mesto pri jezuitih, nekaj nas je šlo k nemškimi stram na Korzu, v bližini Spominskega parka. Za nas je skrbel msgr. Močnik. Gimnazijo smo opravili v državni šoli na poti na Kapelo, tam je bila slovenska gimnazija. Imeli smo odlične slovenske profesorje. Vsako lekcijo smo po sedemkrat prepisali v zvezek in se je učili na pamet. Spomladi 1945 so skoraj vsak dan bombardirali mesto, skrivali smo se v luknjah, bilo je nevzdržno. Nato smo šlo nadaljevali v semenišču, bilo nas je 120: dvajset Italijanov, ostali pa Slovenci, prihajali so tudi iz Tržaške.

Nato je prišla meja in uredili so, da smo šli v Ljubljano. Kot privatniki smo opravili gimnazijo in nato maturirali ter se vpisali na univerzo.

Naslednje leto boste praznovali 60 let... Kakšne spomine imate na duhovniško posvečenje?

Na dan sv. Petra in Pavla, 29. junija 1952, me je posvetil škof msgr. Anton Vovk, ki je bil apostolski administrator tudi pri nas. To je bil mož in pol! Bil je malo grob, sicer pa zlata duša. Ko so prišli komunisti in potem, ko je Rožman odšel, je Vovk prevzel vse. Cerkev in “fajmoštri” smo jim bili v napoto. Še zdaj... Pridigali so nam, kako bomo vsi enaki, kako bo fajn v socializmu... Takrat smo bili štirje novomašniki, med temi tudi prof. Franc Kralj. Na moji novi maši je pridigal profesor Svetega pisma dr. Andrej Snoj. Idrijo je imel rad, na realki je bil katehet, tja je vedno rad prihajal, podpiral je reveže. In so ga obtožili.

Tam sem ostal samo do srede septembra istega leta, saj sem imel že listek, da grem k vojakom. Šlo nas je šest, trije duhovniki in trije bogoslovci. Poslali so nas v “slavni” Bihač. S kamioni smo šli k Sveti Luciji, nato z vlakom do Ljubljane, kjer se je zbral “ves narod”, nato naprej. Pot smo začeli v četrtek zvečer, v Bihač smo prispeli v torek ponoči... Stanovali smo v barakah, kjer je prej bila nemška vojska. Za spanje smo imeli žaklje, v njih je bila slama, sam prah. Tam sem dobil uši, stenice in bolhe! Stenice so bile res hude! Ko sem se zjutraj zbudil, sem imel objedene in krvave roke. Pet dni sem bil tudi zaprt. Vsaj mi ni bilo treba marširati... So nas pa drugače mučili.

Koliko je trajala vaša izkušnja v JLA?

Imeli smo srečo. Zaradi nove meje nismo opravili zadnjega letnika liceja. Goriški duhovnik nam je svetoval univerzitetnega profesorja, s katerim smo nadoknadili izgubljenost. Tako smo lahko opravili maturo. Ko bi je ne imeli, bi morali služiti vojsko ne dvanajst mesecev, temveč 36!

In po vojaščini?

Ob vrnitvi smo šli peš na Sveto Goro, da bi se zahvalili Svetogorski Mariji. Kot vojak smo se postavili v vrsto... Takrat so nam dali dekret z imenovanjem. Jaz sem dobil za Log pod Mangartom. Kot sem že povedal, je takrat “komandiral” UDBA, vsiljevala je, kar je hotela. Na vsak način je poniževala duhovnike in jih hotela spraviti v Cirilmetodijsko društvo (CMD), katerega ustanovitev in delovanje je vodila in nadzorovala oblast. Jaz se nisem hotel vpisati...

V Logu je bil takrat za župnika neki Rutar. Škof je zato moral čakati od septembra do konca januarja. Tiste mesece sem bil na razpolago dekanijskim duhovnikom, ki sem jim po-

Iz goriške nadškofije

Msgr. De Antoni predsednik Škofovske konference Triveneta

Na srečanju Škofovske konference Triveneta (CET), ki združuje petnajst škofij Furlanije Julijske krajine, Veneta in Tridentinskega Južne Tirolske, je bil 13. septembra letos goriški nadškof msgr. Dino De Antoni izvoljen za predsednika konference. Nasledil je kardinala Angela Scola, nekdanjega beneškega patriarha, ki je v zadnjih tednih prevzel novo službo kot nadškof v Milanu. Za podpredsednika je bil izvoljen škof iz Padove, msgr. Antonio Mattiazzo. Škofje so poleg tega poglabili sporočilo, ki ga je Cerkvam italijanskega Severovzhoda dal papež Benedikt XVI. v Ogleju in Benetkah maja letos. Te vsebine naravnost spodbujajo in bogatijo prizadevanja krajevnih Cerkev, ki se pripravljajo na zborovanje “Oglej 2”, ki bo potekalo od 13. do 15. aprila 2012 v Ogleju in Gradežu.

Praznik rožnovenske Matere Božje v Podgori

V nedeljo, 2. oktobra, bo v Podgori pri Gorici potekal praznik rožnovenske Matere Božje. Obredi tridnevne (29. in 30. septembra ter 1. oktobra) bodo ob 18.30. Rožni venec bodo verniki molili ob 8.30, ob 9. uri bo maša. V nedeljo, 2. oktobra, bo rožni venec ob 14.30, ob 15. uri pa procesija po vasi. Praznik bo vodil župnik iz Devina dr. Giorgio Giannini. Sodelujejo krajevna skupnost Podgora, Prosvetno društvo Podgora, rekreacijsko društvo Calvario, Mešani pevski zbor Podgora in pihalni orkester Kras iz Doberdoba.

Ob spremljanju projektov Slovenske Karitas

Utrinki s terenskega obiska v Ruandi in Burundiju

V juniju 2011 smo skupaj s sestro Bogdano Kavčič v Ruandi in Burundiju preverili, kaj vse je bilo narejenega s pomočjo zbranih sredstev preko lanskega leta. Projekti, podprti z dobroto slovenskih darovalcev, resnično prispevajo k boljšemu življenju afriškega prebivalstva in manjši revščini. Nova porodnišnica v kraju Ruza v Burundiju, kjer se mesečno rodi okoli 180 otrok, je v polnem teku. Prej so matere pogosto rojevale doma in zaradi zapletov pri porodu so številni otroci postali sirote. Mame sedaj pridejo iz porodnišnice spočite in z nasmehom. Zelo so hvaležne. Pravi čudež je bil, ko je na svet prirojena prvorojenka. V urejeni čakalnici obnovljenega zdravstvenega centra v Rwisabiju je zjutraj na pomoč čakalo več sto ljudi. Sestre so tehtale otroke v obdobju od novorojenčkov do starosti 5 let. Na ta način odkrijejo največ podhranjenih in jim tudi pomagajo. Dijaki srednje šole v odročnem podeželskem kraju Mbirizi v Burundiju se pridno učijo. V času našega obiska so imeli ravno izpitno obdobje.

Jana Lampe, s. Sylvie Tosion, Mojca Urh, s. Bogdana Kavčič pred porodnišnico v kraju Ruza v Burundiju

To prinaša iskrice upanja prebivalcem Ruande in Burundija, kjer je še vedno veliko revščine, potrebe so še ogromne. **Voda** Vsak dan sem opazovala veliko število malih otrok v umazanih

5. leta. Zdravstvenih kapacitet, ki bi nudile preventivno vzgojo in pomagale obolelim, je v Burundiju še vedno premalo.

Izobraževanje

Zaradi revščine, skrbi za preživetje družine ter zaradi pomanjkanja izobraževalnih ustanov otroci pogosto ne obiskujejo šole. Veliko otrok mora pasti kože, nabirati drva ... Izobražba je najmočnejše sredstvo za zmanjševanje revščine. Če si izobražen in imaš poklic, je večja možnost, da boš dobil delo ... Pri nas je samo po sebi umevno, da ko odpremo pipo, iz nje priteče voda, ki jo lahko pijemo, da naši otroci hodijo v šolo ... V afriških državah

bo potrebno še veliko storiti, da bodo tamkajšnji prebivalci imeli enake možnosti za dostojno življenje, kot jih imamo mi, ki živimo v Sloveniji. V Afriki še vedno veliko ljudi živi v veliki revščini na robu preživetja. Ob podpori darovalcev lahko z majhnimi koraki naredimo veliko dobrega in tako prispevamo k zmanjševanju revščine. Pomemben je vsak dar, ki prinaša upanje in konkretno pomoč ljudem v Afriki.

Besedilo je pripravila sodelavka Slovenske Karitas Jana Lampe.

S sodelovanjem ZCPZ iz Trsta

Opasilo v vasi Socerb

Daljše sušno obdobje se je v soparnem nedeljskem popoldnevu, 18. sept., pripravljalo na spremembo, ko so se pevci ZCPZ iz Trsta zbrali pred cerkvijo v vasi, da bi s petjem počastili zavetnika, sv. Socerba. Nad vhodnimi vrati lepo obnovljene zunanosti cerkve je izklesana letnica 1648, ki opozarja na njeno zgodovino. Zunanji videz ne daje pravega vtisa stanja, v katerem je notranost božjega hrama. Golo tramovje in sivo kamenje nemo pričakuje dobrotnih človeških rok, da obnovijo in oplešajo še notranost tega svetišča. Na oboku apside ostanek ometa v modri barvi in golob v sredini spominjata na prejšnje lepše čase te cerkve. Sv. maša, ki jo je daroval župnik g. Iztok Mozetič, se je pričela s priljubljeno Hladnikovo *Marija skoz življenje* ob spremljavi in

pod vodstvom Edija Raceta. Sončni žarki so razsvetljevali prostor in gledi srca vernikov ob molitvi in petju, ko je v pridigi o temi

tokratnega evangelija, ki govori o pravičnosti, nagovoril prisotne župnik g. Mozetič. "Kajti povem vam: Če vaša pravičnost ne bo večja kakor pravičnost pismonikov in farizejev, nikakor ne pridete v nebeško kraljestvo" (Mt. 5,20). V nadaljevanju se je

oprl na Božji načrt in Božjo voljo sprejemanja trpljenja, ki nam je od Boga ponujeno, s katerim lahko pridemo do prave sreče. Svetniška kandidatinja Magdalena Gornik je takole zapisala: "Duše trpijo različno. Ene trpijo na glas in prenašajo muke na vse okoli sebe. Druge trpijo tiho in skrivajo same sebe za svoj polom. Tretje trpijo tiho in stojno. Vzamejo svoj križ na svoje rame. V zaupanju v Boga, v veri Vanj, v ljubezni do sebe in vseh okrog

sebe pogumno stopajo naprej. Po končanem obredu in 'ofru' je bila družabnost pred cerkvijo, za katero gre pohvala prijaznim domačinom, še posebno pa pridnim rokam gospodinj, ki so pripravile okusne dobrote. V daljavi nad Furlansko nižino so se zgoščali temni oblaki, ki so kazali na bližajoče se

poslabšanje vremena. Poslovili smo se od domačinov in njihove lepe vasice, iz katere je pogled na Tržaški zaliv pravi užitek, z upanjem, da jim bo uspelo (kot na zunanji strani) obnoviti tudi notranost te starodavne cerkve.

Pavel Vidau

Slovenska Karitas prizadetim ob suši v Vzhodni Afriki Posredovala je 30.000 evrov

Na Slovenski Karitas so v dobrodelni akciji za pomoč ob suši v Vzhodni Afriki od sedaj zbrali 31.767,00 evrov. Od zbranih sredstev so že posredovali 30.000,00 evrov za humanitarno pomoč ljudem v Somaliji in Keniji, kjer se situacija poslabšuje in še vedno veliko ljudi nujno potrebuje hrano, vodo in zdravstveno oskrbo. V sodelovanju s Caritas Nemčije in lokalnim partnerjem Daryeel Bulsho Guud so 20.000,00 evrov namenili za nakup hrane in redno oskrbo s pitno vodo za 2.500 najbolj ogroženih družin (15.000 ljudi) za obdobje petih mesecev na podeželskem območju Galguduuda v osrednji Somaliji, kjer so zaradi suše in trajajočega konflikta ostali brez osnovnih sredstev za preživetje. V tej regiji je zaradi akutne lakote ogroženih več kot 60 odstotkov prebivalstva. Pomoč bo prednostno namenjena otrokom v starosti od rojstva do petega leta starosti, nosečim materam in starejšim. Za oskrbo z vodo za 820 gospodinjstev v škofiji Ngong v južni Keniji so namenili 10.000 evrov. S temi sredstvi bodo podprli zagotovitev dvajset 10.000-litrskih vodnih rezervoarjev, ki bodo namenjeni zbiranju in shranjevanju vode.

Na območju kraja Ngong so se zaradi premajhne količine padavin mnogi vodni viri namreč izsušili. Razdalje, ki jih morajo ljudje sedaj prehoditi, da pridejo do pitne vode, so se močno podaljšale. V navadnih razmerah so morali povprečno prehoditi od enega do pet kilometrov, sedaj pa morajo za doseg istega cilja prehoditi od osem do kar dvajset kilometrov. Rezervoarji za vodo bodo v enem mesecu nameščeni v bližini zdravstvenih centrov in šol in bodo služili uporabnikom teh institucij ter okoliškemu prebivalstvu. Med sušno dobo bodo v rezervoarje redno dovažali vodo, v času deževne dobe pa bodo rezervoarji zbirali deževnico s streh navedenih zgradb.

Slovenska Karitas nadaljuje z zbiranjem sredstev za pomoč prizadetim ob suši v Afriki na TRR: 02140-0015556761, Afrika, SKlic: 6254.

Na povezavi www.caritas.org/activities/emergencies/food_crisis_in_east_africa.html so dostopni podatki o delovanju celotne mreže Karitas v Vzhodni Afriki.

Besedilo je pripravil generalni tajnik Slovenske Karitas Imre Jerbic, za dodatne informacije in pojasnila pa je na voljo Jana Lampe, tel. 01/300-59-60, GSM: 031/344-481, e-naslov: jana.lampe@karitas.si.

V župniji sv. Martina škofa v Sovodnjah ob Soči je bila v nedeljo, 18. t. m., sv. birma. Med sv. mašo, ki jo je daroval goriški nadškof msgr. Dino De Antoni, so zakrament birme prejeli tri dekleta - Ivana Nanut, Alessia Peressini in Sara Marvin - ter trije fantje - Andrej Čavdek, Omar Kuzma in Štefan Čavdek. Pri bogoslužju je somaševal sovodenjski župnik g. Karel Bolčina, ki je vse leto vodil nauk za pripravo na prejetje zakramenta. Pred sv. mašo so sovodenjski župljani sprejeli nadškofa s priložnostnim nagovorom ter z darom domačih jedi.

(Srečal sem iskrenost)

Konflikt s štrbunkom

Prav gotovo veste, da so na jesen v slovenski Cerkvi premetstve. Eni duhovniki odhajajo, drugi prihajajo. Tako je tudi moj znanec dobil novega kaplana. Prvi teden je bilo vse v najlepšem redu in ga je neizmerno hvalil, potem pa je prišel ravs! Tako sta se neki večer sporekla in kričala, da so sosedje ob župnišču bili prepričani, da se bliža sodni dan... Dobra Jerca, ki jima gospodinji, je zbežala v cerkev, da bi Bog gospodoma dal pravo pamet ... Problem je bil v tem: kaplan, ki je sicer zelo navihan, kar niti ni slabo, je župniku povedal, da bodo v kratkem imeli obisk, ki ga je on pripravil in povabil goste. Župnik

pa, da če je že župnik, mora on najprej vedeti, kaj se dogaja "pod njegovo streho", ker je za vse on odgovoren, in potem, če je to dobro, bo, drugače se odloži. Kaplan pa se ni pustil in je kratko odgovoril: "Povabil sem jaz, odgovarjam jaz, skrbim za prostor jaz, pometel bom jaz, plačal bom jaz, Vi pa boste lepo zraven in tiho poslušali, pa pika!" - Da pa bi se ne stegla, ko bo ta žur, sem vmes prišel še jaz, da bi ju miril, saj imam dvakrat več kilogramov, kot jih ima ta župnik, in vsaj trikrat več od kaplanove teže.

V veroučni sobi se je zbralo veliko mladine in mi trije: kaplan, župnik in jaz. Ker imajo mlajši prednost, je kaplan lepo pripravil

uvodno molitev, potem pa povedal, da bomo dobili obisk. V goste je povabil člane Hare Krišna. Župnik je prebledel, jaz pa sem mu ponudil 'stampirle', da bi vzdržal do konca (steklenico sem imel za vsak slučaj pripravljen v torbi!). Ni ga še dobro zvrnil, ko nekdo potrka in v sobo vstopi pet mladih v sarrijih, z obritimi glavami, s posebnim močnim glasbilo. Nastala je ne navadna tišina. Najprej smo prisostvovali molitvi gostov, potem pa je sledilo njihovo pričevanje. Z župnikom sva se spogledovala in dobesedno buljali, kako jih je mladina poslušala. Najbolj jih je nagovoril fant, star okrog petindvajset let, ki je povedal, da je bil krščen in birman, da pa

mu Cerkev ni dala odgovora na njegova temeljna življenjska vprašanja. Najprej je šel v Indijo kot turist, drugič z željo, da bi spoznal Hare Krišna, in tretjič, da se pridruži članom Hare Krišna,

ker je v tej veri začutil pravo življenjsko smer. Edino vprašanje, ki so ga mladi

zastavili, je bilo, kako si upajo v Ljubljani iti na Tromostovje v sarrijih, obriti, z glasbilo in tam javno moliti. Odgovor je bil: "Mi živimo pravo življenjsko smer. Živimo čisto mladost. Vsako jutro vsaj eno uro skupaj molimo pred podobo Hare Krišne in se trudimo, da živimo trdno iskreno skupnost... To moč mi črpamo iz redne molitve". "Koliko pa vi molite in kako vi živite?" je član Hare Krišne zastavil vprašanje mladim. Tedaj pa je prišlo do preobrata. Videli smo povečane obraze naših mladih. Nekateri so povedali, da se jim zjutraj mudi v šolo, da prepoznajo vstanejo, da bi molili, da imajo vse preveč drugih obveznosti, zvečer je šport, pa TV, pa

žurke ... Gostje so jim kratko povedali: "Veste, mi vemo, da brez molitve ne moremo v Ljubljani na Tromostovje, vi pa vedite: če verujete v Boga, morate moliti, drugače boste v življenju doživeli polom!" Nekaj so nam še zaigrali in zapeli in potem smo se prijateljsko poslovili. Pred odhodom pa mi je župnik prišepnil: "Ti, Sv. Duh ima pa čudne ovinkne! Danes je po teh čudakih nagovoril tudi mene in tebe, ne samo našo mladino!" Pa še to: "Zakaj je tako v naši Cerkvi, kot je?!" Ni treba visoke filozofije, le malo pristnega pričevanja! Slovenska sestra/nuna v Mehiki gravi: "Ljudje vidijo, kako me živimo, in nam zaupajo, prihajajo k nam..."

Ambrož Kodelj

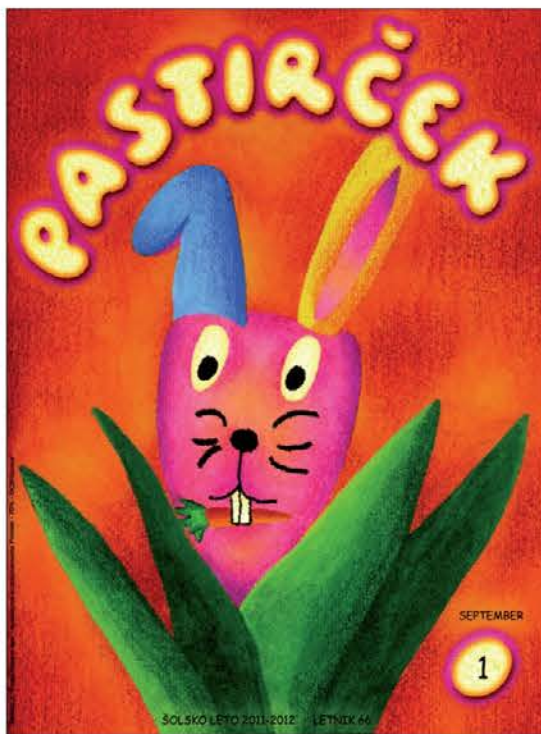
Prva številka otroške revije Pastirček v 66. letniku

V družbi prijatelja bo šolsko delo lažje!

Lepa doživetja počitniških dni so le še prijeten spomin. Šolarji so se vrnili med šolske klopi, a tudi letos niso sami. V učilnice je stopil tudi njihov zvesti in ljubi prijatelj Pastirček, ki jih bo spremljal po zanimivi, a tudi strmi poti do "učenosti". Dolgoletni sodelavci z že utečenimi rubrikami, pa tudi s kakšno dobrodošlo novostjo, bodo malim in večjim bralcem trosili veliko lepega, poučnega in tudi razvedrilnega, saj je tudi to potrebno za zdravo rast otroške osebnosti. Vzgojni drobci bodo kot vselej nevsiljivo prisotni v desetih številkah 66. letnika neprekinjenega izhajanja revije. Oblikovalci Pastirčka se trudijo, da bi bil čim boljši, lepši in privlačnejši, za kar seveda nedvomno poskrbijo tudi mali bralci, začeni z naslovnico. Letos je na Pastirčkovo uredništvo prispelo 848 (!) risb učencev naših zamejskih šol, pa tudi iz Slovenije in celo drugih držav. Otroci so se res izkazali in Pastirček jim je hvaležen za to. Iz množice pisanosti je komisija izbrala risbico Martine Frandolič, četrtošolke OŠ Vrh Sv. Mihaela. Celo leto bo naslovnico, ki jo je kot vselej grafično izoblikoval Walter Grudina, krasil dolgouhi zajček, ki zvedavo gleda izza zelenja. Nagrajeni so bili še: Lara Covacich (3. r. OŠ I. Grbec M. Stepančič, Škedenj), Lisa

Mainardis (4. r. OŠ P. Voranc, Doberdob), ex aequo si delita drugo nagrado; Anna Cleber (4. r. OŠ Špeter), Arianna Lauzana (3. r. COŠ M. Samsa, Domjo), ki sta ex aequo prejeli tretjo nagrado. Komisija je posebej pohvalila: Slavo Guštin (2. r. COŠ M. Samsa, Domjo), Vido Cotič (2. r. OŠ Vrh Sv. Mihaela), Jano Juren (5. r. OŠ Vrh Sv. Mihaela), Anno Turel (3. r. OŠ F. Erjavec, Štandrež), Erico Pecar (3. r. OŠ P. Voranc, Doberdob), Patrika Jurna (2. r. OŠ Vrh Sv. Mihaela). Pohvale so bili sicer deležni prav vsi pridni risarji, ki so sodelovali na natečaju za naslovno stran za š.l. 2011-12. Pastirčkov urednik Marijan Markežič zagotavlja, da bo kljub krizi ostala cena revije nespremenjena. Da otroci radi prebirajo Pastirčka in mu pošiljajo svoje zapise, tudi tokrat zgovorno priča Pastirčkova pošta, polna radoživih vsebin in risbic. Med temi sta tudi dve veliki barvni fotografiji otrok

v poletnem središču Srečanja v Zavodu Sv. Družine v Gorici in pridnih lutkarjev skupine O'Klapa, ki so svojo solidno in učinkovito pripravljeno lutkovno predstavo odigrali tudi v vrtcu v Rupi.

Kako lepo je imeti sošolca za prijatelja, prepričljivo razlaga pesmica Vojana T. Arharja *Spremljevalec*. Največji prijatelj otrok pa je seveda Jezus, ki je svoje nauke 'skril' v prikupne prilike. Eno izmed teh prinaša septembrska številka Pastirčka. Z barvicami in ob premisleku jo bodo dopolnili bralci sami, ker Pastirček želi, da so njegovi bralci čim bolj ustvarjalni. Všeč mu je tudi, če so radovedni in dobrosrčni, kot je dojenčica v zgodbi Barbare Rustja. Vsebinsko spremljajo spontane risbice Svetlane Breclj. Berta Golob bo še naprej obravnavala jezikovne zakonitosti v čim bolj privlačnem in hudomušnem ključu. Tokrat se v *Jezikovnem kančku* preliva nesmiselščina. V

letošnje številke se vrača rubrika *Pastirček nabira* Ane Rupil in Danile Komjanc. V njej bodo otroci spoznavali rastline, njihova rastišča, značilnosti in še marsikaj. Prvi je na vrsti šipek. Z duhovitimi ilustracijami Paole Bertolini Grudina bo še naprej opremljena rubrika *Nine Grudina Halo?* V prvem opisu kraljuje želva. Nepogrešljivo Pastirčkovo pero je Mariza Perat, ki v prvi številki s toplino in rahlim pridihom melanholije zaradi časa, ki beži in ga ne bo več nazaj, opisuje leseno peresnico iz davnih šolskih dni. Ime ilustratorke Danile Komjanc je tudi neodtegljivo povezano s Pastirčkom. V tem letniku bosta pod njenim vodstvom najmlajše vodila v odkrivanje marsičesa Vila Cirila in simpatični bradač, skrat Kosmat. G. Božo Rustja, ki je v lanskem letniku Pastirčka učil otroke prvih molitvic – pred nedavnim so izšle v knjižni obliki pri Založbi Ognjišče, Pastirček jih priporoča v branje –, bo letos prispeval slovenske legende. Če je kdo izmed bralcev mislil, da se je znebil Packa, se je krepko zmotil! Tudi letos bo namreč sejal svoje spakedrane stavke in srčno upal, da jih bodo šolarji pravilno popravili. Stric Maks bo Tjašo in Pastirčka spet vodil na krajše izlete po naši bližnji okolici, v kateri se skriva marsikateri premalo poznan naravni ali kulturni biser. Za uvod ju je peljal na ogled gradu Rihemberk in s pomočjo Marijana Markežiča razkril njegovo zgodovinsko ozadje. Tisti Pastirčkovi prijatelji, ki zelo radi pojejo, bodo zelo veseli: Pastirček v rubriki *Zapoj z menoj* ponuja pesmico *Jesenska*, ki jo je na besedilo goriške pesnice Zore Saksida uglasbil mladi goriški glasbenik Patrick Quaggiato. V prvi številki Pastirčka so še razvedrilna stran, dve strani, namenjeni likovni delavnici, na katerih so navodila za izdelavo konjička, dopolnjevanja, pesmica *Samoglasnik* V. T. Arharja in basen s poučno poanto *Počasi se daleč pride*.

Iva Koršič

Kratki

Vsakoletna kvatrnica na Mirenskem Gradu

Vsakoletna kvatrnica na Mirenskem Gradu se bo začela v soboto, 24. septembra; ob 19. uri sv. maša, pri kateri bodo sodelovali mladi, nato procesija z lučkami. V nedeljo, 25. septembra, bo prva maša ob 7. uri, druga župnijska ob 10. uri, ob 15.30 večernice, ob 16. uri pa slovesna maša, ki jo bo vodil upokojeni tržaški škof Evgen Ravignani. V dvorani Gnidovčevega doma bo nato odprtje razstave fotografij mladih. Vljudno vabljeni!

Vabilo na romanje v Medjugorje od 30. septembra do 3. oktobra 2011

Odhod avtobusa bo iz Rožne Doline (pri Gorici) s postankom na Kozini, potem pa bo pot vodila do Reke in dalje do Medjugorja. Dva dneva v Medjugorju bomo posvetili molitvi, vzponu na Križevac, obiskali bomo Hrib prikazovanja in se udeležili češenja sv. Križa in Najsvetejšega. Obiskali bomo skupnosti Cenacolo in Majčino selo. Prijave pri g. Darkotu v Gorici (telefon: 0481-882395 ali 0481-32121), pri ge. Ani (za Slovenijo: 00386-5-3022503) ali pri župniku g. J. Markuži (telefon: 040-229166). Pri vpisu plačate celotno vsoto in dobite spored romanja. Medjugorska Kraljica miru vas vabi in kliče. Pridite, ne bo vam žal potovanja in srečanja z dobrimi ljudmi, ki častijo Božjo Mater Devico Marijo.

Poslanica 3. socialnega tedna z naslovom Slodelujmo

Slovenija je ena najbogatejših držav na svetu. Ima pestro naravno in kulturno dediščino, njeno največje bogastvo pa je človek, s (m) o ljudje. Jaz in mi s svojimi znanji, veščinami in idejami ter s predanostjo, marljivostjo in prilagodljivostjo. Mi smo naši ključni viri.

V zadnjih 20 letih sta se blaginja in kupna moč državljanov močno povečali. Toda zakaj se kljub bogastvu vseh vrst še naprej zadolžujemo, smo nezadovoljni in pesimistični?

Zato, ker kot posamezniki in kot družba neustrezno upravljamo z viri, ki so nam zaupani. Viri nam niso dani le zato, da jih uporabljamo le vsak v svojo korist, ampak tudi v skupno dobro. Če je nekaj moje, to še ne pomeni, da lahko s tem delam, kar hočem. Odgovorni smo za to, kaj, koliko in kako ustvarimo, ter tudi za to, kaj, koliko in kako porabimo.

Slodelujmo! Slodelovanje je sodelovanje slovenskih državljanov za skupno dobro, je delovanje za Slovenijo. Potreba po slodelovanju se kaže na vsakem koraku. V družinah, civilni družbi, podjetjih, verskih skupnostih, v šolstvu, politiki in na ulici. Vsakdo je po svojem človeškem dostojanstvu poklican k slodelovanju. Čas je, da prenehamo za vse kriviti druge ali splet okoliščin. Čas je, da prepoznamo svoje talente, jih razvijamo ter jih v spoštovanju do drugih in v medsebojnem zaupanju uporabljamo v skupno dobro. Država naj ustvarja okolje, v katerem se bo naše glavno bogastvo – ljudje z mnogimi talenti – lahko razvijalo, uresničevalo in izpopolnjevalo. Socialne, izobraževalne, gospodarske, okoljske in druge politike naj upoštevajo načelo solidarnosti, tudi s prihodnjimi generacijami. Po drugi strani pa naj ne dopustijo, da nekateri solidarnost izkoriščajo in ničesar ne prispevajo. Cilj politik naj bo torej spodbuda k razvoju posameznikovih talentov ter njihovo harmonično zlivanje v skupno dobro. Zadolževanje za lažno solidarnost brez vizije, kdo, kako in kdaj bo dolgove odplačal, je nedopustno in dolgoročno pomeni konec blaginje in države!

Ni res, da se ne da nič narediti! Slodelovanje v naše skupnosti prinaša sinergijo in dodano vrednost. S slodelovanjem se odpirajo nove poti. Tisto, kar se za posameznika zdi nemogoče, v slodelovanju postane uresničljivo. Slodelujmo!

Družinski center na Sveti Gori

Sveta Gora: dobrodelni koncert in blagoslov Družinskega centra

Franciškski samostan Sveta Gora vabi v nedeljo, 25. septembra, ob 17. uri v baziliko na dobrodelni koncert za nakup opreme Družinskega centra na Sveti Gori. Sodelujejo: sopranistka Polona Kante Pavlin, baritonist Rok Bavčar, Luka Ipavec-trobenta, Mirjan Furlan-orgle, Uroš Cej-orgle, Komorni zbor Grgar, zborovodja Andrej Filipič. Program bo povezovala mag. Nataša Konc Lorenzutti. Blagoslov Družinskega centra na Sveti Gori pa bo v nedeljo, 2. oktobra, ob 16. uri. Slovesno mašo bo daroval koprski pomožni škof dr. Jurij Bizjak, ki bo nato tudi blagoslovil Družinski center. Ta nudi strokovno terapevtsko pomoč posameznikom, parom, zakoncem in družinam v krizi, organizira skupino za razporečene, vikende za zakonce, predavanja za zakonce in starše itd.

Predavanje nadškofa msgr. Antona Stresa na 46. študijskih dnevih Draga 2011 (3)

Nova evangelizacija po slovensko

To pomeni, da lahko v takem okolju preživijo samo tista vera, samo tisti vernik in samo tisto versko občestvo, kjer je odločilna osebna odločitev za vero. To predpostavlja poznavanje verske vsebine in njeno pozitivno vrednotenje. Na kratko rečeno: naša prihodnost je v vernikih, ki vedo, kaj se pravi biti katoliški kristjan, zakaj je dobro in potrebno biti kristjan, in ki tudi vedo, kaj je treba narediti, da kristjan ostanem. Pripeljati do take vernosti in takih vernikov je naša osnovna naloga in to za nas pomeni besedna zveza za novo evangelizacija. Nova evangelizacija pomeni prehod od tradicionalne vernosti, ki je doslej prevladovala v bolj ali manj samoumevnem krščanskem družbenem okolju, k osebni vernosti, kjer je pripadnost Jezusu Kristusu v katoliški Cerkvi stvar premišljene osebne odločitve. Seveda so zadeve v vsakdanji stvarnosti bolj prepletene. Tudi v najbolj tradicionalnem krščanskem okolju so se ljudje za vero v Jezusa Kristusa tudi osebno odločali in ne samo slepo sledili prevladujočemu mnenjskemu toku. Prevladujoči tok je to odločitev podpiral. Sekularizacija pomeni, da je ta družbena podpora vedno šibkejša, v nekaterih okoljih pa je sploh ni več. Vera je vedno bolj odvisna od oseb-

ne odločitve in osebne zvestobe. Vedno bolj pomembna zato postaja podpora, ki jo posameznik dobi v notranji cerkveni skupnosti, in naloga cerkvene skupnosti je, da samo sebe preoblikuje v takšno podporno skupnost. Poudarjam, da nova evangelizacija nima nič opraviti s kakšno katoliško restavracijo, kot da bi šlo za prizadevanje Cerkve, da bi si pridobila mesto in vlogo oziroma moč v družbi, ki jo je imela pred zmago komunistične revolucije in komunistične sekularizacije, kot novo evangelizacijo napačno razumejo nekateri religiozologi. Predstavljajo jo kot reakcionaren boj za nekdanje pozicije, ko sta bili Cerkve in vera poglavitni družbeni regulator oziroma družbena kontrola celotnega življenja. Nova evangelizacija jemlje sekularizacijo preveč resno, da bi gojila take iluzije. Bolj pomembno je poudariti nekaj drugega. Nova evangelizacija zahteva in bo še zahtevala globoke spremembe v načinu življenja in delovanja katoličanov in njihovih cerkvenih občeštev. Če rečem spremembe, nikakor ne mislim površinskih in taktičnih prilagoditev spremenjenim okoliščin. Za kristjana in za evangelij je smiselna in umestna samo ena sprememba in ta sprememba se imenuje spreobrnjenje.

je. Spreobrnjenje k vedno večji pristinosti, k vedno bolj poglobljeni duhovnosti in s tem tudi alternativnosti, drugačnosti glede na sekularizirano okolje. Kot poudarja K. Koch, potrebujemo ne manj, temveč več krščanstva. Nova evangelizacija nikakor ne more biti združljiva s kakršnim koli konformizmom ali oportunističnim gledanjem na novo sekularizirano okolje. Veliko prej in veliko bolj gre za alternativni način krščanskega bivanja in delovanja v svetu. Sekularizacija nas postavlja v stanje, ki je vedno bolj primerljivo s položajem prvih krščanskih skupnosti v njihovem poganskem okolju. Tedaj so bili kristjani v marsikaterem pogledu alternativci. Med značilnostmi prve krščanske skupnosti, ki jo velja še posebej poudariti, je bil zelo močan in konkreten skupnostni čut, čut za solidarnost med člani. Med evangelizacijskimi metodami je od vsega začetka solidarnost z najrevnejšimi in najbolj preizkušanimi brati in sestrami veljala za najbolj verodostojno pričevanje naše krščanske vere v neskončno Božjo ljubezen. Leto krščanske dobrodelnosti, ki smo ga končali, in leto socialne pravičnosti (oz. družbe-

nega nauka Cerkve), s katerim ga letos nadaljujemo, je že usklajeno z naporom nove evangelizacije. Nova evangelizacija in nov pastoralni načrt

Pred desetimi leti sklenjena sinodna nauka Cerkve), s katerim ga letos nadaljujemo, je že usklajeno z naporom nove evangelizacije. Nova evangelizacija in nov pastoralni načrt

Foto DPD

da ali plenarni zbor Cerkvi na Slovenskem naroča izdelavo pastoralnega načrta. Plenarnemu zboru je namreč sam bl. papež Janez Pavel II. ob Slomškovi beatifikaciji v mariborski stolnici naročil: "Sinoda predstavlja za Cerkve v Sloveniji zgodovinsko priložnost: poklicana je, da v novih družbenih okoliščinah izdela posodobljen in jasen pastoralni načrt". Po eni strani torej pastoralni načrt očitno zavrne, po drugi pa lahko rečemo, da smo zanj šele danes dovolj zreli. Zato smo se slovenski škofje odločili, da ponovno oživimo prizade-

vanje za izdelavo pastoralnega načrta, ki ima zelo jasen cilj. Ta cilj je nova evangelizacija, ki bi jo lahko povzeli tudi kot preoblikovanje vernosti naših katoličanov, in sicer od tradicionalne k osebni vernosti. S tem izrazu nova evangelizacija damo konkreten pomen. Konec letošnjega junija smo se škofje sestali na enodnevnem posvetovanju in izdelali dokument, ki je bil objavljen v zadnjih *Sporočilih slovenskih škofij* in ki vam ga želim predstaviti (objavljeno na <http://aktualno.rkc.si/?id=11542&fmod=13>). Pastoralna spodbuda ima namen sprožiti večletno pastoralno načrtovanje z enim samim ciljem, h kateremu bodo vodile številne konkretne naloge. Njihov skupni imenovalec je isti: od tradicionalne k osebni vernosti. Gre za nov sinodalni proces, ki ne bo šel v smeri novega zborovanja, ampak v smeri novega pastoralnega načrtovanja. Večina uvidov plenarnega zbora je veljavnih še danes, ugotavljamo pa, da so šli nekateri procesi v družbi in Cerkvi v drugo smer od pričakovane in želene. Iskanje Boga in religiozni nemir, ki je zaznamoval devetdeseta leta prejšnjega stoletja, sta stopila v ozadje. Plenarni zbor je še s simpatijo pisal o slovenskem človeku, ki "se na novo religiozno prebuja", danes pa vidimo, da je vse več duhovne brezbrčnosti in moralnega relativizma, ki vodi v ateizem.

Plenarni zbor je pozval Cerkve k dialogski odprtosti do sodobne družbe, vendar se odklonilen odnos do Cerkve, ki nastopa v javnosti, na ravni civilne družbe, ni spremenil. Plenarni zbor je preroško poudaril odločitev za človeka in družbo solidarnosti, kar je okrepilo dobrodelno dejavnost Cerkve, vendar le-ta ni mogla zavreti socialnega razlojevanja, ker ni imela vpliva na centre družbene moči, ki so pripeljali mlado državo do današnjega poraznega stanja. Zunanja pripadnost slovenskega človeka Cerkvi v desetletju po plenarnem zboru ni bistveno upadla. Tudi zadnja večja raziskava med mladimi potrjuje, da med njimi dve tretjini še vedno pripadata katoliški Cerkvi. Zunanja trdna pripadnost katolištvu ni dovolj, če je ne spremljajo notranja in osebna vera v Boga, vera v Jezusa Kristusa, evharistična zavest, obhajanje sakramenta sprave in pokore ter osebna molitev. Na Slovenskem smo v paradoksnem položaju, ko več ljudi pripada Cerkvi, kot jih veruje v Boga. Mnogi od Kristusove Cerkve pričakujejo zunanje verske usluge, četudi nimajo več žive vere v Jezusa Kristusa, Božjega Sina in Odrešenika. Zunanja pripadnost katolištvu je za nas močan izziv in nujen poziv, da ji damo pravo versko in duhovno vsebino s pomočjo procesa duhovne poglobitve in okrepljene pripadnosti krščanskemu občestvu.

/ dalje prihodnjic

Kratke

SSk vabi: Podprimo referendum za odpravo zakona "Porcellum"!

Podprimo referendum za odpravo krivičnega volilnega zakona! Podprimo referendum, da bodo državljani in državljanke lahko spet izrazili preference!

Slovenska skupnost je začela zbirati podpise za sklic referenduma za odpravo volilnega zakona, ki onemogoča oddajo preferenc. Sedanji volilni zakon, ki so ga poimenovali "Porcellum", daje državnim tajništvom glavnih strank možnost, da odločilno vplivajo na izvolitev v parlamentu. Kršena je torej pravica državljanov in državljanek, da neposredno odločajo o sestavi glavne državne ustanove. SSK vabi vse, naj množično podpišejo v podporo referendumu za odpravo krivičnega volilnega zakona. Zbiranje podpisov poteka na pokrajinskem sedežu stranke, drev. 20. septembra 118 v Gorici, od ponedeljka do petka, od 10.00 do 12.00 in od 16.00 do 18.00. / Slovenska skupnost - Gorica

Seja upravnega odbora Zveze slovenske katoliške prosvete

Po poletnem premoru se je v četrtek, 15. septembra, zopet sestal upravni odbor Zveze slovenske katoliške prosvete. Na dnevnem redu so bili Primorski kulturni dnevi na Koroškem, ki bodo od 7. do 17. oktobra. V tem tednu se bodo goriški in tržaški kulturniki mudili na Koroškem in se predstavili s svojimi stvaritvami. Na programu so koncert MePZ Lojze Bratuž, predstavitev knjig, razstava slik, lutkovna predstava, srečanje glasbenih šol, gledališka predstava društva F. B. Sedej iz Števerjana, srečanje mladih. Prireditelji bodo organizirali tudi srečanje, namenjeno odbornikom društev; sledil bo ogled slovenskega Celovca in okolice. Na seji so tudi določili datume za letošnje Cecilijanko, ki bo 53. po vrsti in bo potekala v soboto, 19., in v nedeljo, 20. novembra, v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici. Posvečena bo skladatelju Radu Simonitiju ob 30-letnici smrti.

Glasbeni campus na Plešivem

SCGV Emil Komel je pred začetkom pouka organiziral tedenski glasbeni campus na podružnici Plešivo v stavbi nekdanje osnovne šole. Obiskovalo ga je 10 otrok s Krminskega, ki so zelo veselo in navdušeno hodili k pouku v jutranjih urah in sproščeno kazali svoje prve glasbene sposobnosti.

Pod mentorstvom prof. Martine Gereon, ki je bila koordinatorka

campusa, prof. Michele De Castro, prof. Fabia Devetaka, prof. Frančiška Tavčarja in Marte Carlesso so otroci veselo pokazali staršem na končnem nastopu, kaj vsega so se v enem tednu naučili. Pred presenečenimi starši in sorodniki so učenci v petek, 9. septembra, predstavili basen Lisica in grozdje. Zgodbo so obogatili z glasbenimi utrinki slovenskih ljudskih pesmi, ki so jih izvajali v pevski in instrumentalni obliki. Basen Lisica in grozdje je bila zelo posrečena izbira za Plešivo, saj je bila v pravem kraju, v vinorodnem okolišju in v času trgatve. S tem kampusom je šola Komel nudila možnost nadaljevanja glasbenega študija na podružnici na Plešivem. Pouk se bo začel oktobra.

Srečanje svetnikov opozicijskih skupin v občinskem svetu v Sovodnjah

Po daljšem poletnem premoru so se v prejšnjih dneh sešli svetniki opozicijskih skupin v občinskem svetu v Sovodnjah. Skupaj za Sovodnje in Slovenske skupnosti. V pretres so vzeli niz vprašanj, od problematike šolskih stavb do del na odseku avtoceste, kjer je bil že nekajkrat podaljšan napovedani rok za dokončanje posega, od odlagalističnega na Malnišču do okvirnega načrta na zasebno pobudo, za gradnjo industrijske hale na letališču. Sovodnjski svetniki so sprejeli v vednost tudi vest, objavljeno v medijih, da je deželna uprava končno izdala soglasje za gradnjo elektrovođa Vrtojba - Sredpolje konzorciju zasebnih in javnih podjetij. Svetniki so soglasno izrazili prepričanje, da je treba glede trase upoštevati

stanje sovodenske vaške skupnosti, ki jo v zadnjih desetletjih težko bremenijo številni posegi v prostor, in udeležiti najbolj smotno in sprejemljivo rešitev. To pa pomeni traso, ki bi obšla območje sovodenske občine in bi potekala preko Majnic proti Gradišću.

Kongres goriške občinske sekcije SSK

Stvaren pogled na nerešene problematike

Nadaljujejo se priprave na 16. pokrajinski kongres SSK na Goriškem. Prejšnji teden je potekal v Gorici kongres goriške občinske sekcije SSK. Pozdravnim besedam koordinatorskega Bernarda Spazzapana je sledila izvolitev predsedstva kongresa. Za predsednika je bil izvoljen Damjan Paulin, za zapisničarko pa Marilka Koršič.

Po opravljenih statutarnih določilih je bilo na vrsti poročilo koordinatorskega Bernarda Spazzapana, ki je orisal delovanje sekcije in tematike, s katerimi se je soočala. Sestanki so bili enkrat mesečno. Občinski svetniki so poročali o nastopih in problemih v občinskem svetu in poslušali predsednike rajonskih svetov ter rajonske svetovalec.

Teme, ki jih je obravnavala občinska sekcija, so se dotikale solkanske Livarne, obnove avtoceste in izhoda pri Fari, ter preobremenjenosti na krožišču v Štandrežu. Pri tem je bil zelo aktiven Marjan Brescia, ki se je še posebej izkazal pri obnovi Štandreškega trga. Veliko je bilo govora o rajonskih svetih, ki jim preti ukinitvev. SSK si pripisuje zaslugo, da je zadeva šla na višjo raven, čeprav je pri tem še velika nejasnost glede njihovega obstanka. Nov odbor se bo moral potruditi, da bodo zagotovljene pravice in da se zaščita ne bo zmanjšala, kar bi se zgodilo v primeru združevanja.

Marsikje ostaja še neizpolnjena vidna dvojezičnost, za kar si je treba vedno znova prizadevati. Pred kratkim je nastal problem pri vpisu v slovenske jasli, ker je v veljavi samo ena lestvica. Goriška občinska uprava noče sprejeti pravil, ki veljajo za slovenske šole. Tako se je že pri prvih vpisih zgodilo, da so bile tri slovenske družine prikrajšane za vpis otrok v jasli.

V nadaljevanju je Spazzapan omenil še lep uspeh SSK na pokrajinskih volitvah, vprašanje Trgovskega doma, galerije Bombi, dotaknil se je problema strešic na osebniških izkaznicah in pomanjkanja dvojezičnih občinskih zbirank. Večja pozornost je bila usmerjena v bližajoče se primarne volitve leve sredine, v katerih bo izbran županski kandidat za občino Gorica. Politično razpravo je dvignila poteza, s katero se je Roberto Collini, deželni ravnatelj RAI, dal

na razpolago za županskega kandidata leve sredine. Kongres se je ob tem pohvalno izrekel o intervjuju deželnega tajnika SSK Damijana Terpina. SSK bo v tem smislu odigrala aktivno vlogo z glavnim ciljem zmage na občinskih volitvah naslednje leto. Po poročilu se je razvila živahna razprava, v katero so posegli številni člani. Damjan Paulin se je dotaknil problema slovenskih

občinska uprava dela prav nasprotno, kar si želimo in potrebujemo. Problem je vsa toponomastika in slovenske jasli. Pri rajonskih svetih ima besedo Gentile, ki ni naklonjen njihovi ohranitvi. Del odgovornosti pa nosimo Slovenci sami, ker nismo dovolj odločni pri rabi slovenščine. Problem je nastal že, ko je bil za župana Brancati. Potrebno bi bilo imeti skupen jezik in tako nasto-

Bernard Spazzapan, Damjan Paulin in Marilka Koršič

jasli, poimenovanja ulic in neupoštevanja dvojezičnega napisa v krajih, kjer bi morala veljati vidna dvojezičnost (Štandrež in Podgora). Glede rajonov je izrazil mnenje, da ima Slovenska skupnost jasno stališče: tri slovenske rajone je treba ohraniti. Mara Černic se je iz srca zahvalila Štandreški sekciji, posebno Božidarju Tabaju in Marku Brajniku, ter Gabrijele Golob in Marilki Koršič za pomoč pri pokrajinskih volitvah. Poudarila je, da je za zmago treba imeti dobre ljudi, jasne cilje in dobro strategijo. Predvsem je treba biti prepričani o zmagi. Černičeva je še poudarila, da moramo upravo opozarjati na slovenščino. Jasli so bolj kompleksna zadeva, kot si mislijo. Ni pomembno samo varstvo, pomembni so vzgojni programi in monitoraža. Ob koncu je dodala, da ima stranka SSK jasno pred sabo namen, zaradi katerega dela. Prav zaradi tega v stranki dela ne manjka. Pohvalo si zaslužijo vsi rajonski sveti.

Silvan Primožič je omenil samostojni nastop SSK na primarnih volitvah in veliko predlogov, ki jih stranka beleži, da bi podprla razne kandidature. Glede rajonov mora SSK imeti jasno stališče: ostati morajo vsi trije, Podgora, Pevma-Oslavje-Štmaver in Štandrež. Božidar Tabaj je dejal, da goriška

piti pred goriško upravo. Glede volitev pa je bil Tabaj mnenja, da

smo imeli slabe izkušnje na zadnjih občinskih volitvah leta 2007. Primarne volitve so zato pomembne za enotnost leve sredine.

Tudi Walter Bandelj se je dotaknil problema toponomastike. Prav bi bilo, da bi se več ljudi javno odzvalo na te zahteve in tudi da bi javno podprli stališča, ki jih objavijo izvoljeni predstavniki.

Na koncu razprave je občinski kongres SSK za Gorico izrazil priznanje Ivu Cotiču, predsedniku goriške občinske konzulte za Slovence, za delo, ki ga je do sedaj opravil, še posebno kar se tiče slovenskih jasli.

Kongres se je nadaljeval z določitvijo novih sekcijških predstavnikov:

- Pevma/Štmaver: Gabrijele Golob

- Štandrež: Mario Mučič

- Podgora: Milan Jarc

- Gorica: Karlo Brešan, Robert Devetak in Bernard Spazzapan

Sledila je še izvolitev goriških delegatov za pokrajinski kongres SSK, ki bo 7. in 8. oktobra v Gorici. Občina Gorica ima pravico do devetih delegatov, ki so bili tako določeni:

- za Štandrež: Marko Brajnik, Damjan Paulin in Božidar Tabaj

- za Gorico-center: Robert Devetak, Silvan Škorjanc in Karlo Brešan

- za Pevmo/Štmaver: Gabri-

jela Golob in Lovrenc Peršolja

- za Podgoro: Milan Jarc

16. pokrajinski kongres SSK za Goriško 7. in 8. oktobra 2011**Politika in mladi**

Prvi deželni kongres mladih pod okriljem SSK je bil 9. aprila 1978 v Gorici. Goriška mladinska sekcija SSK je bila sicer ustanovljena nekoliko prej, 11. novembra 1977. Ileana Sirk je bila prva goriška predsednica mladih SSK. Tajnik je postal Mirko Špacapan. Od tedaj naprej je bilo mladinsko gibanje SSK na Goriškem vedno dejavno, čeprav so obdobjem večje aktivnosti sledili tudi tragični časi.

V knjigi "Mirko Špacapan, politična biografija 1977-2007", ki sta jo napisala E. Jazbar in M. Čotar, izdal pa Krožek Virgil Šček, je povzeto poročilo ustanovnega zbora goriške mladinske sekcije SSK (Naša pot, december 1977). Tam je zapisano: "Namen naše nove organizacije je prav ta, da preprečimo razpršitev mladih slovenskih glasov, če že ne moremo pridobiti starejših ljudi". V glasilu Naša pot iz aprila 1978 tajnik goriške mladinske sekcije SSK M. Špacapan piše: "Naučili smo se, da vsako družbo sestavljajo različni ljudje, ki se med sabo razumejo po idejah in pogledih, in da prav iz zoperstavljanja raznih mnenj vzklje tisto prepričanje, ki daje družbi zagona, da venomer napreduje.... Kar pa nas je in nas bo vedno družilo, preko vseh ideoloških razlik in kontrastov, je naša trdna zaveza, da smo Slovenci in da hočemo kot taki tudi živeti in delati na tem kosu svoje zemlje. To globoko prepričanje je tisto, ki nam pomaga, da kljub raznolikosti mnenj ohranimo enotnost..."

Vprašanje odnosa mladih do politike je stalnica v delovanju stranke SSK. Danes je ta tema še toliko bolj aktualna. Večkrat se sicer govori, da so mladi oddaljeni od politike. A je res tako? Kljub vsem kritikam, ki jim je izpostavljena danes politika, predstavlja le ta tudi za mlade priložnost za tvorno družbeno soočenje. Za zbirno stranko po modelu SSK pa je mladinsko vključevanje še toliko bolj pomembno.

Pravljicne urice v Feiglovi knjižnici

Po mačjih pravljicnih poteh

Letošnje pravljicne urice v Feiglovi knjižnici bo oblikovala pravljčarka Martina Šolc, in to v prav posebni družbi, saj jo bo spremljala muca Lina. Skupaj nam bosta pripovedovali o pravljicah, ki sta jih srečali med prav posebnim potovanjem okoli sveta vse od hladnega severa do najbolj vroče Afrike. To so povsem enkratne pravljice: mačje pravljice oz. pravljice o mucah z vsega sveta.

Pravljčarka Martina Šolc je izbrala izbor ljudskih pravljic. Namenoma je izbrala ljudske pripovedke, saj se te najbolj dotaknejo otroške duše. V pravljicah so osebe in motivi podani v simbolični obliki, kar jim daje čarobnost in čudežnost. Pravljice delujejo na otrokovo

podzavest, so neke vrste simbolični jezik; otrok prek njih projicira svoja notranja občutja v junake. Pomagajo mu prebujati čustva, razvijati domišljijo, graditi samopodobo in premagovati strahove. Pravljice pa so sploh najprimernejša literatura za otroke v predšolskem in zgodnjem bralnem obdobju. Zato tudi razvojno in bralno obdobje otroka, starega od 3-9 let, imenujemo pravljčno obdobje. Pravljice ustrezajo otrokovemu dojemanju samega sebe in sveta. Vsakdanji realni svet se namreč pridruži nevsakdanjemu, čudežnemu, oba tvorita tipično otroški pogled na svet. Junaki, situacije in čudeži v pravljicah otroka svojevrstno pripravljajo na svet in življenje. Martina Šolc takole razlaga svojo

izbiro: "Mislim, da današnji otroci poznajo premalo ljudske pravljice. Moderne otroške knjige imajo velikokrat lepe ilustracije, vsebina pa je bolj revna, nima pravega dogajanja. Vse je lepo in dobro. V ljudskih pravljicah pa imamo pozitivne in negativne

like, zgodba se v določenem trenutku zaplete in potem tudi razplete. Vse to dogajanje in vsi ti liki nosijo v sebi veliko bogastvo, ki ga otrok lahko razbere, glede na občutke in izkušnje, ki jih nosi v sebi. Vsak otrok dobi drugačen kosček tega bogastva in ga vgradi v svoj intimni mozaik občutkov in izkušenj".

Nova sezona Pravljicnih uric v Feiglovi knjižnici se začneja v ponedeljek, 26. septembra. Prvi sklop petih srečanj bo vodila Martina Šolc, kot že povedano, z naslovom *Po mačjih pravljicnih poteh z Martino in Muco Lino*. Srečanja se bodo vrstila vsakih 14 dni, ob ponedeljkih, ob 18. uri. Knjižnica je navadno odprta do 18. ure, izjemoma pa bo podaljšala urnik za vse tiste otroke in starše, ki jim ta urnik bolj odgovarja. Pravljice bodo na vrsti 26. septembra, 10. oktobra, 24. oktobra, 7. novembra in 21. novembra.

Skupen nastop devetih občin na odmevni gastronomski prireditvi

Obmejni okusi s posebno politično vrednostjo

Gusti di frontiera-Obmejni okusi, ki bodo potekali v mestnem središču od 22. do 25. septembra, letos presegajo enogastrosnonsko, gospodarsko in turistično ponudbo, saj imajo pomembno politično vrednost, so na tiskovni konferenci 14. septembra na sedežu goriške občinske uprave poudarili župani devetih obmejnih občin, ki so tisku predstavili izhodišča in smernice v zadnjih letih vedno bolj uspele prireditve.

Letošnja izvedba bo izredna priložnost, je povedal goriški župan Ettore Romoli, saj je občina skupno z upravo Krmina in Gradišča podpisala poseben protokol o stari goriški grofiji skupno s šestimi slovenskimi občinami. "Dosej se ni še zgodilo, tokrat bomo napolnili to vrzel". Novogoriški župan Matej Arčon, ki je navdušen nad vedno boljšim sodelovanjem z Gorico, je podčrtal, da ima naš prostor izjemne priložnosti čezmejnega sodelovanja. Z Romolijem sta pred nekaj meseci bi-

la pri italijanskem veleposlaniku, skupaj iščejo nove poti povezovanja in sodelovanja. Dodana vrednost Obmejnih

ciano Patat je izrazil navdušenje nad takojšnjim odzivom kolegov in obliko sodelovanja, ki lahko veliko pripo-

dodal, da smo vsi potomci enega gospodarskega in kulturnega prostora, kjer so se ljudje v preteklosti bolj srečevali; "čas je, da presežemo vse ločitve". V imenu župana občine Šempeter-Vrtojba Milana Turka je podžupan Darjo Fornazarič povedal, da so Obmejni okusi ena lepših goriških prireditev; zato si obeta še veliko takih prijateljskih stikov. Župan občine Kanal ob Soči Andrej Maffi je ugotovil,

Foto DFD

okusov bosta dva večera dalmatinske glasbe in kulinarike na Bevkovem trgu v Novi Gorici. Briški župan Franc Mužič je povedal, da je v 17 letih županovanja že slišal veliko besed o sodelovanju, nikdar pa videl konkretnega uresničevanja letnega. "Danes začnemo. Danes je prva akcija, naj ne bo zadnja!" Krminski župan Lu-

more našemu prostoru. Župan Zlatko Martin Marušič je povedal, da občina Miren-Kostanjevica že več let sodeluje z občinami Sovodnje, Doberdob, Tržič in Ronke, sodelovanje z Gorico pa ji je v posebno veselje. Župan Gradišča ob Soči Franco Tomasini se je Romoli zahvalil za dragoceno priložnost, saj je lahko prišel v stik z več župani, ki jih doslej ni poznal; zato ima letošnja prireditev tudi posebno politično vrednost. Župan občine Renče-Vogrsko Aleš Bucik je

da tako pozitivnega vzdušja še ni doživel, "treba je izkoristiti priložnost". Danes vsi razmišljamo enotno, "na tem moramo graditi" in biti zgled dobrega sodelovanja tudi drugim. "Vsak nima vsega, skupaj pa lahko dosežemo vse". Romoli je na koncu izjavil, da so očitno vsi čakali samo to, "dovolj je bilo nekaj besed". Za to se je zahvalil kolegi Arčonu, "ki je zrežiral" dogodek in sprožil novo poglavje v med-sosedskih odnosih ob goriški meji. / DD

KC Lojze Bratuž / 23. septembra ob 18. uri Bežen življenjepis in opis dela Adriane Maraž

Adriana Maraž, rojena 26. decembra 1931 v Ilirski Bistrici, je do leta 1946 živel v Italiji, nato se je preselila na Goriško, kjer je začela umetniško pot. Na Akademijo za upodobljajočo umetnost v Ljubljani se je vpisala leta 1949. Študirala je slikarstvo pri profesorjih Maksimu Sedeju, Gojmirju Antonu Kosu in Mariju Preglju, grafiko pa pri profesorjih Riku Debenjaku in Božidarju Jakcu. Leta 1958 je diplomirala pri profesorju Maksimu Sedeju. Živi in dela v Breznici na Gorenjskem in Ljubljani. Adriana Maraž je svoj grafični svet izgrajevala postopoma in sistematično. Prelomna je bila njena odločitev, da se bo povsem posvetila grafiki. V svetu njene

umetniške imaginacije kraljujejo predmeti. V dvojnosti med stari in novim, tradicionalnim in

sodobnim, ki jo ponazarjajo predmeti, se razkriva njeno prepričanje, da je naš svet vedno star, da pa od njega vedno zahtevamo novitete. Ob tej preprosti misli, ki pa ima širše filozofske implikacije, se zavemo osrednje teme umetniškega ustvarjanja, to je časovna dimenzija obstoja.

KC Lojze Bratuž / 27. septembra ob 20.30

Nastopil bo pianist Danijel Brecelj

V torek, 27. septembra, bo na prvem koncertu, ki ga prireja Kulturni center Lojze Bratuž in Združenje cerkvenih pevskih zborov v dvorani KCLB, v sklopu Festivala Kogojevi dnevi, nastopil 23-letni domači talent Danijel Brecelj iz Šempetra ob spremljavi simfoničnega orkestra MIRA iz Nizozemske. Danijel Brecelj se je rodil v Šempetru pri Gorici. Klavir se je začel učiti pri petih letih. Prvi recital je odigral pri desetih letih. Njegov talent je odkril prof. Sijavuš Gadži-

jev, ki ga je sprejel v svoj razred, kasneje pa pripravil za študij na slovitom Conservatoire National Supérieur de Musique et de Danse de Paris v Parizu. Letos je tu magistriral in opravil sprejemni izpit za študij kompozicije. Danijel je dobitnik najvišjih nagrad na državnih in mednarodnih tekmovanjih. Študentski orkester MIRA iz Groningena je simfonični orkester, ki ga sestavljajo glasbeno navdušeni študentje visokošolskih zavodov iz Groningena na Nizozemskem.

Pianist Danijel Brecelj

PD ŠTANDREŽ

Abonma ljubiteljskih gledaliških skupin

PROGRAM PREDSTAV:

- Nedelja, 9.10.2011, ob 17. uri
KD Rudija Jedretiča - Ribno
Dario Fo
MARKOLFA
komedija
Režija: Sergej Verč

- Nedelja, 6.11.2011, ob 17. uri
KUD Svoboda - Zalog
Marcel Franck
PELIKAN ALI OTROCI
PO ŽELJI
komedija
Režija: Jože Valentič

- Nedelja, 11.12.2011, ob 17. uri
Gledališče pod Kozolcem - Šmartno ob Paki
Thomas Brandom
CHARLEYEVA TETA
komedija
Režija: Jože Kranjc

- Nedelja, 15.1.2012, ob 17. uri
KD Domovina - Osp
Jean Jacques Bricaire
VSEGA JE KRIVA DRŽAVA
komedija
Režija: Edita Frančeskin

- Sobota, 28.1.2012, ob 20. uri
Premiera

- Nedelja, 29.1.2012, ob 17. uri
Abonmajska predstava
PD Štandrež - dramski odsek
Norman Barrash - Carroll Moor
CVETJE HVALEŽNO
ODKLANJAMO
komedija
Režija: Jože Hrovat

Vse predstave bodo v župnijski dvorani
Anton Gregorčič v Štandrežu

Prodaja abonmajev, vstopnic in rezervacija sedeža: pri blagajni
25. septembra, 2. in 9. oktobra 2011, od 11. do 12. ure in eno uro pred predstavo
Informacije: Božidar Tabaj 0481 20678
Abonma 5 predstav 30,00 evrov, znižano 25,00 evrov*;
posamezne predstave 7,50 evrov, znižano 6,00 evrov*
*študenti, osebe starejše od 70 let, družbene in družinske skupine

Vabljeni!

POD POKROVITELJSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

Cestitke

Helena in Fabjan sta povečala družino: rodila se je LARA. Ob tem lepem dogodku čestitajo in se z njimi veselijo prijatelji iz Štandreža.

Sožalje

Ob prerani izgubi drage žene in mame Silvine Mrak izrekajo številjarska županja, odbor, svetovalci, številjarska sekcija Slovenske skupnosti, številjarsko in jazbinsko občestvo ter jazbinski cerkveni pevski zbor možu Francu, hčerki Martini in vsem svojcem občuteno sožalje.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje
(od 23.9.2011 do 29.9.2011)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, razen ob sobotah, od 21.30 do 22.30. Ob nedeljah od 14.30 do 15.30. Spored:

Petek, 23. septembra (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studija 2.

Nedelja, 25. septembra (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem in rezijanskem narečju.

Ponedeljek, 26. septembra (v studiu Andrej Baucon): Narodno-zabavna, zabavna in zborovska glasba - Novice iz naših krajev - Iz krščanskega sveta - Obvestila.

Torek, 27. septembra (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 28. septembra (v studiu Danilo Cotar): Pogled v dušo in svet: V večna gorovja je odšel Walter Bonatti - Izbor melodij.

Četrtek, 29. septembra (v studiu Andrej Baucon): Lahka glasba - Zanimivosti doma in po svetu - Obvestila.

ARS

DRUŠTVO ARS

vljudno vabi na odprtje razstave:

ALEKSANDER PECA - SLIKE

umetnika bo predstavil Jurij Paljk

Galerija Ars na Travniku, Gorica
četrtek, 29. septembra 2011, ob 18. uri

KULTURNI CENTER
LOJZE BRATUŽ

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ

vljudno vabljeni na odprtje razstave

ADRIANA MARAŽ

Vedno novo iz vedno starega sveta

umetnico in njena dela bo predstavila dr. Nadja Zgonik

glasbeni poklon: Živa Srebrnič, trobenta

Nastassja Masseria, klavirska spremljiva

Kulturni center Lojze Bratuž
petek, 23. septembra 2011, ob 18. uri

KULTURNI CENTER
LOJZE BRATUŽ

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ
ZDRUŽENJE CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV

**Koncertna sezona
2011-2012**

**Groningen student orchestra
MIRA - NETHERLANDS**

Danijel Brecelj, klavir
Peter Stam, dirigent

na sporedu: C. M. von Weber, F. Liszt, R. Schumann

Kulturni center Lojze Bratuž
torek, 27. septembra 2011, ob 20.30

Vila Manin, 24. septembra 2011 - 4. marca 2012

Ekspresionizem

Več kot 100 del, in sicer slik in dokumentov iz berlinskega muzeja Brücke Museum, se bo predstavilo v prvi tovrstni razstavi v Italiji, pod vodstvom

Magdalene Moeller in Marca Goldina. V natančnem kronološkem zaporedju in na skoraj monografski način predstavljena dela Kirchnerja, Heckla, Noldeja, Schmidt-Rottluffa, Pechsteina in Muellerja prikazujejo nastanek in razvoj temeljnega ekspresionističnega gibanja, znanega pod imenom "Die Brücke".

Razstava oziroma tretja etapa večletnega projekta "Zemljevidi Evrope", ki ga je zasnoval in ga vodi Marco Goldin, bo odprta v Vili Manin od 24. septembra 2011 do 4. marca 2012.

Z nastankom gibanja "Die Brücke" v Dresdnu leta 1905 so se postavili temelji izvornega gibanja, iz katerega se je kasneje razvilo umetniško gibanje, ki ga v zgodovini umetnosti poznamo kot ekspresionizem in predstavlja prvi veliki prispevek nemške kulture k moderni. Umetniki si niso toliko prizadevali prikazati različnih vidikov vidne stvarnosti, kakor je to počela takrat prevladujoča umetnost, temveč izraziti subjektivne izkušnje in notranja čutenja posameznika.

Cilj gibanja "Die Brücke" je bil predstaviti stvarnost "na neposreden način in brez ponarejanja", predvsem pa brez sleherne akademske konvencije.

Samo gibanje ni imelo nobenega specifičnega programa. Članom skupine je bilo predvsem skupno delovanje na osnovi spontanosti, vzgibov in kreativne intuicije. Namen teh umetnikov je bil prenesti

inovativne zamisli in izviren pogled na svet v vsakdanje življenje ter se tako osvoboditi strogih družbenih pravil iz časa cesarja Wilhelma. Skupino so 7. junija

1905 v Dresdnu ustanovili študentje arhitekture Fritz Bleyl, Ernst Ludwig Kirchner, Erich Heckel in Karl Schmidt-Rottluff. Ime gibanja je predlagal Schmidt-Rottluff, saj naj bi po mnenju umetnikov gibanje zarisalo ostro prelomnico z akademskim umetniškim

ustvarjanjem 18. in 19. stoletja ter istočasno postavilo most med naj-

bolj izvorno umetnostjo njihovega časa in določeno nemško tradicijo (srednjeveška umetnost in Cranach, po besedah Kirchnerja, ki je bil tudi najbolj viden predstavnik gibanja). Plakat za prvo razstavo v Dresdnu leta 1906 je pripravil Bleyl, ki je bil specialist za grafiko. Emil Nolde in Hermann Max Pechstein sta se skupini pridružila leta 1906, Otto Mueller pa leta 1910. Skupni elementi del teh umetnikov, zlasti v obdobju, ko so bili aktivni del gibanja, ki se je končalo leta 1913, so zlasti očitno poenostavljanje oblike, jasno izrisani obrisi in živahne, disonantno postavljene barve.

Poleg krajin in portretov zasledimo tudi urbane scene (najbolj znane so Kirchnerjeve), ki prika-

zujejo ulice, mostove in kavarne skozi izkrivljeno lečo ostrih družbenih napetosti. Čeprav imajo dela teh umetnikov veliko skupnih značilnosti, se v stvaritvah jasno kažejo tudi razlike med posamezniki in njihov osebni okus. Hecklovo slikarstvo na začetku zaznamujejo ostre linije, grobe poteze in kričeče barve, s časom pa se, tudi pod vplivom gibanja Der Blaue Reiter, pri njem razvijejo bolj harmonična lirika in svetle pokrajine.

Pechstein se zanima za primitivno umetnost in uporablja žive in skrbno modulirane ter mehkejšje barve. Njegova dela namreč zaznamujeta pozornost do dekorativnega značaja linij in barv ter tolmačenje stvarnosti, ki je v primerjavi s poetiko ekspresionizma, manj divje in nasilno. Muller, kot verjetno najbolj umirjeni in melanholični glas gibanja, razvije samosvoj likovni jezik in vnese v ekspresionizem formalno gledanje na konstrukcijo, ki ni toliko nagnjena k disonanci, o čemer pričajo njegovi ženski akti, scene iz ciganskega življenja ter krajine z bujnim zelenjem.

Schmidt-Rottluff se posveča portretom in krajinam, v katerih sicer zasledimo izraze ekspresionizma, vendar ga zanimanje za kamnotisk privede do oblikovanja poenostavljenih kompozicij iz strnjenih in

ostrih oblik. Dela Kirchnerja in Noldeja so se verjetno še najmanj oddaljila od izvorne poetike ekspresionizma. Kirchnerjev slog je z leti postal vedno bolj dramatičen, poln nasilnih deformacij in krčevitih ritmov. Nolde pa je še dodatno razvil ta dramatični element in groteskno

umetnost s karikiranjem človeške figure, prostimi nanosi barve, ki ne sledijo pravilom kompozicije in ki s širokimi potezami čopiča skoraj razgradijo posamezne oblike.

Dela teh umetnikov izčrpno predstavljajo začetno fazo ekspresionizma pred prvo svetovno vojno. Z drznimi paletami barv ter naborem nekonvencionalnih in stiliziranih podob izražajo posebno vitalnost in ekstazo energije, ki toliko močnejše prevzamejo današnje opazovalce, pri čemer ostajajo umetniki zvesti svojim krajinam. Ta razstava o ekspresionizmu je dokumentarna zbirka raznolike ustvarjalnosti v tej revolucionarni skupini umetnikov. Radikalen pristop do ustvarjanja in vizionarski pogled sta postala močan vir navdiha za naslednje generacije umetnikov. V razstavi so zbrana dela, ki pričajo o poglavitnih stilističnih etapah, in sicer tudi skozi dokumente, prevedene iz nemščine v italijanščino za katalog razstave, ki bo vseboval tudi vrsto esejev ter kritično oceno vsakega razstavljenega dela.

Razstava bo odprta od 24. septembra do 1. novembra: vsak dan med 9.00 in 19.00; od 2. novembra do konca razstave: od ponedeljka do petka: od 9.00 do 18.00; ob sobotah in nedeljah: od 9.00 do 19.00. Zapra bo 24., 25., 31. decembra 2011; 1. januarja 2012: od 11.00 do 19.00 Vstopnice: redna: 10 evrov, znižana: 6 evrov. Razstavo je organiziralo Posebno podjetje Villa Manin v partnerstvu s Skladom Videmske in Pordenonske hranilnice, Skladom Tržaške hranilnice, Skladom banke Antonveneta iz Padove in Zavarovalnico Generali iz Trsta.

Informacije in rezervacije
Klicni center_Tel. +39 0422 429999_Faks +39 0422 308272_HYPERLINK "http://biglietto@lineadombra.it" biglietto@lineadombra.it_www.lineadombra.it

Javni razpis za javno radijsko oddajo

Slovenska zemlja v pesmi in besedi "Za gorami..."

Uredništvo za glasbo 1. programa Radia Slovenija je objavilo javni razpis za iskanje, zbiranje, predstavljanje in snemanje slovenskega ljudskega glasbenega izročila med Slovenci v zamejstvu in po svetu za javno radijsko oddajo **Slovenska zemlja v pesmi in besedi "Za gorami..."** Prireditve bo 17. decembra letos. Predstavljena pesem mora biti ljudskega izvora, izvedena v narečju svojega okolja in mora vsebovati način petja, ki je značilen za okolje, od koder pesem prihaja. Lahko gre tudi za avtorsko priredbo ljudske vsebine, ki prihaja iz okolja izvajalcev, v katerikoli glasbeni zvrsti, pomembna je glasbeno-estetska neoporečnost. Izvajalci morajo biti Slovenci, živeči v zamejstvu ali drugje po svetu. Predstavitve lahko traja največ šest minut. Izmed prijav in prijavljenih posnetkov bo strokovna komisija izbrala največ petnajst izvedb. Podrobnosti o razpisu, ki traja do vključno **5. oktobra 2011**, se nahajajo na spletni strani **www.rtvsl.si/razpisi**.

Seznam izbranih izvedb ljudskega glasbenega izročila, sodelujočih pevcev, godcev in drugih izvajalcev ter avtorjev bo javno objavljen 11. oktobra 2011 v oddaji Slovenska zemlja v pesmi in besedi na 1. programu Radia Slovenija. Izbrane izvedbe bomo nato posneli za zgoščenko, ki bo izšla na dan prireditve, 17. decembra 2011. Takrat bodo izvajalci izbrane izvedbe predstavili v živo, prireditve pa bomo neposredno prenašali tudi na 1. programu Radia Slovenija.

Poslušajmo ... z branjem

Kvinton – Razirklinga (2008)

Skupina Kvinton je nastala ob koncu devetdesetih let prejšnjega stoletja, ko sta prvoborca štajerske punk in alternativne scene, Marjan Bone in Goran Podgorelec, odložila električno kitaro in bobne ter šla na podstrešje po harmoniko in kontrabas. V ptujski in okoliški glasbeni jarem sta nato še zvlekla Boštjana Korena, kitarista in tamburaša, nato so k sestavi pristopili še Dejan Bračko (kitara, violina), Robert Belšak za bobni in pevski solistično razporejeni Igor Mešič. Ptujski folk in alterveterani so prvenec Lovci sreče izdali ob prelomu tisočletja, zgovornih osem let zatem pa je na slovenski trg stopil plošček Razirklinga.

Kvinton je zanimiva skovanka, od katere bi pričakovali pevski kvintet ali zasedbo baročne glasbe, štajerski glasbeniki pa so zavili povsem na svoja pota. Si lahko predstavljate podalpski blues s pridihom rockerske Pannonije? Verjamete, da je godba ameriških sužnjev, klic osamljenosti, bede, siromaštva, potrosti, izgubljenosti in hrepenenja lahko, na bizaren način, vesela? Skupini Kvinton je uspelo prav to. Razirklinga, nerazumljiva in beseda brez pomena, je s folkom in bluesom sparjeni rock, počasno in pretehtano premišljen, redko dočakan in slišan, a mogoče prav zato prvovrsten. V prvem studijskem izdelku so nam ponudili ubrano mešanico bizarnih likov, socialnih balad, svetobolnih šansonov in gostilniškega bluesa, kar je zvenelo nekako nadrealistično. Razirklinga je vsekakor lahkotnejša varianta v smeri radijske konvencionalnosti in všečnosti, ki pa s kakovostjo ne razočara. Imeniten plošček Razirklinga bo všeč vsem ljubiteljem zanimive in vedno drugačne, pristne slovenske glasbe. Slovenski kulturni prostor tovrstne izdelke neizmerno potrebuje. Nekateri bendi bi lahko pogostje sedli v studio ...

Jernej Šček

Opera sezona Gledališča Verdi v Trstu

V ospredju bodo dela iz 19. stoletja

Detalji sezone Gledališča Verdi iz Trsta še niso povsem jasni, manjkajo dokončni termini kot tudi celotne pevske zasedbe, odprtje operne sezone bo komaj januarja in se bo končala ob koncu sončnega leta, a kljub temu je gledališče Verdi predstavilo programski načrt, ki so ga zvesti obiskovalci in abonenti nestrpnost pričakovali v prepričanju, da si bodo po tradiciji že jeseni ogledali prvo opero.

Umetniški vodja Antonio Calenda je zagotovil, da bo vrednotenje gledališkega osebja prioriteta skrb gledališča, vsebinsko pa naj bi programe zaznamovala pripadnost srednjeevropskemu prostoru. Finančne razmere so one mogočile uresničitev nekaterih načrtov in

osrednjo vlogo bo tokrat imel italijanski operni zaklad 19. stoletja. Donizettijeva *Anna Bolena* bo ob odprtju sezone sklenila

Umetniški vodja Antonio Calenda

večletni niz oper o kraljicah, iz Verdijevega opusa sta bili izbrani operi *Rigoletto* in *Bitka pri Legnanu*, ki je tržaško gledališče ni uprizorilo že štirideset let. Med znanimi naslovi bosta tudi Puccinijeva *Boheme* (z mladimi izvajalci) in Rossinijev *Seviljski brivec*. Program bosta dopolnili še Mascagnijeva *Prijatelj Fritz* in koprodukcija z gledališčem Rossetti *Cercando Picasso* v režiji skupnega umetniškega vodje Antonia Calende, ki bo spadala v abonmajske sezone obeh gledališč. Največja redkost pa bo krstna uprizoritev glasbene komedije *C'est ainsi*, ljubezenske zgodbe v jazzovskem utripu; libreto zanjo je napisal Luigi Pirandello v tridesetih letih. Sezono bo decembra sklenila plesna predstava Opernega gledališča iz Kijeva *Trnuljčica*.

PAL

Napovedali so nekaj imen najbolj znanih interpretov, ki bodo v prihodnji sezoni stopili na tržaški oder: sopranistka Mariella Devia, tenorist Celso Albello, mezzosopranistka Daniela Barcellona, dirigenti Donato Renzetti, Bruno Campanella in Francesco Maria Carminati. Z večjo ali manjšo priznanostjo interpretov bo vezana tudi novost različnih cen abonmajev, za katere bo treba v primeru slavnih imen odšteti nekaj več. Spremenljivo bo tudi število ponovitev posameznih predstav, ki se bo prilagajalo povpraševanju. Večina predstav bo nastala v koprodukciji, s sodelovanjem opernih gledališč iz Palermo, Verone, Rima, a tudi z gledališčem Liceu iz Barcelone. Kljub temu da bo sezona tokrat obsegala tudi poletno obdobje, ni dokončnih načrtov za Mednarodni festival operete, katerega usoda je odvisna od sedanjih nezadostnih finančnih sredstev. V tem obdobju pa sta že potrjeni dve gostovanji tržaškega gledališča v Južni Koreji in v sultanatu Omanu.

GORIŠKA MOHORJEVA DRUŽBA

AMEBNO RAZKOŠJE

Aleksij Pregarc

Pesniška zbirka Aleksija Pregarca je vrnitev v pesniško življenje po sebi... ki sega čez sleherni obrobje slovenstva, da se zjedri - v pesnikovi spovedi...

(Vladimir Gajšek)

Pogovor / Ivan Legiša – Burnik

“Ko kdo čuti v sebi poezijo, ne bo nikoli nehal biti pesnik”

Ozdomskem pesniku Ivanu Legiši – Burniku Aleksij Pregarc v knjigi zapiskov, glos in esejev (*Ne*) vseh obrobnosti (Založba Koščak, 2007) takole piše: “Toda za Legišo svetobolje ni zgolj resignacija, je odsev pošastne razdalje, nezapolnjive, ki ga ločuje od doma”.

V teh besedah je strnjen poetični motiv Ivana Legiša, ki si je vzdevek Burnik (kar pomeni zapah, tramič čez notranjo stran vrat) izbral zaradi burje, ki tako značilno odlikuje naš Kras in ga hkrati bije. Ivan Legiša – Burnik se je rodil v Medji vasi v občini Devin-Nabrežina 17. junija 1934. Domače kraje je tako strastno ljubil, da jih je v svojem srcu odnesel s seboj na trnjevo pot emigracije. Ta ga je popeljala v Avstralijo, kjer še danes živi v Adelaidi. Kot pesnik samouk je objavil štiri pesniške zbirke: *Jesensko listje* (1991, Adelajde, samozaložba), *Za pest drobiža* (1993, Adelajde, Slovenci Južne Avstralije), *Hrepenenja in sanje* (1995, Adelajde, Slovenska verska skupnost Južne Avstralije) in *V zorenju duše* (1998, Adelajde, Slovenska verska skupnost Južne Avstralije in Simon Špacapan kot dar škofijski gimnaziji v Vipavi). Srčiko njegove poezije, za katero so značilna izpoved trpkih in grenkih samot, ljubezen do rodne kraja ter iskreno zatekanje k Bogu v hudih življenjskih trenutkih, je Pregarc v svojem zapisu postavil ob bok tisti liriki, “ki jo izpričujejo v prejšnjem sto-

nam je povedal pesnik v kavarni Gruđen v bližini nabrežinskega plača.

O vas in vaši poeziji je pisal Aleksij Pregarc v antologiji svojih spisov.

To mi je znano. Gospodu Pregarcu sem hvaležen, dopisovala sva si, nikoli pa se nisva srečala.

Bi nam lahko orisali najpomembnejše mejnike svojega življenja?

Rodil sem se v časih, ko je pri nas razsajal fašizem, svojih otroških let se spominjam kot zelo hudih, saj nam je primanjkovalo vsega. Delati smo se učili že od mladih nog. Prisiljeni smo bili, drugače ne bi mogli preživeti. Prišlo pa je še hujše vojno obdobje: takrat so nam požgali dom in nas oropali vsega, kar smo imeli vrednega.

Koliko vas je bilo v družini?

Bilo nas je pet: imel sem dve sestre in dva brata. Ena izmed sester je umrla leta 1945 zaradi tifusa, brat je bil takrat v partizanih. Na domu je ostal brat, ki sem ga imel za svojega vzornika. Zgodilo se je, da se je on odločil za emigracijo in odšel v Avstralijo. Vprašal me je, ali bi ga tja dohitel. No, to sem leta 1956 tudi storil. Čeprav me je vabil k sebi, sem se v Avstralijo odpravil in tam živel na svojo roko. Odpluli smo iz Trsta na ladji *Flaminia*, po enomesečni plovi smo se izkricali v Melbournu. **Kakšne misli so vas prevevale na palubi, ko ste zapuščali Trst?**

Svoje kraje sem zapuščal z namenom, da se k njim ponovno vrnem čez pet let. Tako je tudi bilo. Poročil sem se s Slovenko s Ptujem. Ker pa službe pri nas še vedno ni bilo, sem se spet odpravil v emigracijo v Avstralijo. Mačeha nam je bila navsezadnje dobra, dela je bilo veliko, mnogo Evropejcev je ubralo podobno pot. Val emigracije v Avstralijo je bil v petdesetih letih zelo močan. Nova dežela je odprla svoja vrata na stežaj, ker je priseljenec in njihove roke krvavo potrebovala. Dejansko smo Av-

stralijo, tako kot jo danes poznamo, ustvarili emigranti. Ob našem prihodu je bila Avstralija precej drugačna od današnje ... Nastanili smo se in prilagodili novim okoliščinam ter tako poglani ‘avstralske’ korenine. Tem koreninam bi se danes težko odrekel, predvsem zaradi svojih otrok. Poznam osebe in celo družine, ki so se vrnil domov in ostali močno razočarani. No, navsezadnje, ko nas zemlja pregne, je vseeno, kje smo.

Kako ste se v Avstraliji preživljali?

Služboval sem na področju “Sneženih gor”, neke vrste avstralskih Alpah. Kopali smo predore za pretakanje vode, ki so se nabirale v umetnih jezerih. To je služilo za namakanje kmetijskih površin. Gojili so riž, bombaž, zelenjavo, skratka vse, kar je služilo za preživljanje sodobne države. Živel pa smo dobro, sicer ne v udobju. Tudi zaradi tega smo lahko ohranili pomembne vrednote življenja.

Kakšne so te vrednote?

Osebo verjamem v trdno vero in zlahtno kulturno izročilo. Opažam pa, da se ta temelja če-

Trhlost veka (Zbornik Jesensko listje)

Tak kot vampir vsesal bom žejna usta v opojne vode Tvojega izvira – V žarišču duše ni mi najti mira v poletnih dneh, ne v zimi našega avgusta.

Stekleni čas zveržen je in rahel, kakor mivka. Obraz ima zavrt v bledico alkohola in morfina; sočasnost – ta ga ne uravnovesi – vse bolj plivka ... V prividu izgoreva morja in neba modrina.

Gospod moj Bog, ojači moje ravnotežje, ki niha v tanki mreži pajčevine; radosti nima – nima bolečine, le drgeta, od žalosti postaja vsak dan težje.

dalje bolj krhata bodisi med rojaki v Avstraliji bodisi doma na Tržaškem. Ko sem pred enajstimi leti obiskal rodne kraje, se spominjam g. Breclja, ki je maševal v nabrežinski cerkvi: danes pa prihaja enkrat tedensko dušni pastir iz Mavhinj. Ko bo verski čut v naših ljudeh usahnil, bo tudi narod nastradal. Nevernost je najhujše zlo našega časa. Slovenci se moramo tega jasno zavedati. Tudi čut pripadnosti upada. Domorodci v Avstraliji so se krčevito držali svojega izročila in še danes odločno nastopajo, če njihovo kulturo in njihove pokojne teptajo. Spominjam se, da smo cerkvi v Štivanu nekoč pravili stara cerkev, po novem pa ji pravijo spodnja cerkev: no, po prenovitvenih delih so parkirišča uredili na kraju, kjer počivajo naši predniki, kar je žaljivo in hudo. Sožitje se ne bo nikoli rodilo iz zatiranja, temveč iz spoštovanja drugega.

Kakšni so bili začetki slovenske organiziranosti v Avstraliji in kako se je druženje rojakov nato nadaljevalo?

Začetki so bili dokaj spodbudni. Najbolj narodno zavedni rojaki so se začeli takoj zbirati po hotelih in načrtovali so ustroj emigrantske organiziranosti. V letih so se ta prizadevanja uresničila in še danes je v večjih središčih,

kjer živijo Slovenci, mnogo slovenskih društev in klubov in tudi slovenskih maš. Prirejali smo tečaje slovenskega jezika, v Melbournu in Sydneyju so imeli celo slovensko šolo. V Adelajdi pa je bilo Slovencev manj, tudi redno službo božjo v materinem jeziku smo dobili šele po letu 1975.

Kako pa je z narodno zavestjo pri mlajših generacijah?

Za kulisami (Zbornik Primorska, moja duša in srce)

Drugega nič ne pogrešam razen tebe, Domovina! Kako dva svetova mešam za kulisami spomina skozi breme doživetij v čas, ki ga nikjer več ni.

Mnogokrat zažubori blede v dremavo nekdanjost, bolne vstanejo pred mano sence. Plitvino komaj diham in tožarim neprestano v čas, ki ga nikjer več ni.

Zavednih Slovencev med mladimi je zelo malo. Nekaj več se jih zbere ob kaki pomembnejši slovesnosti. Naši sinovi in vnuki so se pod težo asimilacije odtujili koreninam, ustvarili so si družine ali z domačini ali pa s partnerji, ki so prav tako potomci emigrantov (italijanskih ali grških). Redko zahajajo v rodne kraje svojih prednikov. Kaj pa bo v prihodnosti? No, tega pa ne vem. Organiziranost pač zahteva veliko dela in požrtvovalnosti, nekdanji pobudniki se vsi bližamo osemdesetim ...

Letos smo praznovali 20. obletnico slovenske osamosvojitve. Kako ste spremljali dogodek nastanka slovenske samostojne republike?

Spominjam se, da smo takrat vsi rojaki v Avstraliji ‘potegnili skupaj’, ne glede na svetovnonazorska prepričanja. Razkol med pojojnimi emigranti je bil zaradi zgodovinskih dogodkov dokaj velik, čas je nasprotna stališča omilil, pri mlajših generacijah pa jih sploh ni občutili.

Kdaj ste prvič spoznali poezijo, kdaj pa ste začeli pesniti? Poezijo sem našel tako rekoč že na maminih kolenih: to mi je ostalo v spominu celo življenje. Mama mi je deklamirala pesmi-

ce, ki jih je znala na pamet iz otroških let. Za pisanje pa me je navdušil učitelj Dominik Hvalič na osnovni šoli. Ljubezen do poezije sem čutil tako močno, da sem nekoč sklenil, da se sam preizkusim kot pesnik. Takrat sem bil že v Avstraliji, ko sta me preganjala dolčas in domotožje. Namesto da bi se s kolegi po službi odpravil na pivo, sem raje vzel svinčnik v roke in začel pesniti. Po izdaji moje prve pesniške zbirke *Jesensko listje* so me somišljeniki spodbujali in pomagali, da sem na tej poti nadaljeval. Tako je tudi bilo. Spomnil bi se na spodbude pok. misijonarja I. Mikule. Pesmi sem začel objavljati v *Mislih*, mesečniku za versko in kulturno življenje Slovencev v Avstraliji, ki ga je urednikoval p. Bernard Ambrožič. Ko kdo čuti v sebi poezijo, ne bo nikoli nehal biti pesnik.

Prihodnje leto bom izdal novo pesniško zbirko, ki bo temeljila na navadnih vsebinskih temah. **Kako bi z oblikovnega in tematskega vidika opredelili svojo poezijo?**

Uvod v zbirko Jesensko listje

Zamejec sem bil tam, tu je tujina. O, domovina – jaz – v srcu te imam!

tike: domotožje je namreč bolečina, ki nikoli ne ugasne. Nekaterim moja vsebina ne diši, ampak, kar ima nekdo v srcu, je prav, da pride na dan. Vedno sem pisal v slovenščini: to je moj materni jezik in težko bi izbral drugo jezikovno opcijo. Mnogo oseb je opustilo svoj jezik za jezik večine. To izbiro je narekovala želja po zaslužku. Po pravici povem, da me ta vidik ni nikoli zanimal. Vem, od kod izhajam, vem, da sem Slovenec, da sem Kraševac: zaljubljen sem v kraški kamen tako, kot je mladenič zaljubljen v svoje dekle. To prepričanje me spremlja vse življenje in s tem prepričanjem se bom predal tudi Bogu.

Igor Gregori

Tržaški pisatelj spet pod evropskimi žarometi Boris Pahor vnovič predlagan za nagrado Saharov

Slovenski poslanci v Evropski ljudski stranki (EPP) so letos za nagrado Saharov, ki jo Evropski parlament podeljuje za prizadevanja za svobodo mišljenja, uradno predlagali zamejskega pisatelja Borisa Pahorja. Eden od pobudnikov nominacije Milan Zver (EPP/SDS) je Pahorja označil za velikega Slovenca in obenem velikega Evropejca. Evropski poslanci Milan Zver, Romana Jordan Cizelj in Lojze Peterle, ki delujejo v skupini EPP, so v podporo Pahorju zbrali 52 podpisov poslancev iz 19 držav članic EU, kljub temu da se je večina političnih skupin v Evropskem parlamentu dogovorila za podporo kandidatom, ki so povezani s t. i. arabsko pomladjo. Večina evropskih poslancev, ki so podprli nominacijo Pahorja, prihaja iz vrst EPP, podprla pa sta jo tudi evropska poslanca Mojca Kleva (S&D/SD) in Jelko Kacin (ALDE/LDS).

“V času, ko je evropska ideja v krizi, je taka nominacija izjemnega pomena tudi za EU. Dejst-

vo, da je Pahor pripadnik slovenske manjšine, ki se z vrhunskimi literarnimi stvaritvami bori za ugled in svoj položaj v italijanski družbi, pa predstavlja še posebno dodano vrednost kandidata”, je dejal Milan Zver. Pisatelj Boris Pahor sicer velja za velikega borca za svobodo misli, nasprotnika totalitarnih režimov, zagovornika demokracije in človekovih pravic ter pravic manjšin in manjšinskih jezikov. Njegova literarna dela, objavljena v mnogih evropskih jezikih, temeljijo predvsem na njegovi bogati osebni izkušnji. Za svoje delo je prejel mnoga odlikovanja v Sloveniji, Franciji, Nemčiji, Italiji in Avstriji, leta 2009 pa je bil nominiran tudi za Nobelovo nagrado za literaturo. Danes 98-letnega pisatelja je za nagrado Saharov že leta 2009

predlagal tudi nekdanji evropski poslanec Zoran Thaler (S&D/SD). Tistega leta so nagrado prejeli Ljudmila Aleksejeva, Oleg Orlov in Sergej Kovaljov v imenu nevladne organizacije

Foto IG

Memorial in vseh drugih aktivnostih za človekove pravice v Rusiji. Postopek v zvezi s podelitvijo na-

grade Saharov za leto 2011 se bo nadaljeval še v oktobru, sredi decembra pa bo potekala slovesna podelitev nagrade na plenarnem zasedanju Evropskega parlamenta v Strasbourgu. Nagrado Saharov za prizadevanja za svobodo mišljenja in boj za človekove pravice Evropski parlament podeljuje od leta 1988 posameznikom ali združenjem, ki so pomembno prispevali k varovanju človekovih pravic v svoji državi ali po svetu. Lani so jo v odsotnosti nagradjenca podelili kubanskemu oporečniku Guilleremu Farinasi. Andrej Saharov (1921-1989), po katerem se imenuje nagrada, je bil eden vodilnih sovjetskih znanstvenikov pri projektu razvoja vodikove bombe in je kasneje postal glasen kritik tekmovanja v jedrskem oboroževanju med vesilama. Leta 1970 je ustanovil odbor za človekove pravice in sovjetske oblasti so ga obsodile na zaporno kazen, leta 1975 pa je dobil Nobelovo nagrado za mir.

(Zbornik V zorenju duše)

Moja nova dežela je čudežno dobra, hiša raznoterih obrazov, strpno mešanih ver in kultur.

Z ljubeznijo nas jemlje pod krov vseh barv in omik, skrbno lepi nas v mozaik mnogoličnih duhov.

Mačeha! Čas je, da se ti vekavec, zdrav ko dren, že enkrat zahvalim: - za sprejem, za pozornost, za vljudnost, brezskrbnost in srečo. Kot mati blizu si mi, velika je tvoja ljubezen; drugorodca, multikulturno, greje me kot žareče zlato.

letju slovenski študentje na Dunaju”, Gregorčičeva *Nazaj v planinski raj*, a tudi razseljenost duše med domom in urbanim središčem.

Gospod Legiša je bil pred nedavnim ponovno na rodnem Krasu, kjer je obiskal sestro in ostalo sorodstvo. V njegovi življenjski zgodbi se zgošča usoda mnogih Slovencev, ki so sredi ‘50. let prejšnjega stoletja odšli s trebuhom za kruhom. Ivana Legiša je pot popeljala daleč v svet. “Domov sem se v več kot polstoletnem obdobju vrnil le štirikrat”,

Kratki

Fotografska razstava / Potovalka igrač
Loredane Prinčič

V petek, 23. septembra, ob 18.15 bodo v razstavnih prostorih zavarovalnice Allianz v ul. Locchi 19/A odprli fotografsko razstavo goriške fotografije Loredane Prinčič. Fotografinja je svojo umetniško pot začela v devetdesetih letih in svojo izpoved

naravnala v smer črno-bele fotografske tehnike. Svoj spekter je nato usmerila tudi v snovanje fotografskih inštalacij. Niso ji tuje socialne tematike, ki jih predstavlja zlasti z intimne plati človeške duše. Prinčičeva, ki je članica goriškega fotokluba Skupina 75, zelo rada upodablja okolje, ki jo obdaja, in poudarja predvsem vidike družbenega nelagodja. Kljub temu da je s tehničnega vidika zaprisegla digitalni fotografski tehniki, ni nikdar v post produkciji korenito spreminjala originalnega izdelka, kvečjemu je posegala le v kromatično plat fotografskega poizkusa. V prireditvi triestee' fotografija se Loredana Prinčič predstavlja z razstavo, ki nosi naslov La valigia dei balocchi – Potovalka igrač: gre za romantični sprehod po nekdanjih življenjskih obdobjih, ki se porazgubijo po oddaljenih in skritih nišah človekove zavesti. Otipljivost dogajanja je postavljena na podstrešje, kraj, kjer se stari spomini na otroštvo predajajo skorajšnji pozabi. Niso pa dokončno izginili. Iz napol zaprtih potovalk pronicajo tako igrače, ki so fotografijno spremljale v začetnem obdobju življenja.

Umetnico bo na odprtju razstave predstavila kritičarka Giuseppina Mastrovito. Ogled bo možen do 23. oktobra po urniku: od ponedeljka do četrta, od 8.30 do 13. ure in od 15. do 18. ure; ob petkih bo razstava odprta brez premora.

Podistimnebon 2011

Tradicionalni festival večkulturnosti z naslovom Sottolostessocielo – Podistimnebon: solidarnost in sožitje slavi letos jubilejno deseto leto nepretrganega delovanja. V tem obdobju je namreč prireditelj, ki jo prireajo Acciesse – Confeserenti, Tržaška in pokrajinski združenje trgovskega sektorja in sektorja za usluge v sodelovanju z občinskim odborom, da trgovino in obrtništvo, vnesla v mestno tkivo prepričanje, da pojem večkulturnosti ne pomeni površinskega spajanja različnosti v istem kotlu, temveč razčlenjeno spoznavanje posameznih kulturnih izhodišč. To je v letošnji izvedbi, ki se je po nekaj več kot tednu dni končala v nedeljo, 4. septembra, prišlo do izraza v dokaj dopolnjeni kulturni ponudbi: ta se je lahko razpletla tudi na širši lokaciji, ki je od Rusega mosta segala do Trga sv. Antona.

Osrčje dogajanja je bil kot po navadi sejem večkulturnosti, ki se je ponujal preko niza koncertov in kulinarčnih prireditev: kioski so prikazali bogastvo različnih geografskih leg, od Afrike do Azije, od Južne Amerike do Bližnjega vzhoda ter Srednje in Vzhodne Evrope. Tudi letos so na osrednjem odru na Ruse mostu zvenele melodije klezmer glasbe, tanga in sambe, posebno pozornost so prireditelji namenili literarnim delom, ki jih med sabo veže rdeča nit sobivanja.

Da je spekter ponudbe presegel lansko raven, so potrdile filmske projekcije nekaterih filmov, ki so jih v večernih urah vrteli na ul. Cassa di Risparmio. Ta filmski niz je nastal v sodelovanju z Židovsko skupnostjo, ki je v nedeljo, 4. septembra, ob Dnevu židovske kulture, popeljala obiskovalce v odkrivanje sinagoge in židovske mestne četrti: ravno na ta dan so v židovskem muzeju Carlo in Vera Wagner na ul. del Monte odprli razstavo o hebrejski sredozemski diaspori od Krfa do Trsta. Zanimiva je bila pobuda Mednarodnega združenja krščanskega sodelovanja, ki je na večkulturnem sejmu v sodelovanju z Delavnico sna priredilo branje otroških pravljic z vsega sveta v originalnem jeziku. V soboto, 3. septembra, so v palači Gopcevič odprli razstavo o romunskih narodnih nošah in dragocenih ikonah; na ogled je bila do 15. septembra.

GLEDALIŠČE ROSSETTI Nova sezona

Pestra ponudba za vse okuse

Gledališča naše dežele se v teh dneh predstavljajo z novimi sezonami in začetkom abonmajske kampanje. Posebnega zanimanja je bila vredna tiskovna konferenca v gledališču Rossetti, na kateri je vodstvo ustanove razkrilo vsebine programa, ki obsega 51 dogodkov na področju gledališča, plesa, glasbe in muzikala. Stalno gledališče FJK je v sedemnajstletnem vodenju Antonia Calende pridobilo referenčno vlogo za tržaške gledalce in je z visokim številom prodanih abonmajev in vstopnic tudi dokazalo, da dobro pozna in usmerja želje

svojega potencialnega, raznolikega občinstva. V lanske sezoni se je število sicer nekoliko zmanjšalo; organizacijski vodja Stefano Curti pripisuje podatek splošni krizi in je zato uvedel plačevanje abonmaja na obroke, vsebine programa pa naj bi kot navadno upoštevale vse okuse in vse starosti, s posebno pozornostjo do pridobitve mlajših gledalcev. Mladim iz naše dežele, ki se poklicno ukvarjajo z muzikalom, bosta zaupana dva gala večera serije *Musical StarTS*, na področju velikih mednarodnih gostujočih produkcij pa bosta izstopali dunajski muzikal

kultni *Rocky Horror Show*, z italijanske scene pa sta bila izbrana *La cage aux folles* v Piparovi režiji in *I promessi sposi*

je lani prevzel tržaške gledalce z genialno koreografijo Labodjega jezera, gala solistov prestižnega ameriškega ansambla New

Radijski oder in Slovenska prosveta

Nova, 14. sezona
Gledališkega vrtiljaka

V Marijinem domu pri Sv. Ivanu se bo v nedeljo, 25. septembra, s produkcijo Male gledališke šole Matejke Peterlin dvignil zastor nad novo sezono Gledališkega vrtiljaka. Gledališki abonma za otroke, ki ga prireja Radijski oder v sodelovanju s Slovensko prosveto, je letos že 14. po vrsti. Kot sta v imenu RO poudarila Lučka Susič in Marjan Jevnikar na predstavitveni tiskovni konferenci, Gledališki vrtiljak ohranja ustaljeno obliko, saj so izvedbe zadnjih let potrdile uspešnost in dovršenost dosedanje formule.

Poleg uvodne predstave z naslovom *Pet princez na zrnu graha* na besedilo Lučke Susič in v režiji Alide Bevk ponuja tokratni abonma šest predstav. V ustaljenih dveh nedeljskih popoldanskih izmenah (prva bo ob 16. uri – abonma rdeči palček, nasledn-

sionalno oz. polprofesionalno gledališče. Po lanskem uspešnem gostovanju bo 16. oktobra občinstvo GV razveselilo Gledališče Ku-kuc s predstavo *Otroci sveta*; 20. novembra bo na vrsti predstava ljubljanskega Mini teatra *Medvedek zleze vase*; v produkci-

ji RO bo ob miklavževanju (4. decembra) predstava *Heidi*. 22. januarja 2012 bo GV imel v gosteh Gledališče na vrvi z igro *Kaj se je Sneguljčici zares zgodilo*; 26.

Foto IG

februarja pa se bo v Marijin dom vrnilo SNG Nova Gorica s predstavo *Antonton*. Sklepna igra letošnje sezone bo 25. marca, ko bodo na odru nastopili člani Lutkovnega gledališča Maribor z delom *Žaba Greta*. Odgovorni so na tiskovnem

srečanju poudarili nezanemarljiv podatek, da zaradi želje po prisotnosti mladih družin ostaja cena abonmajev nespremenjena: prvi družinski član bo moral odšteti 35 evrov, drugi 25 evrov, ostali abonmaji za člane iste družine so brezplačni. Sicer bo za predstave mogoče kupiti tudi posamezne vstopnice, vendar bodo dražje. Zainteresirani lahko abonmaje rezervirajo oziroma kupijo na sedežu Slovenske prosvete (ul. Donizetti 3, tel. št. 040370846 od ponedeljka do petka od 9. do 17. ure) ali v Marijinem domu.

Pred vsako predstavo bodo člani ŠC Melanie Klein poskrbeli za animacijo. Tudi letos so organizatorji razpisali likovni natečaj za domišljjsko risbo z naslovom *Moj najljubši gledališki junak*: ob zadnji predstavi bodo risbe razstavljene v prireditvenem prostoru; naboljše bodo tudi nagrajene.

Oblikovanje letakov, lepakov in abonmajev je podpisal Matej Susič, ki mu je ta naloga poverjena že vrsto let, saj zna s svojimi praviljnicami podobami nagovoriti vsako, še tako nežno otroško dušo.

IG

VIŽOVLJE Javna skupščina

Zamrzniti nov prostorski načrt
devinsko-nabrežinske občine

Občinska uprava občine Devin-Nabrežina je na javni skupščini v športnem centru v Vižovljah uradno predstavila nov prostorski načrt, natančneje njegovo varianto št. 27, ki naj bi dopolnila obstoječo varianto 24-25. Od samega začetka je načrt Retove uprave naletel na ostre kritike levsredinske opozicije v devinsko-nabrežinskem občinskem svetu. Kritično stališče je izrazila tako stranka liste Skupaj-Insieme z načelnikom Massimo Veronesijem kot že predhodno stranka Slovenska skupnost. V tiskovnem sporočilu je ta izrazila nujnost zamrznitve urbanističnega načrta, ki "ne odgovarja potrebam občanov in družin, toda ponovno prižiga zeleno luč vsem spekulativnim posegom".

Na javni predstavitvi o tem, seveda, ni bilo govora. Diplomatične besede župana Giorgia Reta, podžupana Romite in drugih občinskih svetnikov ter odbornikov, ki so poudarili zadovoljstvo ob dobrem delu, so dosegle višek v akademsko neoporečni predstavitvi odgovornega načrtovalca, arhitekta Paola Petrisa iz Vidma.

Resnica je verjetno drugačna. Številnim krajanom so bile predstavljene predvsem filozofske postavke nove "razširitvene" variante 27, ki naj bi upoštevala geološke, vegetacijske in prostorske značilnosti obalno-kraškega prostora (poudarek na nezazidljivosti zemlje ob dolinah) ter predvsem funkcionalno-finančno plat tovrstnega posega. Možnost zazidljivosti parcel je namreč korelativno povezana z obstoječo javno infrastrukturo (dostop do ceste, kanalizacija, storitve, reševalne poti, razsvetljava), občina pa baje nima sredstev, da bi "gradila ceste za dve novi hiši". Sprememba nezazidljivih parcel v zazidljive je, seveda, povezana tudi z urbanistično strukturo območja, tako naj bi prednost dajali "kontinuiteti" starih vaških jeder. Neobrzdana gradnja naselij v obliki razširjenih obcestnih vasi naj ne bi bila zaželjena. V ta namen naj bi načrtovalci novega prostorskega dokumenta razvili t. i. cone bb3, območja z direktno gradbeno koncesijo do 450 kubičnih metrov ob že obstoječih hišah, torej zazidljive parcele za direktno pomoč pri gradnji izključno družin-

skim jedrom. Toliko o povedanem, sedaj pa surova dejstva. Kot piše v tiskovnem sporočilu SSK, bo "v Vižovljah že obstoječe gradbeno področje od začetnih 450 kubikov poskočilo na 3450, na robu starega vaškega jedra v Nabrežini v smeri pokopališča pa se pojavi nova možnost 3500 kubikov novih pozidav, kar pomeni osem do deset novih stanovanj. Nova gradbena področja z na tisoče kubikov novih stanovanj so predvidena tudi v smeri Križa. Na področju kamnolomov Gorlato naj bi nastalo novo naselje ljudskih stanovanj, medtem ko se v Trnovci pojavlja območje, namenjeno gradnji počitniških hišic. Bode v oči tudi parcela v bližini Sokolovega igrišča, ki je v lasti nepremičninske družbe slovenske manjšine in je bila svojčas odkupljena in namenjena gradnji kulturnega centra". Podobni posegi, ki ne zvenijo ravno v prid "mladim, lokalnim družinam", so predvideni tudi "tik ob vходу v Čerovlje, dvakrat po dva tisoč kubikov v Slivnem ob cesti, ki pelje proti Šempolaju", še dodaja devinsko-nabrežinska sekcija SSK. Statistike pravijo, da je že sedaj v

občini za približno 1000 prebivalcev preveč razpoložljivih stanovanjskih kapacitet, s sprejetjem variante 27 pa naj bi "številka razpoložljivih mest za potencialne nove občane poskočila za dodatnih sto petdeset do dvesto enot".

Kje so tu potrebe lokalnega in, brez zadržkov, tudi slovenskega prebivalstva ter številnih mladih slovenskih družin, ki bi rade nadaljevale življenje doma, a jim možnost razvoja "doma" že vrsto let ni omogočena? Zakaj so kriteriji gradbenih dovoljenj in spreminjanja zazidljivosti med različnimi akterji tako različni? Kako je mogoče, da je širjenje okna ali ureditev kuhinje v kraški vasi tako prekleto zahtevna stvar, na oni strani zidu pa iz dneva v dan zraščajo grozovite vrstne hiše, ki z vasio in Krasom nimajo nič? A koga zanima, da se na ta način socialna struktura vasi neusmiljeno ruši?

Opozicijske sile bodo v občinskem svetu zahtevale zamrznitev večjega dela predvidenih posegov ter določitev posameznih primerov, ki odgovarjajo resničnim potrebam domačih družin. Skrb za lokalnost, tudi v populacijskem in kulturno-urbanističnem smislu, ne smejo podrediti služarski omami, kateri je podvržena tudi javna uprava. Trajnostni razvoj brez domačinov ni mogoč.

Jernej Šček

Elisabeth o avstrijski cesarici in Webberjev svetopisemski klasič *Joseph and the Amazing Technicolor Dreamcoat*. Vrnili se bo

po Manzonijevem romanu v uglasitvi Pippa Flore. V programu plesnih predstav blestijo *Hrestač* Matthewa Bourneja, ki

York City Ballet in še Michael Flatley s svojimi virtuosnimi interpretacijami irskega plesa v že legendarni predstavi *Lord of the Dance*. Na dramskem področju bo tržaško gledališče uprizorilo 11 predstav (premiere in ponovitve iz prejšnjih sezon), med katerimi bo imela glavno mesto gledališko-plesna koprodukcija z gledališčem Verdi *Cercando Picasso* z Giorgiom Albertazzijem in plesalkami ansambla Martha Graham Dance Company. Marco Paolini bo oktobra odprl sezono s predstavo *Itis Galileo* o svobodi in etični vrednosti znanosti, Umberto Orsini pa bo glavni interpret Brechtovega teksta o Hitlerjevem vzponu *Artur Ui*. Zgodba *Ciocciare* iz romana Alberta Moravie, posebno znana po filmski kreaciji Sofie Loren, bo zaživela v dramatizaciji Annibala Ruccella, kruta predstava o

težki integraciji priseljencev Reinalda Povoda pa bo ovrednotila vedno širše priznani talent Alessandra Gassmana. Med klasiki bodo Hofmannsthalova *Elektra*, Shakespearovo *Milo za drago* in Schillerjevi *Razbojniki*. Omenjenim je treba dodati še druge dramske predstave na velikem odru, šestnajst raznovrstnih predstav na odru dvorane Bartoli in osem posebnih dogodkov izven abonmaja, med katerimi bosta afriški cirkus *Mother Africa* in dvojna predstava Slovaškega državnega baleta. Podporo pri izvedbi velikopotezne sezone so na tiskovni konferenci potrdili tržaški župan Cosolini, odbornik za kulturo Mariani in podpredsednik Fundacije CrTrieste, ki je z znatno podporo dosegla priznanje večje vidnosti v samem logotipu gledališča.

PAL

KULTURNI DOM Slovensko stalno gledališče

Začenja se nova sezona

“Slovensko stalno gledališče je tesno vpeto v realnost, ki se spreminja in ponuja izzive. S ponosom predstavljamo repertoar, ker verjamemo v naše poslanstvo, saj smo gledališče slovenske narodne skupnosti, sodobno in estetsko relevantno gledališče”. Tako je na tiskovni konferenci ob predstavitvi nove gledališke sezone v svojem uvodnem pozdravu spregovorila predsednica Maja Lapornik in s ponosom predstavila letošnji repertoar: “Veliko je izzivov, a na tej poti nismo sami”. Za mizo v Mali dvorani je poleg nje sedelo tudi novo umetniško vodstvo, ki ga sestavljajo Jaša Jamnik, Boris Kobal in Sergej Verč.

Maja Lapornik, Sergej Verč, Jaša Jamnik in Boris Kobal (foto A. Divo)

Prvi je spregovoril Jaša Jamnik, ki je dejal, da želijo zaradi dolgoletnega osipa povečati obisk publike in spet definirati gledališče v Trstu. “Spodbujati želimo regionalno občutljivost, zato bo letos gledališče preprosto usmerjeno h gledalcu. Prvič v zgodovini našega teatra razpisujemo poleg tržaškega in goriškega tudi čedajski abonma”.

Sergej Verč je predstavil štiri nove abonmaje. Ker je bil prejšnji abonmajski sistem premalo jasen, so ga zamenjali. Gledalci bodo po novem imeli možnost izbire med osnovnim, super klasičnim in super sodobnim ter mega abonmajem. “Abonmajska kampanja je letos zastavljena

zelo ambiciozno, ker želimo pritegniti publiko v gledališče”, je še dodal Verč. Osnovni in obenem najcenejši abonma ponuja štiri produkcije SSG: prvo slovensko uprizoritev Gavranove komedije *Šoferji za vse čase* v prevodu, priredbi in režiji Borisa Kobala, Molierovega *Tartuffa* v režiji Sama Strelca, dokumentarno dramo *Kobarid '38 - Kronika atentata*, v režiji Jerneja Kobala, povzeto po romanu Dušana Jelinčiča, in kratko Magrisovo pripoved *Saj razu-*

filmsko glasbo.

Super sodobni abonma predvideva poleg šestih osnovnih predstav še dve sodobni drami, in sicer moraliteto *Žabe* Gregorja Strniše ter *November* Davida Mameta v izvedbi Drame SNG Ljubljana, plesno predstav *Havana de Hoy* ansambla Ballet de Cuba ter koncert znanega slovenskega glasbenega ansambla *Siddharta*. Mega abonma bo letos ponujal kar štirinajst gledaliških in glasbenih dogodkov, in sicer zaobjema vse navedene abonmaje: štiri produkcije domačega gledališča, dve gostujoči komediji, dve gostujoči klasični drami, dve gostujoči sodobni drami, opero, plesno predstavo in dva koncerta.

Boris Kobal se je nekoliko zaustavil pri komediji *Šoferji za vse čase*, ki je bila napisana za hrvaške razmere in jo je sam prevedel ter prebral Gavranovo pismo iz Zagreba, v katerem se pisatelj veseli snidenja s tržaško publiko. Predsednica SSG se je ob koncu zahvalila umetniškemu vodstvu, celotnemu igralskemu ansamblu, vsem didaktičnim ravnanjem za večletno sodelovanje in vsem, “ki verjamejo v moč naše gledališke govornice”.

Metka Šinigoj

Obvestila

V petek, 23. t. m., ob 19. uri bo na dvorišču Linčeve domačije v Rodiku koncert MoPZ Sv. Jernej z Opčin.

Slovenska Vincencijeva konferenca praznuje god svojega zavetnika sv. Vincencija

Pavelskega, zato vabi v sredo, 28. septembra 2011, v Dom šolskih sester pri Sv. Ivanu v Trstu (ul. delle Docce 34), kjer bo ob 16. uri sv. maša, po maši pa družabno srečanje v prostorih doma. Vljudno vabljeni člani, sodelavci in prijatelji.

Peterlinova dvorana

Pri Mosp-Skk tudi letos ustvarjalno

Mladinski združenji Mladi v odkrivanju skupnih poti (Mosp) in Slovenski kulturni klub (Skk) iz Trsta so pred kratkim predstavili načrte za letošnjo ustvarjalno sezono. V Peterlinovi dvorani v ul. Donizzetti se je zbralo kar nekaj mladih obrazov, ki svojo domišljijo in zamisli radi prelivajo na različne

skupina, ki jo vodi angažirana Raffaella Petronio. V njej se že vrsto let ukvarjajo predvsem s sodobnim plesom in svobodnim telesnim izražanjem, s katerim se bodo letos ukvarjali ob petkih zvečer v telovadnici liceja Prešeren v Trstu. Na voljo bo tudi mednarodni krožek, za katerega skrbi Mirjam Malalan in ki

umetniške materiale. Seveda je bila vodilo večernega srečanja želja po angažiranju novih vrstnikov in povečanju števila ustvarjalnih duš.

Dolgoletna mentorica Skk Lučka Peterlin je z uvodnimi pozdravi izrazila zadovoljstvo zaradi dela v preteklem letu, ki je prineslo kar nekaj ustvarjalnih sadov. Njena želja in tudi želja vseh tržaških obetavnih mladih je seveda ta, da bi se delovanju društev pridružio še veliko tistih, ki jih umetniško izražanje zanima in veseli. Izseka prijetnega vzdušja smo bili deležni tudi prisotni, saj nam je mlajša gledališka skupina zaigrala igro *Prosto po Romeu in Juliji*, zahteven Shakespearov tekst v sodobni, prenovljeni obliki pod režisersko paličico Patrizie Jurinčič in Maruške Guštin. Društvi Mosp in Skk bosta v sezoni 2011-2012 vodili lepo število delavnic in krožkov. Kot že rečeno, je najdejavnejša gledališka skupina, ki poleg mlajše različice dijakov bienija premore tudi starejšo delavnico, v kateri se preizkušajo mladi iz trienija. Enkrat na mesec bo tudi časnikarska delavnica pod vodstvom mladih Julije Berdon in Neže Kravos. Le ta je v prejšnjem letu imela dober uspeh, tudi letos pa bo redno sestavljala mladinsko prilogo *Mladike*, poimenovano Rast. Manjkala ne bo niti literarna dejavnost, tradicionalno dobro obiskana pa bo tudi plesna

omogoča univerzitetnim študentom obiskovanje mednarodnih srečanj in potovanja v odkrivanju somišljenikov in drugače mislečih študentov. Prijetna novost je tudi ponovno zaživel likovni krožek, ki bo enkrat tedensko pod mentorstvom mlade Sare Connestabo. Utrinek njenega likovnega razmišljanja smo lahko prisotni ujeli v predverju, kjer je bila postavljena likovna instalacija z odpadnim materialom, ki je naenkrat postal uporabna umetnina. Sproščen večer se je končal z odrsko postavitvijo zanimivega in nadvse uspelega skeča, v katerem so mladi ljubitelji teatra izpovedali svoja stališča glede tega, da “nihče ne zaupa naši generaciji”. Zelo samokritični in odrasli prispevki so osvetlili slabosti, a tudi neopažene kreposti današnje mladine. Društvi Mosp-Skk toplo vabita vse, ki bi se radi umetniško udeleževali, k sodelovanju v različnih krožkih in delavnicah, prvo priložnost pa imate že v kratkem, saj so organizatorji uradno odprli letošnji likovni, fotografski in literarni natečaj Mosp-Skk, ki je posvečen zadnjemu Prešernovemu nagradjencu Miroslavu Košuti. Prispevke je treba poslati do 31. oktobra, vse podrobne informacije glede natečaja in dejavnosti pa lahko dobite v glavnih medijskih obdobjih.

Jernej Šček

MAŠA ZADUŠNICA V CERKVI V BAZOVICI Nagovor Milana Gregoriča

Bazoviške žrtve kot simbol primorskega upornišтва

Milan Gregorič, pisatelj in publicist s Koprškega, je dne 6. septembra na povabilo škedenjskega kaplana g. Dušana Jakomina imel nagovor v cerkvi v Bazovici pri maši zadušnici v spomin na bazoviške junake.

Nekaj uvodnih informacij

Štirje bazoviški junaki, Ferdinand Bidovec, Fran Marušič, Zvonimir Miloš in Alojz Valenčič so ob zori dne 6. septembra 1930 padli pod streli na bazoviški gmajni. Posebno sodišče za zaščito države jih je dan prej, na Prvem tržaškem procesu, obsodilo na smrt. Bili so člani ilegalne narodne organizacije slovenske in hrvaške mladine v Julijski krajini in Istri z imenom Borba, ustanovljene oktobra 1927 v Trstu z namenom, da organizira aktiven odpor proti fašističnemu režimu in njegovi raznarodovalni politiki. Malo pred tem, septembra 1927, so se namreč na Nanosu zbrali predstavniki razpuščenih mladinskih, športnih, dijaških in kulturnih društev in ustanovili ilegalno primorsko protifašistično gibanje, ki se ga je kasneje prijel ime Tigr in

ki je v svoj prapor odločno zapisalo besede SMRT FAŠIZMU, ki so kasneje postale simbol boja proti fašizmu tako znotraj NOB kot tudi širše po Evropi. Znotraj gibanja je na Tržaškem samostojno delovala Borba, na Goriškem pa druga ilegalna veja z imenom Organizacija. Tako je Bazovica postala simbol upora proti fašizmu, ki je kasneje dosegel svoj vrhunec v NOB.

Nekaj besed o fašističnem nasilju Ob razpadu Avstro-Ogrske leta 1918 so si ljudje po večletni kravi moriji oddahnili. Zlasti na Primorskem, ki jo je frontna črta neusmiljeno pustošila. Prepustili so se slavi. Po vaseh so zavihrale slovenske zastave v prepričanju, da po stoletjih tujega gospodstva vendarle nastaja nova prijaznejša država Srbov, Hrvatov in Slovencev. Vendar so bile te sanje kratkotrajne, saj so italijanske vojaške sile na podlagi medvojnega diplomatskega mešetarnenja že jeseni 1918 okupirale vso Primorsko za dolgih 25 let. Pod Italijo je tako prišla tretjina slovenskega etničnega ozemlja. Razočaranje ljudi, ki jih je štirile-

na vojna že tako izmučila, je bilo veliko. Pettiti di Roretto, italijanski poveljnik okupiranih ozemelj, je sicer obljubljal Slovincem in Hrvatom v Julijski krajini več narodnostnih pravic, kot so jih imeli pod Avstro-Ogrsko, a je pred njim Mussolini, že pred prevzemom oblasti v državi, na zborovanju v Pulju zlovesče sporočal, da mora Jadransko morje, ki naj bi po njegovem bilo italijanski zaliv, za uresničitev italijanskih sredozemskih sanj preiti iz rok barbarske rase, kakršna je slovenska, v italijanske roke. In Mussolini se ni šalil. Barbarstvo slovensko raso je bilo treba kulturno, to je poitalijančiti, ali pa jo iztrebiti. Tako je kot opomin že 21. julija 1920 zagorel Narodni dom v Trstu, ki je prerasel v simbol vsega hudega, kar so naši ljudje pretrpeli pod fašizmom, in za njim še najmanj sto podobnih domov po Primorski in Istri, med njimi tudi tisti v moji rojstni vasi Dekani. Nad naše kraje so se spravile zloglasne škvadre ter poniževale in pretepale ljudi. Rodili so se prvi upori, kot sta npr. bila tista v Ospu in Marezi-

gah ob volitvah l. 1921, ki sta terjala prve žrtve na obeh straneh. S prihodom fašizma na oblast l. 1922 se je nasilje stopnjevalo. Kmalu so bila odpravljena oz. poitalijančena vsa slovenska krajevna imena. Z Gentilejevo reformo so bile poitalijančene vse šole in nepokorni učitelji odpušteni, upokojeni ali premeščeni v notranjost Italije. Ukinjena so bila slovenska kulturna in športna društva, zadruge, gospodarske in druge slovenske organizacije. Domači obrtniki so dobili obrtna dovoljenja in domačini javne službe samo v primeru, da so oblekli črne srajce. Slovenske otroke so nasilno vključevali v otroško fašistično organizacijo Balilla.

/ dalje
Bazovica,
Milan Gregorič

G. Tone Bedenčič

Prepustila se je božjemu klicu in poslanstvu ...

Nadaljujemo z objavo homilije, ki jo je škof vikar za Slovence g. Tone Bedenčič imel ob prazniku Marijanskega shoda na Opčinah. Globoka Marijina vera Bog izbere Marijo. V galilejsko mesto Nazaret pošlje svojega an-

gela. Brez napovedi in priprave. Sporoči ji, da je našla milost pri Bogu. Spočela bo sina in naj mu da ime Jezus. “Ta bo velik in se bo imenoval Sin Najvišjega”. V trenutku, ko sprejme božji načrt in izreče svoj -da-, izpostavi svoje življenje v smrtno nevarnost. Ni

podvomila. Prepustila se je božjemu klicu in poslanstvu, ki ji ga je namenil. Toda, kako naj se to zgodi. Zopet popolno zaupanje v Boga. Le eden jo lahko reši obsodbe smrti. Njen zaročenec. Jožef. Tudi on veruje angelovemu sporočilu. Vrata za božji prihod na ta svet so odprta.

Napad na družino, to, kar je v njej božjega.

Svojega otroka povije daleč od doma. Daleč od doma kot tujka. Od ljudi nista sprejeta. Skupaj z

Jožefom iščeta zavetja pri živalih in ljudeh na najnižji družbeni lestvici - pastirjih.

Obisk modrih jima samo za trenutek povrne radost na obraz. Prav preko njih svetna oblast - kralj Herod izve, da se je rodil nov kralj, kralj neba. Izve tudi za kraj. Kjer je svetna oblast absolutna, tam ni prostora za božje kraljestvo. Sledi odločitev - novi kralj mora umreti. Še isto noč jih Bog rešuje po angelu. Zopet sta begunca in tujca.

Z Jezusom po poteh Galileje in Judeje

Ko Jezus zapusti svoj dom in njegov korak drsi po prašnih ulicah mest in vasi vse tja do Jeruzalema, se zdi, da je to, kar je božjega, le našlo pot do ljudi. Iz njega izhaja božja moč. Ozdravlja in hrani ljudi, vrača življenje in osvobaja ljudi hudičevih zank. Pri naša jim upanje. Odkriva jim novo podobo o Bogu - Očetu. Pa vendar. Po treh letih se njegovo delovanje konča. To, kar ni uspešno Herodu, je uspelo judovski verski in rimski politični oblasti v Palestini. Obsodijo ga kot kriminalca, upornika in ga pribijejo na

križ, simbol ponižanja in sramote. Kar je božjega, je obsojeno, zavrženo. Človeško slavi zmago. Vso to pot je prehodila tudi Marija. Vse do križa, ko ji mrtvega sina položi v naročje. S tem je postala naša mati. Zaradi zvestobe do konca.

V velikonočnem jutru se razblinijo more in obup. Ko se zgodijo Binkošti, skupaj z ostalimi učenci gradi Jezusovo skupnost. Postaja dobra mati, ki vodi ljudi h Kristusu, svojemu in našemu Odrešeniku.

/ dalje

Ad formandum

Uraden začetek novega šolskega leta

Začetek pouka v Gostinskem učnem centru Ad formanduma

Šolski zvonec je zazvonil tudi na Ad formandumu: v šolske klopi se je vrnilo 60 dijakov treh razredov poklicnega programa Operater v gostinstvu. Dijaki prvega letnika so spoznali, kako je strukturiran študij izbranega poklicnega programa. "Učni program na naši šoli obsega splošen predmetnik, ki je skupen vsem višješolskim zavodom, ter specifične strokovne predmete, kot so upravljanje podjetja, prehrana in higiena, kuharska in natakarska

na Fernetičih pa so se dijaki višjih razredov takoj lotili praktičnega dela v kuhinji. "Delovna praksa je za dijake pomembna preizkušnja, ki jim omogoča, da oplemenitijo znanje z vsakdanjim delom v restavracijah in gostinskih lokalih; zato je prav, da se nanjo dobro pripravijo. "Razveseljivo je veliko število vpisanih v prvi letnik programa: dosegli smo zastavljene cilje", je v izjavi za medije dejal direktor zavoda Massimiliano Iacono. "Naš zavod se ponaša z utrjeno tradicijo na področju izobraže-

sektorja in upravljanja podjetja

V teh dneh poteka vpisovanje na večerne tečaje, namenjene odraslim. S področja upravljanja podjetja so razpisani tečaji o komunikaciji, splošnem računovodstvu in o poslovni komunikaciji; s kmetijskega področja so predvideni tečaji vinogradništva, vinarstva, tipičnih menujev, predelave prašičjega mesa in oljkarstva. Vpisnina znaša 1 evro na uro tečaja; izobraževanje je brezplačno za delavce v dopolnilni blagajni ali na čakanju. Tečaji so namenjeni celotnemu prebivalstvu med 18. in 64. letom starosti z bivališčem v Furlaniji Julijski krajini. Financira jih Evropski socialni sklad, ki tako omogoča izvajanje vizije o vseživljenjskem izobraževanju kot instrumentu za zagotavljanje dostopa do trga dela, za stalno izpopolnjevanje zaposlenih ter zagotavljanje znanja in veščin, potrebnih za razvoj območja.

Odprtje šolskega leta

Uradni začetek šolskega leta je bil v petek, 16. septembra, ob 18.30. Z odprtjem razstave Med barvami in spremembami avtorja Carla Fontane je novo izobraževalno leto na Ad formandumu stopilo v živo. Ob glasbeni in pevski spremljavi Alessandra Sartoreja in Erice Bognolo so dijaki Gostinskega učnega centra ponudili kulinarčne stvaritve, ki so jih spremljala vina kmetije Zidarich. Soorganizator večera je bilo združenje Juliet NTKW Friendly Magazine.

vanja kuharjev in natakarjev; enogastronomski sektor v širšem pomenu besede predstavlja za nas pomemben segment poslovanja in temu primerna bo tudi ponudba ostalih izobraževalnih programov, ki jih v teh dneh oblikujemo", pravi Iacono. **Nadaljuje se vpisovanje na večerne tečaje iz kmetijsko-živilskega**

teorija in praksa, spoznavanje živ. V prvem letu se boste seznanili z značilnostmi gostinskega sektorja v celoti; ob vpisu v drugi letnik se boste odločili za eno od ponujenih smeri: kuhar ali natakar. Po poti vas bodo spremljali mojstri kuhanja in strežbe", so dijakom obrazložili profesorji. V Gostinskem centru

Prejeli smo

Zgodovinski atlas Slovenije in njegovo zavajanje

Založba Nova revija je v prostorih SAZU v Ljubljani predstavila v torek, 23. 8., knjigo Slovenski zgodovinski atlas. Označili so ga kot temeljno nacionalno izdajo. S tem so hoteli poudariti, da je to knjiga, ki ima za Slovence temeljni nacionalni pomen. Prvi Zgodovinski atlas Slovenije je pripravil prof. Roman Pavlovič v begunskem taborništvu v Spittalu v Avstriji leta 1948. Kot učni pripomoček je izšel še leta 1960 v Buenos Airesu. Knjiga je bila na voljo tudi v knjigarni Družina, pa so jo septembra 2010 umaknili iz prodaje. Delo bo v šolskem pa tudi v ljubiteljskem svetu vsaj za nekaj časa utrjevalo predstave o slovenski preteklosti. Priznati je treba, da je odlično napisano poglavje o Cerkvah v slovenski zgodovini in s tem bo odpadel marsikateri dosednji predsodek, kar je pohvale vredno.

Obdobje 2. svetovne vojne in slovenska revolucija pa sta prikazana zelo enostransko, celo zavajajoče, so zapisali v Družini. Kot se lahko sklepa, je prav zaradi tega slovenski tehnik Družina delo umaknil iz prodaje v svoji

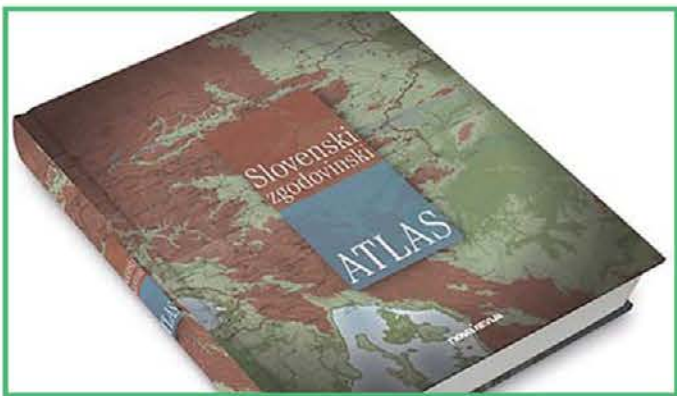
knjigarni. Odločitev je njihova, ni pa najboljša. Ker je to obdobje napisano v "komunistični plozariji", bi bilo mnogo bolje, če bi poskrbeli za dopolnilo, ki bi ga vložili v knjigo in bi bilo bralcem dostopno – vsaj tistim, ki so jo kupili v knjigarni Družine. Ker pa tega ni nihče naredil, bodo vsi, ki bodo črpali gradivo za ra-

vinskih pristopih izrazito nemški pristop. Mimorede: Ob izidu te knjige se je dr. Jožko Šavli razpisal prav o tej temi. Omenjeni avtor, zagrizen germanofil, zanika zgodovinsko vlogo Slovencev v

Karantaniji in to ozemlje prikazuje zgolj kot slovensko in slovansko. Trdi, da so bile južne meje Karantanije na Karavanah. V to zgodovinsko podobo je vpeljal tudi nekaj sedanjih slovenskih zgodovinarjev. Po takšni trditvi se znanstveno (ker je bila knjiga predstavljena na SAZU – najvišji znanstveni ustanovi – je to torej znanstveno utemeljeno?) odrekajo Slovencem pravice v Avstriji, državo Slovenijo pa prikazujejo kot državo, ki nima nobene povezave z zgodovino Karantanije, saj se v celoti nahaja južno od nje. S takšno trditvijo se nam Slovincem odreka vse, kar je starejše od Trubarja! Kot ocivirek pa še to, da je ta Atlas sofinancirala država Slovenija!

Atlas ima kopico podatkov, manjka pa mu tisto, kar bi moralo biti bistveno, to je osnova, na kateri bo bralec, še lepše, raziskovalec (šolar, študent, znanstvenik) gradil svoje – ne tuje – vedenje o naši zgodovini, kulturi in seveda duhovnosti. Upravičeno se zastavlja vprašanje: ali takšno delo res predstavlja in podarja bralcu našo slovensko resnico in našo pravo zgodovino?

Ambrož Kodolja

ziskovanje iz tega atlasa za to obdobje, še dalje "plozali" staro muziko in s tem mleli komunistično zavajanje. Tu so ga pri Družini krepko polomili! Mene pa je pri listanju atlasa zbudila str. 50 z naslovom "Alpski Slovani v 7. in 8. stoletju". Ta pojem so začeli uporabljati leta 1936. Leta 2002 je izšla knjiga nemškega zgodovinarja dr. Hansa Dietricha Kahla z naslovom: "Der Staat der Karantanien". Knjiga je protislovensko usmerjena. Avtor se ukvarja s srednjim vekom, ima pa pri svojih zgodov-

VIDA VALENČIČ

KO SE DOTAKNEŠ OSEBE

"Gotovost" je zelo relativen pojem

Včeraj sem bila po naključju deležna stavka, ki mi resnično nekaj pomeni. Mlada ženska, intelektualka, ki jo poznam samo "na pozdrav", mi je rekla, da prebira moje zapise, ker so "predvsem zelo malo manjšinski". In, ker še vedno s težavo odreagiram na pohvale, mi ni uspelo jasno izustiti, koliko mi ravno ta stavek pomeni. Ravno v tem življenjskem obdobju, ravno v tem času in prostoru, kjer je še bolj kot kdajkoli prej potrebno prizadevanje za sprejetje sprememb. Nikoli nisem zagovarjala purizma, na nobenem področju, že sama beseda mi povzroča neprijetne mravljinice. Morda zmotno, a vseeno me določene novosti, novi prijemi pritegnejo tudi v jeziku, zdi se mi, da je njegova (rado) živost tudi v dopuščanju določene mere spreminjanja. Vsaj v določenih žanrih. Purizem v družbenem kontekstu me še toliko bolj skrbi. Včasih se sprašujem, kaj smo, kakšna posebna skovanka bo družina, ki jo sestavlja danes Slovenka in Italijan, v prihodnje pa še latinskoameriški otrok v šolskih letih. Morda sva z možem podzvestno (ali pa je podzvest morda le pretveza, kdo ve) izbrala za "domači kraj" kraj, ki ima v sebi vse to: slovenstvo, italijanski del, prisotnost iz drugih držav in celin. Morda bi vse drugo, kar bi bilo le eno, drugo ali le tretje, ustvarilo drugačen okvir, v katerem bi se barve naše družine drugače prelivala in ne tako zrcalile. Včasih se mi v glavo prikraše misel, da ti življenje res hecno preplete vse dosedanje izkušnje, stremljenja, življenjske nazore v nekaj

čisto novega, seveda neoprijemljivega, dojemljivega šele po določenem obdobju. Najprej je seveda zbežanost in večni zakaj-i. Vedno sem želela odkrivati, kaj je onkraj hišnega praga, želela sem odkriti, kako razmišljajo drugi narodi, želela sem prisluhiti drugačnim življenjskim izkušnjam, danes pa me je življenje izbralo, da se resnično, v praksi preizkusim v drugačnem. Nobene gotovosti, ustvarjanje odnosa dan za dnem, zelo postopno bodoče odkrivanje življenja nekajletne osebe na drugem koncu sveta, zdajšnja bolečina, da te ni bilo v ključnih trenutkih njegovega/njenega dosedanjega življenja, da nisi mogel preprečiti nič slabega, ki se mu/ji je pripetilo. In današnje hlastanje po

usvajanju novega jezika, ki sem se mu (hecno naključje!) večkrat spretno ognila, spremljanje stanja v državi na drugem koncu sveta, kjer ima eden državnih dnevnikov stalno rubriko, ki nosi naslov "Oboroženi spopad". Kot imamo mi "Kulturo", "Mednarodna obzorja" ali "Šport". Včasih bi se želela potopiti v to tujost, ki bo v prihodnje postala del mene, moje duše, mojega mesa in krvi, ja: mojega mesa in krvi, kljub jasnemu zavedanju Gibranove pravilne definicije odnosa starši-otroci: "Vaši otroci niso vaši otroci. Sinovi in hčere klika življenja k življenju so. Po vas prihajajo, a ne od vas. Čeprav so z vami, niso vaša lastnina". "Lahko jim darujete svojo ljubezen, toda ne morete jim dati svojih misli, kajti oni imajo svoje misli. Lahko si prizadevate, da boste takšni kot oni, toda ne trudite se, da bi oni ravnali kot vi. Kajti življenje ne teče nazaj in se ne ustavlja ob tem, kar je bilo včeraj".

Spomini na pretekle lepe, a tudi hude čase (2) Življenje je zgodba ...

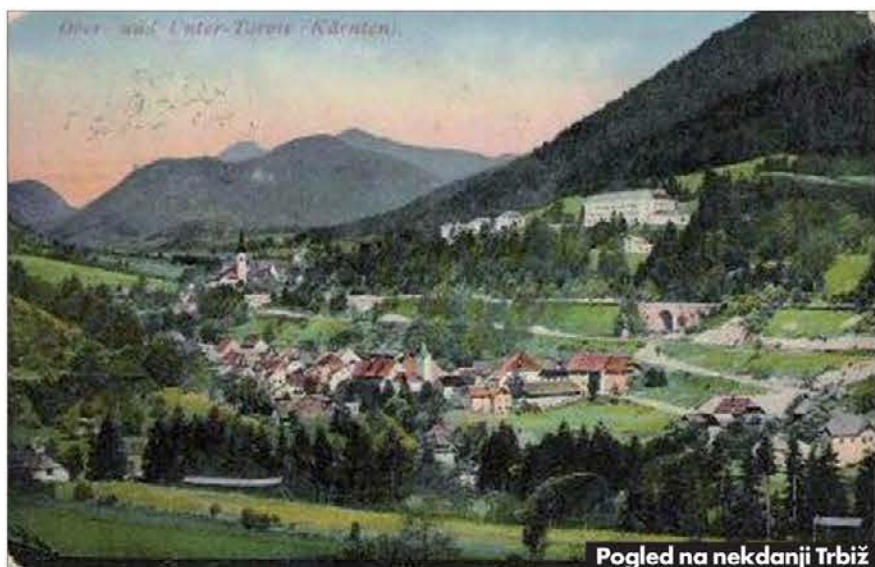
Po mirovni "senžermen-ski" pogodbi v Parizu leta 1919 je vsa Kanalska dolina – od Kakove in Bele peči do Tablje – pripadla Italiji. Bila je zarita kot klin med dve meji – med Avstrijo in Jugoslavijo. Ni imela več zaledja, kot ga je imela pod avstro-ogrsko monarhijo. V dolini ni bilo tovarn ali večjih obratov, v katerih bi bili prebivalci zaposleni. Mesta uradnikov, železničarjev, orožnikov, finančnih stražnikov itd. so zasedli prišleki iz Italije. Le redki domačini – "tujerodci" – so bili sprejeti v kako državno službo. Moj oče se je izučil za tesarja in je pred prvo svetovno vojno hodil na sezonsko delo kot tesar in gozdni delavec v Romunijo in Bosno. Bosno si je Avstrija priključila leta 1878, ko je v kratki vojni premagala Turčijo. V vojni proti Bosni so se v avstrijski armadi bojevali tudi Slovenci s Koroškega, med njimi tudi brat mojega starega očeta. Spominjam se, da mi je otroku pripovedoval svoje vojne prigode. Še živo pred očmi imam knjigo Slovenski fantje v Bosni in Hercegovini, ki jo je izdala Mohorjeva družba. Na naslovnici je bila namreč podoba vojaka v skupini še drugih vojakov, ki drži in visoko dviguje polkovno zastavo. Ta prastric je iz vojne prinesel domov puško, ki je bila samo na en naboj in mnogo nabojev. Kot otrok sem stikal med skodlami po hlevih in

omrtvilo mi jih je in sem poškodovano roko "pestval" kar nekaj dni. Stari oče je to opazil, izvedel za vzrok, ker sem mu ga moral povedati, si odpel pas in mi jih naložil po zadnjici.

Takoj po vojni je oče dokončal strokovno šolo lesne stroke v Beljaku v Avstriji. V Kanalski dolini oziroma na Trbižu take šole ni bilo. Ker ni dobil primerne službe, kot "tujerodec" pa še težje, je leta 1923 sprejel vabilo mamine sestre iz Polja, ki je bila poročena s podravnateljem velike tovarne papirja na Vevčah v fari D. M. v Polju. Prišel naj bi delat v tovarno kot lesni izvedenec.

(Tovarne papirja potrebujejo primeren les, ki ga "brusijo" in zmeljejo v "kašo" in iz nje izdelujejo papir). Oče je vabilo sprejel in se takoj leta 1923 z vso družino – mama in trije otroci – z rednim potnim listom kot emigrant, ki je našel delo v tujini, preselil v Polje. Oče je zaposlil za jugoslovansko državljanstvo in ga l. 1926 tudi prejel. Ni mu pa bilo odvzeto italijansko državljanstvo in to je prav prišlo leta 1945, ko smo zbežali na Koroško. V Polju sem končal osnovno šolo, nato realno gimnazijo v Ljubljani in maturiral leta 1937.

V dobi šolanja – 1926 do 1937 – sem kar nekaj šolskih polet-

Pogled na nekdanji Trbiž

nih počitnic preživel pri stricu na očetovem in svojem rojstnem domu. Zanimiv je bil način prehoda čez mejo. Spominjam se, da sem prvokrat mejo pri Ratecah skupaj z očetom prestopil na skrivaj. Za naslednje prestopne meje pa sem prejemal dovoljenje na policijskem komisariatu na Jesenicah, nekajkrat – že kot gimnazijec – pa na policijski upravi v Beljaku, kjer mi je dovoljenje posredoval očetov brat, avstrijski državljani, stanojuč v Beljaku. Bil je železničar in to službo je opravljal na progi Beljak – Trbiž in me tudi spremljal.

Martin Kranner

Turizem dvajset let po osamosvojitvi Slovenije

V civilni družbi napovedujejo udeležbo na parlamentarnih volitvah

V Sloveniji revni in iz civilizacijskih tokov izrinjeni sloji prebivalstva težko doživljajo krizo in z njo povezane krivice, vendar svoje bolečine največkrat ohranjajo v sebi, torej se ne odločajo za velike in hrupne proteste, kot se to dogaja v drugih državah Evropske unije. Vendar pa ima potrpljenje očitno tudi v slovenski državi svoje meje, kar bomo poizkušali prikazati v dveh primerih. Predstavniki najrazličnejših organizacij in društev iz t. i. civilne družbe so se na posvetovanju o projektu vlade za privatizacijo javnih zavodov, ki je bilo 13. septembra, odločno in soglasno izrekli zoper privatizacijo in komercializacijo javnih zavodov. Vse storitve v Sloveniji bi po mnenju vlade po novem morali ocenjevati z vidika njihove finančne donosnosti. Na posvetovanju je bilo rečeno, "da bi v primeru takšnega zakona slovenski narod bil do konca oropan socialne države". Med razpravljalci je bila tudi Marjeta Šibav, članica več sindikatov in organizacij civilne družbe. Opozorila je, "da gre za plenilske namene elit, ki jih mika 'olastniniti' še zadnje preostalo državno, prej družbeno premoženje". Spomnila je nadalje, "da smo Slovenci skupaj ustvarjali in gradili skupno premoženje, s samopriskrbovki in drugače, in si ga ne pustimo vzeti". Omenjeno razpravo v državnem zboru je v uvodniku na prvi strani časnika Delo razčlenila in komentirala

časnica Milena Zupanič. Zapisala je, "da smo v Sloveniji skrajno razočarani nad 'pridobitvami' osamosvojenе države, v kateri so nekateri posamezniki obogatili s prilaganjem nekoč skupnega premoženja. Pri tem je bilo opozorilo civilne družbe nedvoumno in zelo pomembno: državo je treba voditi v dobro ljudi. Sicer bo hudo. V parlamentu so, najbrž prvič v samostojni Sloveniji, omenjali možnost pravega upora, revolucije".

Lojze Peterle

Sedanje razmere v Sloveniji je v pogovoru na neki spletni strani presodila tudi gledališka igralka in vsestranska umetnica Lara Jančič. Menila je, "da je težko živeti v državi in razmerah, kjer za vse ni poskrbljeno niti za tako osnovni živili, kot sta kruh in mleko". Zato tudi sama razmišlja, da bi zapustila domovino in se preselila v tujino. V sedanjih politikah pa se poskušata uveljaviti in uresničiti dve težnji. Manjšinska vlada, ki jo sestavljajo

povezujejo predvsem želja po ohranitvi oblasti, skrb za ohranitev položajev in plač poslancev, ter zlasti strah pred t. i. desnico in njenim voditeljem Janezom Janšo. Hrupno, morda bi lahko dejali tudi preveč vsiljivo, se je v javnih občilih predstavilo Gibanje za trajnostni razvoj Slovenije, ki je del civilne družbe. Vodita ga nekdanja profesorica na fakulteti za družbene vede v Ljubljani in publicistka Manca Košir, ter Matjaž

ministri iz SD in LDS, bi v primeru zaupnice, ki bi jo prejela v državnem zboru, kar pa v času pisanja tega prispevka še ni znano, vodila državo do konca mandata sedanjega sklica parlamenta, to je do pozne jeseni leta 2012. Lahko bi se lotila izvajanja reform, ki so sicer nujno potrebne in nanje opozarja tudi Evropska komisija. Borut Pahor zagotavlja, da bo vlada nadaljevala usmeritev k reformam, vendar bo to težko, morda celo nemogoče. Nekatere reforme bi namreč zahtevale soglasje dveh tretjin poslancev, vlada pa lahko računa le na 33 poslanskih glasov iz obeh koalicijskih strank. Vlada bi v primeru, da prejme zaupnico, sicer obstala, toda kaj velikega in dobrega za državo, zlasti za ublažitev ali odpravo gospodarske, finančne in splošne krize, ne bi mogla storiti. Sicer pa do državnoborskih volitev, predčasnih ali rednih, ni več veliko časa, nanje pa se pripravljajo razne združbe in koalicije. V taboru t. i. leve

ice je očitno, da stranke povezujejo predvsem želja po ohranitvi oblasti, skrb za ohranitev položajev in plač poslancev, ter zlasti strah pred t. i. desnico in njenim voditeljem Janezom Janšo. Hrupno, morda bi lahko dejali tudi preveč vsiljivo, se je v javnih občilih predstavilo Gibanje za trajnostni razvoj Slovenije, ki je del civilne družbe. Vodita ga nekdanja profesorica na fakulteti za družbene vede v Ljubljani in publicistka Manca Košir, ter Matjaž

Hanžek, nekdanji varuh človekovih pravic. Gibanje se bo preoblikovalo v politično stranko, ki bo na parlamentarnih volitvah sodelovala s svojimi kandidati. So predsednik Gibanja Matjaž Hanžek opozarja, "da je največji problem v Sloveniji malodušje. Ljudje ne zaupajo politiki in političnim strankam, ljudje ne verjamejo, da je mogoče kaj spremeniti in se nočejo angažirati. Po našem skromnem in seveda neobvezujočem mnenju, bi na volitvah imela največ možnosti za uspeh, če bi seveda kandidirala, nekdanji voditelj stranke zelenih Dušan Plut in zdravnik kirurg na Onkološkem inštitutu v Ljubljani dr. Erik Breclj.

Lojze Peterle je predstavil t. i. društvo Fokus 2031, ki naj bi širilo poslanstvo in stremeljenja krščanskih demokratov. Na volitvah ne bo sodelovalo. Nekakšno alternativo sedanjim vladnim oblastem snuje tudi Blaž Kavčič, ki je nedavno izstopil iz stranke LDS. Opozarja, "da bi v državi morali omejiti prisvajanje bogastva in dobrin s strani elit". Slovenska turistična organizacija je izdala posebno številko svojega glasila, v kateri turistični delavci, strokovnjaki z raznih področij in tudi politiki razlagajo svoje poglede na stanje in prihodnji razvoj turizma v slovenski državi. V omenjeni publikaciji, ki ima naslov Turizem, smo prebrali, "da je Slovenijo v preteklih dvajsetih letih, to je od osamosvojitve države dalje, obiskalo okoli 41 milijonov turistov, ki so ustvarili kakih 138 milijonov prenočitev. Med stalnimi gosti, ki obiskujejo Slovenijo, so zlasti Italijani.

Marijan Drobež

lahko postale še hujša mina za slovenski bančni sistem. Gre predvsem za tiste garancije, ki jih je NLB dodelila številnim gradbenim podjetjem, začeti s SCT-jem, Vegradam in Primorjem. Že propadli SCT je imel pri bankah (večinoma prav pri NLB) odprtih za 220 milijonov evrov garancij, od teh je bilo kar 160 milijonov

realno unovčljivih celo po mnenju SCT. Dane garancije bi za NLB lahko postale zelo aktualen problem tudi v odnosu do ajdovskega Primorja, ki je danes tik pred katastrofo, potem ko mu je davčna uprava v prejšnjem tednu popolnoma blokirala račune zaradi neplačevanja DDV. Primorje, ki ima očitno take likvidnostne težave, kot jih je imel SCT, ima za 126 milijonov evrov odobrenih garancij: večina jih ima spet predznak NLB.

Zaradi tega tudi ni čudno, da največja banka posluje slabo. Interne napovedi namreč kažejo, da bo NLB letos že tretje leto zapored poslovala negativno. Leta 2009 je bila izguba v višini 89 milijonov evrov, lani je bilo negativnega poslovanja celo za 202 milijona evrov, letos pa napovedi govorijo o novem minusu v višini 70 milijonov. Rešitev za nastalo situacijo se seveda išče v novi dokapitalizaciji, o kateri bomo nekoliko več pisali v naslednjih tednih. Spomniti pa se moramo, da je država letos že enkrat dokapitalizirala največjo slovensko banko, takrat v višini 250 milijonov evrov. Nova dokapitalizacija bo najverjetneje vredna 400 do 450 milijonov evrov: žal pa še ni jasno, kdo bo ta denar prispeval.

Andrej Černic

Mladinski hotel Pliskovica

Poletje pr' Slamčevih 2011

Na kraškem borjaču Mladinskega hotela Pliskovica je bilo letošnje poletje spet živahno. V sklopu petega festivala Poletje pr' Slamčevih so potekale različne aktivnosti, katerih

jalo ob kamen. Vaški kamnosek Jernej Bortolato je tudi letošnje poletje naše obiskovalce naučil, kako iz kosa kamna izklesamo še kako lep kamnit izdelek.

Prav posebno doživetje na našem

rdeča nit je bila oživiljanje in ohranjanje naravne in kulturne dediščine Krasa ter spoznavanje različnih kultur našega sveta. V juniju in juliju smo na delavnici Bachovih cvetnih esenc z Evo Humar Faganel spoznali bogastvo kraške narave ter izvedeli vse o rastlinah, s katerimi lahko pripravimo različne cvetne esence, ki zdravijo človeška negativna stanja. Preizkusili smo se v ročnih spretnostih pletenja košar, ki jih danes zna izdelovati le še malokdo, Dario Cortese nas je popeljal po kraški gmajni spoznavati in nabirati "divjo hrano", iz katere smo si pripravili odlično "divje" kosilo. Mesec julij je pravi čas za žetev sivke, zato smo z ljubitelji te žlahtne dišavnice, poželi naš "nasadek", pletli dišeče butarice ter z destilacijo pridobili sivkino eterično olje, ki nas bo še dolgo v zimo spominjalo na poletno idilo našega dvorišča. Letošnjemu mednarodnemu letu gozdov smo namenili kar dva dogodka. Na lesarsko kiparskem kampu smo z Dušanom Gerlico podrobneje spoznali les našega kraškega bora in iz njega izdelali lesene skulpture. Z našimi najmlajšimi pa smo vsak torek v juliju in avgustu skozi igro, ustvarjanje in rekreacijo spoznavali biotsko raznolikost gozdov, njegov pomen za naš obstoj ter odkrivali različne gozdne ekosisteme in ostale zanimivosti, pa tudi njegove pravilne prebivalce. Prav prijetno pa je bilo poslušati zvok kladiva, ki je udar-

dvorišču pa so zagotovo bili skrbno izbrani etno koncerti. V mesecu juliju smo lahko prisluhnili Swargi, Pelli in skupini Mahtab, ki so nas popeljale od jazza, starih slovenskih in makedonskih ljudskih pesmi vse do zahodnoafriških ritmov. Avgusta smo imeli v gosteh dekleško skupino Ragle, ki nam je prepevala stare slovenske ljudske pesmi, cikel koncertov smo končali s skupino Sedef, ki je preplavila dvorišče z zvoki bosanske ljudske pesmi.

Od meseca junija pa do konca avgusta si je bilo možno ogledati razstavo ilustracij Danijela Demšarja, "Roža v srcu", v sodelovanju s Kosovelovo knjižnico Sežana pa so se naši gosti lahko prepustili brezskrbnemu poletnemu branju v knjižnici pod orehom. Poletje pr' Slamčevih smo končali v soboto, 3.9., z nočnim pohodom na Volnik, kjer smo uživali v prečudovitem pogledu na Kras in Tržaški zaliv.

Ekipa Mladinskega hotela

Največja slovenska banka pluje v vse bolj nevarnih vodah NLB: "Tveganje, moja poklicanost!"

Pa smo že spet pri bankah, alfi in omegi vsega gospodarskega dogajanja. Banke so, tako kot lahko iz dneva v dan opazamo tudi na svetovni ravni, jeziček na tehtnici, ki kažejo na zdravstveno stanje ekonomije v posameznih državah. Ko so v preteklih tednih borze najbolj padale, so se najsilabše odrezale prav banke. Prav tako so banke tiste gospodarske realnosti, ki so v dolžniški krizi najbolj izpostavljene. Pomislite na primer na znižanje bonitetne ocene, ki sta je bili pred kratkim deležni veliki francoski banki Societe General in Credite Agricole: predvsem ta si je negativno oceno zaslužila zaradi visoke izpostavljenosti do grškega državnega dolga. Ista pesem se danes poje številnim španskim bankam: njihova izpostavljenost do portugalskega državnega dolga bi lahko Španiji še zelo škodovala.

Slabosti slovenskega bančnega sistema

Po tem daljšem uvodu se ponovno preselimo na slovenska tla. Slovenija je majhna država z majhnimi bankami. Nova ljubljanska banka (NLB) ali Nova kreditna banka Maribor (NKBM) ne moreta konkurirati na velikem mednarodnem tržišču, sta pa zelo pomemben faktor v slovenskih razmerah. Tudi NLB-ju je agenci-

ja Moody's pred časom znižala bonitetno oceno, ljubljanska banka je julija komajda prestala stresni test, "izpit" s katerim evropske institucije merijo sposobnost banke za ustrezne reakcije v primeru nepredvidenih preobratov: preprosto povedano gre za količino lastnega premoženja, ki bi lahko postalo jamstvo za poplačilo upnikov v primeru nepredvidenih izgub. In ravno NLB je v prejšnjih letih zabeležila več takih "nepredvidenih izgub". Omenjene izgube se v največji meri pojavljajo v obliki slabitev poslovnih investicij. Največkrat gre za kredite, ki jih kreditodajalec ne more več povrniti. V današnjih razmerah se to najpogosteje dogaja zaradi stečaja podjetja, ki je kredit najelo. Pa ne samo to: tukaj so še bančne garancije, ki jih podjetje ponudi naročniku posla v zagotovitev resnosti pri izpeljavi svojega dela. Ker so številna velika slovenska podjetja v zad-

rant podjetja kriti njegovo jamstvo za dobro izpeljavo dela pri naročniku.

Rakasta rana nespametnih kreditov in garancij

NLB je v takem nerodnem poslovanju močno prednjačila. Pri tem so veliko vlogo odigrale strankarske in politične naveze: omogočeni so bili številni krediti in garancije, ki bi v normalnih pogojih in zdravorazumskem okolju nikoli ne bili odobreni. Pa poglejmo malo, kako je s številkami največje slovenske banke. NLB je imela konec letošnjega junija za 11,7 milijarde evrov posojil nebančnemu sektorju (večinoma so to podjetja): od tega je bilo vsaj 15 odstotkov slabih posojil, kar znaša 1,75 milijarde evrov (to je dobre 4 odstotke BDP). A to so že znani podatki. Novost je v tem, da naj bi se po novih internih ocenah banke v drugi polovici letošnjega leta ta težnja še nadaljevala. V prvem polletju letos naj bi bilo za 126 milijonov evrov novih sla-

bitev, do konca leta pa naj bi bilo takih slabitev skupaj za 300 milijonov evrov. K temu je treba prišteti še rizične garancije, ki bi

NLB pod drobnogledom	
Največja delničarja	RS (45,6 %) in KBC (25%)
Dolgoročna ocena kreditnega stanja (Moody's)	Baa3
Bilancijska vsota	18,3 milijarde evrov
Obseg posojil nebančnemu sektorju	11,8 milijard evrov
Obseg depozitov nebančnega sektorja	9 milijard evrov
Napoved čiste izgube za 2011	- 70 milijonov evrov
Napoved oslabitev za leto 2011	300 milijonov evrov
Stroški dosedanjih dokapitalizacij NLB	1,3 milijarde evrov

Vir: Finance

njih letih propadla (zaradi nemarnosti vodilnega kadra), banke niso bile poplačane za izdane kredite, hkrati pa so morale kot ga-

Kratki

Predstavitve knjige Jožeta Šušmelja na Gradu Kromberk

V torek, 13. septembra 2011, je na Gradu Kromberk nekdanji generalni konzul v Trstu, Novogoričan Jože Šušmelj, predstavil

knjigo Zgodbe s Trnovske planote, ki je pred kakim mesecem izšla pri Goriški Mohorjevi družbi. Po pozdravu direktorja muzeja Andreja Malniča in predstavnice Goriške Mohorjeve družbe prof. Marije Češčut je Šušmelj, ki je zgodbe zbral in knjigo tudi uredil, prikazal nastanek in vsebino knjige in predstavil vlogo, ki jo je Trnovski gozd z okolico imel zlasti konec 19. in v začetku 20. stoletja.

18. Ex tempore Gradišče 2011 v soboto, 1. oktobra 2011

V okolici Doma upokojencev na Gradišču bo letos že 18. leto po vrsti potekal Ex tempore. Okolica doma ponuja ustvarjalcem lepe možnosti za slikanje v naravi. Tako kot preteklo leto tudi letos brez obvezne teme in tehnike. Trideset (30) ustvarjenih del na ex tempore bo po izboru komisije razstavljenih. Otvoritev razstave bo v četrtek, 20. oktobra 2011, ob 19.30 v Domu upokojencev na Gradišču.

Ex tempore na Gradišču je vsako leto stičišče likovnih in drugih ustvarjalcev, pomeni pa tudi dragocen prispevek k požitvi življenja stanovalcem doma na Gradišču. Z ex-temporom želimo obenem počastiti mednarodni dan starostnika (1. oktober) ter z vašo številčno udeležbo polepšati dan stanovalcem doma na Gradišču. Vabimo vas, da se nam pridružite.

Svetovni splet

Google v prihodnosti bo več poudarka dal filozofiji start-up

Soustanovitelj ameriškega spletnega velikan Google Larry Page, ki je aprila prevzel tudi mesto glavnega izvršnega direktorja, je - po poročanju

Larry Page

Slovenske tiskovne agencije - na juljski konferenci Fortune Brainstorm Tech v Koloradu dejal, da se bo Google v prihodnosti osredotočal predvsem na lastne izdelke in filozofijo start-up. Googleov glavni finančnik Patrick Pichette je na konferenci vlagatelj zagotovil, naj ne skrbijo glede dobička pri prodaji mobilnih naprav z operacijskim sistemom Android in glede poslovanja spletnega iskalnika Chrome. Pichette je dejal, da je Page pri reorganizaciji podjetja pred nekaj meseci želel v ospredje postaviti predvsem njihove lastne produkte. Dodal je, da Page poskuša Google uveljaviti kot "zelo mlado podjetje, ki je v svojem zagonu in v katerega bodo še dolgo vlagali". Spletni iskalnik Chrome je doslej uporabilo že 160 milijonov uporabnikov, medtem ko je po Pichettovih besedah vsak dan aktiviranih 550.000 mobilnih telefonov z operacijskim sistemom Android. V Googleu skrbijo tudi za kakovosten kader. Tako so v prvih treh mesecih letos dobili 600.000 prijav na razpisana delovna mesta. Ob koncu lanskega leta je podjetje sprejelo odločitev o 10-odstotnem zvišanju plač zaposlenim.

Google prečiščuje nabor storitev

Ameriški spletni velikan Google se je lotil prečiščevanja nabora svojih storitev. Tako se je odločil za ukinitve bralnika spletnih novic Fast Flip, pa tudi iskalnika za spletna družabna omrežja Aardvark ter orodja za komentiranje Sidewiki in še več drugih storitev. Google bo omenjene storitve ukinitel ali jih vključil v druge obstoječe storitve v prihodnjih nekaj mesecih, za to pa se je odločil v želji, da bi lahko čim več svojih virov usmeril v najbolj obetajoče oziroma pomembne storitve. Poleg že omenjenih treh storitev bo Google, po poročanju Slovenske tiskovne agencije, ukinitel še Google Desktop, Google Web Security, Image Labeler, Notebook in Subscribed Links. Do te najave sicer prihaja malo časa po tistem, ko je Google najavil ukinitve podjetja Slide, razvijalca aplikacij za družabna omrežja, ki ga je kupil pred enim letom. Večino ekipe, ki je delala v Slideu, bo obdržal, a bo sodelovala pri drugih projektih. Google je storitev Fast Flip predstavil septembra

2009, zdaj pa jo bo v nekaj dneh umaknil iz bralnika Google News. V Googleu so pojasnili, da so v dveh letih preizkušanja Fast Flipa napredovali v smeri hitrejšega in bogatejšega prikazovanja vsebin na spletu, kar zdaj že uporabljajo v drugih storitvah. Ob tem se zahvaljujejo vrsti medijskih hiš za sodelovanje pri tem projektu, med katerimi so The New York Times, BBC, The Huffington Post, The Los Angeles Times, The Christian Science Monitor in The Wall Street Journal ter Cosmopolitan in Elle. Fast Flip omogoča uporabnikom enostavno brskanje po novicah Googleovih medijskih partnerjev, ki je občutno hitreje v primerjavi z običajnim odpiranjem spletnih strani posameznih ponudnikov novic.

Apple z iphoni in ipadi do rekordnih četrtletnih rezultatov

Ameriški računalniški proizvajalec Apple je v tretjem četrtletju svojega poslovnega leta, ki se je sklenilo 25. junija, zabeležil rekordne prihodke in prav tako rekorden čisti dobiček. To pripisujejo izjemni prodaji pametnih mobilnih telefonov iphona in tabličnih računalnikov ipad. Čisti dobiček se je v obravnavanem četrtletju povzpela na rekordnih 7,31 milijarde dolarjev - v enakem obdobju lani je znašal 3,25 milijarde dolarjev. Tolikšno zvišanje je posledica povečanja prihodkov na letni ravni s 15,7 milijarde na 28,57 milijarde dolarjev. Za zadnje četrtletje pričakujejo 25 milijard dolarjev prihodkov

in nekoliko nižji čisti dobiček. Rekordni rezultati so po pojasnilih vodstva podjetja posledica 142-odstotnega povečanja prodaje iphonov na 20,34 milijona enot, 183-odstotnega povečanja prodaje ipadov na 9,25 milijona enot in 14-odstotnega povečanja prodaje računalnikov mac na 3,95 milijona enot. Pač pa se je za 20% na 7,54 milijona enot zmanjšala prodaja prenosnih predvajalnikov ipod. Glavni izvršni direktor Applu Steve Jobs je v sporočilu za javnost izrazil navdušenje nad 82-odstotnim povečanjem prihodkov in 125-odstotnim povečanjem dobička, hkrati pa je napovedal, da si intenzivno prizadevajo, da bi jeseni uporabnikom ponudili nov operacijski sistem ios5 in storitev v oblaku iCloud. Rezultati Applu so krepko presegli pričakovanja analitikov in tako prispevali k več kot petodstotni podražitvi delnic podjetja po objavi poslovnih rezultatov.

S kolesom ob Donavi (8)

Od izvira v Črnem gozdu do Budimpešte

Čezmejna kolesarska fešta

Passau, mesto treh rek, ker se ob njem združijo Inn, Donava in Ilz, velja za konec nemškega dela kolesarske poti ob Donavi, še bolj pa za začetek njenega najbolj znanega, kolesarsko obljudenega in urejenega avstrijskega odseka do 330 kilometrov oddaljenega Dunaja. Na tem odseku je mogoče ob Donavi kolesariti po njenem levem ali desnem bregu, saj sta na obeh straneh dobro urejeni kolesarski stezi. Na številnih mestih je mogoče reko prečkati s trajektom. Ker ima Passau na kolesarski poti neki poseben status, sem se na njegovih ulicah zadržal nekoliko dlje. Da ne bi bil ves čas prilepljen le na Donavo, sem šel pozdravit tudi reko Inn, ki se ji dela na neki način krivica, saj je ob sotočju z Donavo širša, pa tudi njen pretok je večji. Vzdolž reke Inn sem odkolesaril vse do zadnjega jezika kopnega na sotočju, imenovanem Dreiflussesek. Z gradu Veste Oberhaus na levem bregu Donave bi bilo lepo videti očitno razliko v barvi obeh rek, svetlejšega, bolj zelenkastega Inna in temnejše, blatno-rjave Donave, v katero se tik pred srečanjem z Innom zlije tudi precej manjši Ilz, a sem si prihranil pedaliranje v hrib in se zadovoljil s pogledom na veliko turistično

tablo tik ob sotočju, na kateri je fotografija nazorno prikazovala barvno različnost obeh rek. Šele nekaj kilometrov nižje dobi precej širša in zdaj res mogočna Donava, ki predstavlja kakšnih 20 kilometrov tudi mejo med Nemčijo

starejši, pa cele skupine biciklistov, njihova kolesa pa so bila gola. Brez prtljage. Odgovor na vprašanje sem dobil že po nekaj kilometrih, ko sem nad cesto zagledal transparent z napisom *Start - Ziel*, ob cesti pa stojnice,

Rad Total im Donautal

in Avstrijo, enotno barvo, ko se obe reki dokončno premešata v eno. Že ob izhodu iz Passaua sem se začudil ob velikem številu kolesarjev, ki so gonili v obe smeri. "A tako bo zdaj do Dunaja, ali kaj?" sem se spraševal, a vseeno malo dvomil, da bi bil ta odsek poti res tako obljuden, predvsem zato, ker so bili med kolesarji tudi otroci in

okrepčevalnice in množica pristašev dvokoles na nožni pogon. Ustavil sem se in se malo pozanimal ter izvedel, da gre za vsakoletno enodnevno čezmejno rekreativno kolesarsko prireditev *Rad Total im Donautal*, ki poteka 15. maja. Na ta dan zaprejo 35-kilometrski odsek ceste na nemškem in avstrijskem bregu reke in cesto namenijo samo kolesarjem, ki imajo tako na voljo 70 kilometrov dolgo krožno progo. "Madona, imam srečo. Ravno pravi dan sem ujel", sem pomislil, ko sem prevozil štartno črto in z vožnjo nadaljeval po široki cesti. Pedaliranje v družbi mnogih enakomislečih je bilo svojvrsten užitek. V vsakem kraju ob poti je bilo še posebej živahno. Stojnice z najrazličnejšo, predvsem pa s kolesarstvom povezano robo, raznovrstna ponudba hrane in pijače, živa glasba. Lepo. Prehod iz Nemčije v Avstrijo je oznanjala le nekoliko zbledela tabla, ki bi jo, če meje ne bi pričakoval, lahko tudi spregledal.

Nace Novak

Kolesarski trajekt

Na svetu je 8,7 milijona vrst

Večina je neodkritih

Na svetu je 90 odstotkov vrst, ki jih mora človek še odkriti, opisati in katalogizirati, ugotavlja nova znanstvena raziskava kanadskih raziskovalcev. Z novo znanstveno metodo, ki so jo razvili, so tudi ocenili, da na svetu obstaja skupno 8,7 milijona vrst, tako so zapisali v reviji PLoS Biology.

Doslej je veljalo, da na svetu obstaja od 3 milijone do 100 milijonov vrst. Z raziskavo, ki so jo opravili na Univerzi Dalhousie v Halifaxu, je bilo ugotovljeno, da je treba katalogizirati še 86 odstotkov vseh kopenskih in 91 odstotkov vseh morskih vrst. Od tega naj bi bilo 7,8 milijona živalskih vrst,

298.000 rastlinskih vrst, 611.000 vrst gliv, 36.400 vrst praživali in 27.500 vrst enostavnih alg. Odkritih naj bi bilo le 7 odstotkov vrst gliv in 12 odstotkov živalskih vrst. Rastlinskih vrst pa je na drugi strani odkritih kar 72 odstotkov. V raziskavo niso bili vključeni mikroorganizmi in virusi, standardna napaka v raziskavi pa je bila 1,3 milijona. Raziskovalci so na ta način tudi ocenili, da je na svetu 2,2 milijona morskih vrst, ostale pa so kopenske.

S 1. strani

S skupnim programom ...

Dolenc je bil mnenja, da bodo nove gradnje postale ključen problem prihodnje občinske uprave, tematiko t. i. petega koridorja pa je uokviril v širši kontekst perspektive celotnega področja tržaške pokrajine in mesta samega: na podlagi dejanskega nepoznavanja problema se žal množijo mnenja, ki botrujejo najrazličnejšim stališčem. Dejstvo pa je, da ostaja Trst z gospodarskega vidika nezanimivo mesto. Igor Kocijančič je jasno povedal, da bo vprašanje viskositrostne železnice temeljni kamen prihodnje volilne kampanje, "tako kot je bil pred deseti leti ključnega pomena Sesslanski zaliv". Na tej podlagi bo morala leva sredina preveriti vsebino svoje kampanje in vzdržnost same koalicije. Igor Gabrovec je ugotovil, da bodo postali pomembni problemi devinsko-nabrežinske stvarnosti predmet razprav na višjih upravnih ravneh (pokrajinski in tudi deželni): to zaradi strateške geografske lege občine same, ki je vezni člen med Trstom in državo. Tudi v tej luči bo treba obravnavati urbanistično politiko občine, do katere v preteklosti tudi leva sredina ni imela perspektivnega zanosa: "To še danes plačujemo", je dejal deželni svetnik SSK. Prihodnje volitve bodo obremenjene potekale v

duhu racionalizacijskih ukrepov državne vlade, kar bo sililo tudi levosredinsko koalicijo k izbiri takega županskega kandidata, ki bo zmogel upravljati občino v dokaj neugodnih finančnih pogojih. To bo morala biti po mnenju Igorja Dolenca predvsem strokovno podkovana oseba, ki bo morala z majhnimi sredstvi veliko uresničiti. Maurizio Vidali je sogovornike opozoril na dejstvo, da je Giorgio Ret pred devetimi leti zmagal predvsem zato, ker je bila levica razklana zaradi nasprotujočih si mnenj glede razvoja Sesslanskega zaliva. Prisotni so ugotovili, da se je leva sredina v letih zavedala tedanje napake, v prihodnji volilni preizkušnji bo treba strniti moči. Pri tem naj se upoštevajo potrebe ozemlja in ljudi, ki na njem živijo (Kocijančič je izrazil željo, da bi strankarske dinamike na pokrajinski ravni ne oškodovale složnosti na krajevnem nivoju). Tržaške občinske in pokrajinske volitve so pokazale, da je z dobrim kandidatom zmaga še kako mogoča. Kakšne narodnosti pa naj bo ta kandidat? Ali je "smiselno", da se koalicija zedini okrog slovenskega kandidata, glede na to, da je dvetretjinski delež prebivalstva devinsko-nabrežinske občine italijanski? Igor Gabrovec je ob dejstvu, da dober kandidat

dejansko presega vprašanje narodnosti, enostavno ugotovil, da Slovenec pozna bodisi svojo kulturo bodisi kulturo soseda, obratno pa to ne drži. Dolenc in Kocijančič sta poudarila, da Slovenci premoremo v naših vrstah sposobne ljudi, predstavnik DS pa je pogrešal to, da Slovenci, angažirani v politiki, izhajajo le z nekaterih službenih področij (na primer šolskega področja, veliko je tudi odvetnikov). Svoje znanje in strokovnost pa lahko prispevajo tudi osebe, ki si vsakdanji kruh služijo tudi na ravni ostalih državnih in varnostnih služb. V sklepnem delu soočanja se je Vidali zaustavil ob položaju odnosov v levosredinski koaliciji. Predsednik pokrajinskega sveta je Gabrovec vprašal o možnih dogovorih med SSK in desno sredino. Deželni svetnik ni apriorno zavrgel naveze z zmernejšim delom desne sredine, SSK pa nikakor ne more prekoračiti določenih meja - dejansko naveze z desničarskim odbornikom Romito in njegovimi somišljeniki. Gabrovec je bil zelo jasan: "Edina možna koalicija ostaja v sklopu leve sredine, pozorni pa bomo morali biti tudi na potrebe dejavnikov civilne družbe (npr. jutarjev)". Kot je pokazal debatni večer, bo levosredinska koalicija složno načrtovala volilno kampanjo. Vsebinske in strateške smernice pa bodo morale najti sintezo v pravem kandidatu, ki naj prihodnje leto povrne levi sredini občino, ki ji je v preteklosti pripadala.

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Palik
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.it

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD,
tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, ul. Malta 6 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst.
Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebnostne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To število smo poslali v tisk v torek, 20. septembra, ob 14. uri.

Prijeten jesenski izlet za uživanje tišine Nad Baško grapo

Odkrito priznam, da Baška grapa ne spada med moje najljubše izletniške cilje. Trideset kilometrov dolga dolina, ki se začne ob Idriji in sledi nato toku Bače do vasi Podbrdo, je za moje pojme preozka, preveč zaprta in premalo izpostavljena blagodejnim sončnim žarkom. Bača teče po zaraščeni strugi med strmimi bregovi, vasi pa se držijo strmine, da se človek ob vsakem obisku sprašuje, kaj je ljudi prignalo v ta odljudni svet. Poleg strmin se grapa ponaša z železnico, zgrajeno v letu 1906, ki je zgodovinska in arhitektonska znamenitost doline, po njej še dandanes poteka železniški promet, ob jubilejnih dnevih pa vozi iz Gorice v Bohinj zgodovinski vlak s parno lokomotivo. Zaradi opisanih predsodkov sem dolgo odlašala, da bi pogledala, kam peljejo številne poti, ali vsaj katera izmed njih, ki se od glavne ceste vijejo visoko v hrib. Končno, nekega vročega septembrskega dne, ki ni bil primeren za pešačenje po razbeljenem kraškem kamnu, sem se odločila za obisk Stržišča, ene izmed zadnjih vasi pred Podbrdom, v katero se pripeljem iz Hudajužine. In glej čudo! Ozka pot, ki se skriva med bujnim mešanim

gozdom in pelje strmo navkreber, nas v pičlih desetih minutah pripelje do lepe, prostrane visokogorske planote. Tik pred Stržiščem se svet odpre, razgled ob lepem vremenu sega od Črne prsti do Koje in skoraj do morja, urejeni, zeleni pašniki in lična vas pa takoj osvojijo vsako srce. Vas, večina hiš je obnovljenih, okolje pa je vzorno urejeno, leži kar 754m nad morjem, šteje pa samo 41 prebivalcev, po večini potomcev nekdanjih avstrijskih priseljencev. Stržišče spada namreč med trinajst vasi, ki so nastale v času srednjeveške kolonizacije kmetov iz tirolske Pustertal ali po slovensko Pustriške doline. Sem so jih v 13. stoletju naselili oglejski patriarhi, na območju pa se je tirolsko narečje ohranilo do 18. stoletja. O njem pričajo tudi nekatera ledinska in zemljepisna imena ter priimki. Naselje je sicer znano tudi po lični cerkvi sv. Ožbolta, ki je v popisu vseh župnij prvič omenjena leta 1651, ter po duhovnih vajah za mlade, katerih začetnik je bil msgr. Vinko Kobal. Mi smo se kmalu razveselili

sonca na prijetnih terasah Stržišča, kmalu smo tudi spoznali, da lična vasica,

poleg napornega vzpona na Črno prst, ponuja še celo vrsto krajših izletov po mulatjerah iz prve svetovne vojne, ki so primerni tako za udobno pešačenje kot za vožnjo z gorskimi kolesi. Široka makadamska pot nas tako vabi v sosednji Rut ali

na Kalarsko brdo. Mi smo se odločili za tole, utočili v soncu in razgledih ter uživali v bujnem rastlinstvu, ki ga rojeva objem Alp in Mediterana. Kalarsko brdo je od Stržišča približno pol ure oddaljena vzpetina; ko

bomo na vrhu, ne bomo verjeli, da je visoka kar 1120 metrov nad morjem. Možen je tudi izlet po razgledni krožni poti, sam vrh, ki je bil sicer do nedavnega popolnoma gol, je danes z razgledom zelo skop, pa

čeprav stene in grmičevje v vrtoglavi strmini padajo v dolino Podbrda. Obiskovalec se lahko tu napoji le z dobrodošlo senco in hladom, ogleda pa si lahko nekaj razvalin iz prve svetovne vojne, ki tem krajem nikakor ni prizanesla. Spomnimo se le, da je bila ob koncu spopadov po hribih nad Baško grapo speljana meja po Rapalski pogodbi. Na sedlu pod Kalarskim brdom je prijeten kotiček za malico, opremljen z mizo in klopmi, od tod pa smo v dvajsetih minutah spet v Stržišču. Mimogrede pa si lahko ogledamo še malo naselje Kal. Čisto lahek, prijeten jesenski izlet, bolj primeren za razmišljanje in uživanje tišine kot za pravo gorsko pohodništvo. Zaradi sončne, zavetne lege pa nam v teh krajih tudi v zimskih dneh ne bo neprijetno, četudi se bomo morali na topel čaj in okrepljeno malico odpraviti daleč v dolino, in sicer v Podbrdo ali Most na Soči.

Suzi Pertot

Gostje iz Slovenije v vseh športnih panogah Priliv v obojestransko korist in zadoščenje

Športna rubrika je v našem tedniku že dolgo časa naravnana na čezmejno sodelovanje, na spajanje dogajanja in ljudi z obeh bregov nekdanje umetne meje. Zanimiv pojav je v zadnjih letih, ko pravilniki to dovoljujejo, priliv športnikov iz Slovenije na italijansko stran, v manjšinski, pa tudi večinski klube, poklicne, pa tudi amaterske. Pravzaprav so tako imenovani "legionarji" iz Gorenjske, Koroške in Štajerske že zgodovinsko polnili vrste ekip – zlasti slovenskih – na avstrijskem Koroškem, ta težnja pa se je po tem zgledu nato razširila tudi na italijansko mejo, skozi katero so sicer dolga desetletja vozili že trenerji.

Pred nekaj leti smo preko teh stolpcev ugotavljali, da so na primer tedaj v najvišji italijanski ligi v hokeju na rolerjih (kjer je nastopal – in tkal stike z matico – openski Pollet Kwins) vse postavile imele vsaj enega aduta iz osrednje Slovenije. Najti Slovenko na spisku igralcev je bilo čisto normalno tudi v društvih, ki v Italiji gojijo namizni tenis na vrhunski ravni. Tu je most med Italijo in Slovenijo kajpak predstavljala zgoniški Kras. Tudi teniške ekipe z Gajo na čelu so črpale tekmovalne moči na Obali in drugod po sosednji deželi. Danes pa je pojav vse bolj razširjen zlasti v amaterskem oziroma polpoklicnem nogometu. Od miljske občine – kjer na primer že skoraj desetletje brani barve Muggie postavni Tilen Avbelj iz Ankarana – vse do Veneta mar-

sikatera ambiciozna in bolj organizirana sredina ima po enega "tujca", ki ga pravilnik dopušča, in to je praviloma Slovenec iz Pri-

Radenko Knežević

morske, včasih pa gre za nogometaša iz kake druge republike nekdanje Jugoslavije. Odlični primer je Sežanec Luka Spetič, ki se je že preizkusil v raznih okoljih – v Furlaniji in Veneti – med C2 in elitno ligo, njegovih rojakov pa je v različnih društvih vse več. Če se omejimo na slovenska, Kras ima že vrsto let Kneževića (Božič igra namreč z italijanskim potnim listom), Vesna letos Srba Gajčanina (v preteklosti pa Sežance Arandželoviča, Žiberno, Guliča), Juventina danes Guliča in prej Pejakoviča in Radovaca, Sovodnje Reščiča, Primorje letos Perošo in nekoč Makiviča, Zarja/Gaja dolga leta Bečaja, zdaj Kočiča, Breg pred nekaj sezonami Poljšaka, Mlado-

st pa Černeta in Pahorja. Zveza dovoljuje registracijo enega tujega državljanca na klub, medtem ko jih je v košarki in odbojki v dežel-

nih ligah lahko tudi več. Zanimiv je primer italijanskih košarkarskih prvenstev, v katerih lahko tujci igrajo v A1 in A2 ligi ter nato šele na deželni ravni, torej od C2 lige navzdol. V državnih nepoklicnih prvenstvih B1, B2 in C1 lige lahko torej igrajo samo košarkarji z italijanskim potnim listom, Jadrani v tretjeligaški konkurenci na primer ne more registrirati slovenskega državljanca. Zato pa pravilo koristijo pri Boru (Meden, nekoč Sila) in Bregu (Kos, prej Cvetanović, Haskič, Klarica, Richter, Sila, Škorja) v deželni C ligi. Odbojkarje z območja Nove Gorice in Kanala pa zadnja leta redno angažirajo naši klubi, zlasti na Goriškem (Valentinčič, Testen, Kragelj). Formula novačenja slovenskih športnikov gre v bistvu v obojestransko korist. Odborniki sicer uvodoma izgubijo nekaj časa s formalnostmi, kot sta malce bolj zapletena birokracija registracije in ureditev začasnega bivališča v Italiji. Društva za slovenske športnike praviloma ne potrosijo več kot za domače ali italijanske igralce, njihova kakovost in uči-

nek pa sta nato navadno visoka za tukajšnje kvaliteten raven. Hkrati pa omenjeni tekmovalci krepijo slovensko prisotnost v včasih (zlasti v nogometu) s slovenskimi člani skromno zastopanih ekipah. Rešitev pa je ugodna tudi za same slovenske športnike: ekonomska kriza je v športu hujša na vzhodni strani meje, tako da radi pridejo v praviloma dobro urejene klube, v katerih od njih zahtevajo manjšo obveznost kot v domovini, kjer se v povprečju trenira več. Nagrade pa so za nameček v amaterskih klubih na italijanski strani v bistvu boljše kot pa na vrhunski ravni v Sloveniji.

HC

JURIJ PALJK

KAJ SPLOH POČNEM TUKAJ?

81

Pred časom me je preko spleta poiskala prijateljica, s katero sva se med potjo v sedanost pred leti izgubila, ona je zaživela svoje življenje drugje, jaz pa svoje, nekako se ni izšlo, da bi ta leta ostala povezana, vmes je prišla še digitalizacija telefonov (se še spomnite, ko so v Sloveniji zamenjali čez noč vse številke?), zamenjava služb, družine, čas je pač opravil svoje: izgubila sva se. Pa je pred dnevi preko spleta prišel njen prijazen dober dan, namig na neko pesem, ki nama je bila obema všeč, le njen novi priimek me je sprva motil, ker nisem poznal nikogar s takim priimkom, a sem vseeno povprašal, ali je samo priimek drugi, in nazaj je preko spleta prišlo, da ja, da je poročena in je na novo zaživela, ima otroka, ja, klasika torej. Ko sem odgovarjal, kam je mene pot življenja zanesla, sem tudi povprašal, ali je še kaj ostalo od pesniške žilice tudi pri njej, pa mi je nazaj prišel odgovor, da ne more več misliti na to, sedaj da skrbi za otroka, majhna sta še, življenje ni praznik, še nekako gre, a je življenje vse težje, mož je brezposeln, ona pa tudi nima kdo ve kako dobro plačanega dela, na delo se vozi od daleč. Gre, a pesmi samo bere, pa tudi posluha nima več za razne zbirke, je še dodala.

Grenak priokus me je navdal, ko sva pogovor končala, ker je morala na redni sestanek, kot je še zapisala, predno je zapustila splet, in dodala: "Ti pa kar vztrajaj, ne, s svojimi knjigami"? Nisem odgovoril, ker je ni bilo več na spletu, a sem se vseeno vprašal, ali res še vztrajam s knjigami. Kar se tiče izdajanja knjig, že dobro desetletje nisem dal ničesar na plan, največ zaradi, milo rečeno, podcenjevalnega odnosa, ki ga imajo ljudje, ki skrbijo za izdajo knjig, do nas, tistih, ki si še upamo napisati kako pesem. Ker sem sklenil, da ne bom več jamral o tem, sem pač sprejel dejstvo, da imamo pri nas take, kakršne pač imamo, in si jih najbrž zaslužimo, zato jih tudi imamo take. In kdor me pozna, ve, da nisem nikdar modeloval, kot to počno nekateri, da pride do objave njihove knjige, kot sem še vedno trdno prepričan, da bi morali pesniki, ki živimo v našem prostoru, izdajati knjige pri nas, če seveda še verjamemo v jezik in v pomen izdajanja slovenskih knjig v Italiji. In sem se pred leti, ko me je neka naša šola povabila na neki kulturni dan, da sem tam spregovoril nekaj besed o jeziku ter pisanju, zamislil ob vprašanju, ki mi ga je zastavil neki fantič, ko je hotel vedeti, koliko denarja sem zaslužil z izdanimi knjigami. Kar malce nelagodno sem se počutil, ko sem mu odgovoril tisto, kar pri nas vsi vedo, a se ob raznih proslavah vsi po vrsti sprenevaajo, da ne vedo.

Še bolj kot to pa me je bolelo, ko sem na letošnjem, nedavnem gostovanju Vilenice v Gorici ugotovil, o tem sem sicer pred časom že pisal, da slovenska pesniška beseda nikogar več ne zanima, sicer bi vsaj kdo prišel poslušat pesnika, ki ni od tu, ker že nas, ki živimo tu, in naša branja ne hodi več nihče poslušat. Mislim seveda na slovenske ljudi, saj italijanski ljudje še pridejo poslušat poezijo, kar se je pokazalo tudi na predvečer Vilenice v Gorici, ko je Kristina lepo pela svojim trem slovenskim prijateljem in italijanskim poslušalcem, sam pa sem

prevajal in predstavljal oba pesnika v slovenščini bolj zato, da bi slovenska beseda na slovenskem prizorišču v mestu imela mesto, ki ji gre.

Ker sem na večer Vilenice prišel v Gorico iz Spodnje Furlanije, kjer živim (mimogrede: vem, da je moj problem, da tam živim, a vseeno: od tam sem na Vilenico prišel, ker sem prej moral peljati domov otroka, ki obiskuje šolo s slovenskim učnim jezikom v Gorici), sem se seveda na poti domov spraševal, kaj sploh počnem tukaj, kot že ničlikokrat doslej,

Ikea - Billy

ko sem iz svojega žepa založil bencin za neko "našo stvar", ki nikogar ne zanima, a pravimo, da gre za "našo stvar", če seveda o darovanem času ne rečem nobene. In niti ne bom pisal o preprostost dejstvu, da sem samo dva dni pred tem "velikim kulturnim dogodkom" moral plačati serviserju za pralni stroj sto evrov samo zato, da je sploh prišel iz Vidma pogledat, ali se stroj še splača popraviti (samo klic je stal 35 evrov, ostalo potni stroški).

In sem se ravno tako spraševal, kakšen smisel ima vse skupaj letos poleti, ko sem malo goro knjig moral zaradi že itak duhamorne selitve zložiti v knjižnico omaro v garažo, a se je kasneje izkazalo, da je nabranih knjig preveč, in sem zato pred to omaro moral postaviti še eno; sicer sem ob tem brezupnem početju sam pri sebi rekel, da začasno, a vem, da živim v Italiji in tu so začasni ukrepi vedno ukrepi, ki v času trajajo v nedogled.

Prav zato me je prijateljica s svojim "Ti pa kar vztrajaj, ne, s svojimi knjigami"? kar pošteno prizemljila, a sem na parkirišču, kjer sem čakal sina, da konča eno od pošolskih obveznosti, le vzel v roke knjigo, ki sem jo te dni prevažal s seboj in seveda bral na obroke, kot se danes vse počne na obroke, in se mi predvsem zato zdijo zares bedni psihologi in drugi razlagalci človeškega, ko vztrajno ponavljajo, kako je "multitasking" škodljiv za psiho in zdravje vseh nas, ki ga vsakodnevno živimo. "Multitasking" bi najbolj enostavno razložili, če bi rekli, da je to stanje, ko počneš veliko stvari naenkrat, istočasno, če pa že ne istočasno, pa vsaj v zelo hitrem sosledju in moraš zato zelo hitro "preklapljati" z enega področja na drugega. V uredništvu gre to takole: branje elektronske pošte, nenehno odprt program za pisanje, istočasno odgovarjanje na telefon, klicanje, pogovarjanje z gosti, misliti na uro, ko boš šel po otroke v šolo, jih šel prepeljati, odprti programi na spletu, "čet", skype, branje, pisanje... "multitasking" torej. Knjigo, ki sem jo z neznanskim užitkom prebral, je napisal ljubitelj in zbiratelj knjig Alberto Manguel, naslov so ji pri Cankarjevi založbi dali Knjižnica ponoči, je pa pripoved, ki jo bo razumel samo, kdor ima knjige tudi "telesno" rad, jih zbira, zaradi njih trpi in se ob njih seveda veseli, pravzaprav živeti brez njih ne more. Radi jo bodo brali tudi tisti, ki so se vsaj vprašali, kaj sploh počno tukaj, ko so slišali, da bo odslej slovita IKEA, ki izdeluje najbolj prodajane knjižne omare na svetu Billy, prenehala z izdelovanjem le-teh, pravzaprav bo Billy omare tako "posodobila", da bodo služile drugim namenom. Elektronska knjiga je torej tu.

Knjižna novost

Rebulov roman Četverorečje

V zadnjih letih je pri Celjski Mohorjevi družbi izšlo več Rebulovih romanov (*Nokturno za Primorsko*, *Ob babilonski reki*, *Skrivnost kostanjevega gozda*), junija pa je pri isti založbi zagledal luč sveta roman z zanimivim naslovom *Četverorečje*. Naslovno s podobami francoske revolucije, z Bastiljo in s krvjo oškropljeno giljotino je vsebini primerno oblikoval Jurij Jančič, sicer pa uvaja v zgodovinsko obdobje, v katerem se odvija zgodba glavnega junaka Norberta Berivoja, slovenskega razsvetljenega razumnika, oboževalca francoskega jezika in revolucionarnega navdušenca. Vendar se v Rebulovem delu ob tej zgodovinski ozemljenosti globoko pretakajo tokovi neke poduhovljenosti, ki jo osmišlja podoba izgubljenega raja, raja iz Geneze, v katerega se pretaka Norbertova osebna doživljajska izkušnja, saj na trenutke spet ob svoji Evi, to je ženi Jeannette, čuti kot nekdanji Adam. Ob priljubljenem biblijskem mo-

tivu se v najnovejšem Rebulovem delu prepleta še vrsta motivov, oprtih na tematsko stebrišče slovenstva in krščanstva. Glavni junak Norbert, sicer nezakonski sin, se na materino željo nekaj časa izobražuje v Stični, po razpustitvi samostanov zaradi jožefinskih reform in po materini smrti splavari po Savi, naposled pa ga v svoj krog pritegnejo vidnejši slovenski razsvetljenci, med njimi zlasti baron Žiga Zois. Zanj opravlja pomembne naloge, vmes ob 200-letnici Dalmatinovega prevoda spet prevaja Biblijo, se poroči s hčerko francoskih emigrantov Jeannette, toda goreča želja zaživi zanos in ogenj revolucije ga odtegneta domovini in ženi ter ga preko Švice popeljeta in naposled pahneja v teror, sumničavost, eksekucije francoskega revolucionarnega dogajanja. Naj se pri orisu fabule omejim na teh nekaj potez, da bralcem ne odvzamem užitka in napetosti pri branju. V prvem delu romana se Norbertova zgodba razpira v šte-

vilna verska, filozofska, idejno obarvana dialoška razmišljanja, očrtuje predstavnike slovenskega razsvetljenstva, od Kumerdeja, Linhart, Pohlina pa do Zoisa, loteva se vprašanja slovenstva, ki se izvija iz poveljev. Narodno zavedni in ponosni Norbert zaneseno uporablja besedo Slovenec namesto Kranjec, namesto Vojvodine Kranjske pa dosledno opozarja na uporabo izraza Vojvodina Slovenska (in to kako desetletje pred tem, ko se je leta 1810 prvič zapisala beseda Slovenija). V drugem delu Norbert vse bolj prerašča v lik tragičnega junaka, prepričan, da bo s svojo idejno naravnano stjo kot kristjan doprinesel k drugačnemu razvoju dogodkov v katoliški Vendeji, pokrajini, ki se je s svojo upornostjo revolucionarnim idejam postavila po robu. Tudi iz Rebulovega najnovejšega dela, čeprav je v nasprotju z zgoraj omenjenimi romani zadnjih let postavljeno v odmaknjeni čas francoske revolucije in slovenskega razsvetljenstva, prenikajo pisatelju ljubi motivi, povezani s slovensko polpreteklostjo, ne nazadnje motivu ustrahovalnega terorja, taborišč, pokolov, skrivnega krsta. Pozoren bralec bo med vrsticami razbral namige na kockevsko usodo, v švicarskem prviru univerzalnega jezika *utopanto* zagovornika esperanta, pa še kaj bi se našlo.

Rebula je ob predstavitvi knjige junija v Kopru povedal, da je pisal Četverorečje s podobnim žarom kot roman V Sibilinem vetru, ko pa je bil še mlad. Ta ustvarjalna slast in žar se delu poznata: fabulativno je dovolj razgibano, motivno bogato, slogovno prepričljivo in jezikovno dognano, da bi ga lahko uvrstili med boljše pisateljeve zgodovinske romane. Ta značilna rebulovska literarna zvrst se bralcu nastavlja kot ogledalo človeških čustev in stisk, bivanjskih in idejnih vprašanj, strasti, ki razplamteva v ljudeh. Norbert je narodno zaveden in obenem kozmopolitsko odprt, versko čuteč, trden v svojih prepričanjih, a iskateljski, osebnostno dograjen in racionalen, ljubeč do žene, a pripravljen na odhod. Zanj ni dvomov, ni razpetosti med ljubeznijo in revolucijo. Velika ideja *liberté-égalité-fraternité* ga potegne daleč v Francijo, da zapusti ženo za uresničenje svoje zamisli. Revolucija je zanj ženska, opoj, strast. Odlika Četverorečja je tudi posebna oziroma večja pozornost za ženske like kot sicer (npr. v Nokturnu za Primorsko ali v Skrivnosti kostanjevega gozda, ki bi ju, denimo, lahko definirala bolj kot "moške" romane). Pisatelj jih ra-

zen Norbertove žene Jeannette, Francozinje, ki se navdušuje za vse, kar je slovenskega, ne pogloblja, jih pa slika s posebno občutljivostjo in občudovanjem. Nor-

bertova nezakonska mati, orisana z nekaj krepkimi, a obenem rahlimi potezami, je znala sinu vlti življenjski ponos. Spoštovanje vzbuja tudi ženska v družini, ki nudi zatočišče Norbertu, pobožna družinska mati Mariette, njeni hčerki živahna črnolaska Adele, ki junaka sicer priteguje, in bolj energična, možata Eléonore. Res so to obrobne figurice, a s kakšno rahločutnostjo jih je oblikoval pisatelj: ženske na antipodih drugih žensk, kot jih klišejsko pogosto prikazuje ne samo pretekla literatura, temveč, v drugačni, poplitveni luči, marsikdaj tudi sodobno romanopisje. Jezikovno je v zadnjih Rebulovih delih opazen premik: citati so bolj iz francoskega kot iz latinskega jezika, jezik bolj dojemljiv, manj je tujk, še vedno me prevzame sočnost metafore, neologizma, besedne zveze (npr. *Pojdimo peč kruha duha..., zasplavil se je...*). Zahvalnost je bolj na ravni življenja v pomensko nabite, pronicljive dialoge o verskih, filozofskih, nazorskih dilemah. In če je že v knjigi nekaj opomb s podatki o pomembnejših mislih obravnavanega obdobja, morda ne bi škodila kaka stran spremene besede z razlago nekaterih značilnosti, osebnosti in razvoja francoske revolucije. Tako, za osvežitev spomina.

Za sklep: roman Četverorečje je nov dosežek na literarnem zemljevidu Rebulovega še vedno zelo tvornega, živahnega duha, nagoovarja pa zlasti intelektualno podkovanega, duhovno odprtega bralca.

Majda Artač Sturman

Tradicionalni poletni izlet društva Rupa-Peč (2)

Čar Berlina in Köbenhavna

Potsdam

Obisk Berlina ni popoln brez obiska mesta Potsdam, ki leži ob reki Havel, 30 km od prestolnice. Potsdam, današnje glavno mesto dežele Brandenburg, slovi po številnih dvorcih pruskih kraljev, ki so radi bivali v slikoviti jezerski pokrajini. Goriški izletniki so si najprej ogledali zunanjsčino Cecilienhofa, kjer so se l. 1945 na usodni Potsdamski konferenci srečali Churchill, Stalin in Truman. Sledil je ogled mesta, ki ima veliko lepih zasebnih hiš in Aleksandrowka (prva ruska četrt) s po vojnem zaporom KGB in ruske kasarne. Po obliki nekaterih hiš je lahko ugotoviti, kako so se tu pred več stoletji začeli zbirati tudi nizozemski verski preganjanci. Mesto se je razcvetelo v 18. stol. pod vladjo Friderika II. ali Friderika Velikega, velikega ljubitelja umetnosti; okoli sebe je zbiral pisatelje, glasbenike in politike. Dal

ske. Mesto ima približno 200.000 prebivalcev in je bilo popolnoma porušeno ob koncu druge svetovne vojne. Znano je predvsem po mednarodnem pristanišču, značilni hanzatski arhitekturi, univerzi in cerkvi, posvečeni sv. Mariji. Zanimiv je sprehod po Kröpeliner Strasse mimo starih hiš s slikovitimi pročelji in gotoskiimi zatrepi. Že od leta 600 po Kr. so območje ob spodnjem toku reke Warnow naseljevali Slovani kot urbs Roztoc. Leta 1161 so Danci uničili slovansko knežjo utrdbo. Kmalu zatem je bilo mesto obnovljeno in vanj so se naseljevali obrtniki in trgovci. Kovali so celo svoj denar. Mesto se je v začetku 13. stol. vključilo v trgovso zvezo Hansi, ki je prispevala k razmahu mednarodnega trgovanja na območju Baltika in zmanjšala plenitve vikinjskih gusarjev. Od tod so goriški popotniki po

leta 1397 podpisale Danska, Norveška in Švedska, da bi okrepile gospodarstvo, ki je bilo v primežu nemških mest. Za to je bila zaslusna Margareta, danska princesa in norveška kraljica. Zveza je bila dejavna dve stoletji, dokler niso nastali spori s Švedsko, ki se je počasi z raznimi bitkami razširila na račun Danske. Sedanje ozemlje je dokončno pridobila po drugi svetovni vojni. Danes Danska obsega polotok Jutland in 470 otokov severno od Nemčije, poleg teh pa ima še ozemlja na Grenlandiji in Ferskih otokih, ki so združena pod dansko krono, čeprav uživajo samoupravo. Le 100 teh otokov je naseljenih. Najbolj gosto naseljen otok je Sjaelland, na katerem je prestolnica. Danska je nižinska država s peščenimi plažami in s povprečno 31 metrov nadmorske višine. Katerikoli kraj ni oddaljen več kot 52 km od morja. Je ena najrazvitejših držav na svetu z moderno in stabilno gospodarsko ureditvijo ter socialni sistem je eden najboljših na svetu. Je ena najstabilnejših držav na svetu, s trdno valuto, dansko krono, in nizko inflacijo. Zaradi nahajališč nafte in plina v Severnem morju je energetsko skoraj samozadostna. Veliko je tudi elektrarn na veter. Nekoč pomembno ladjedelništvo je v zatonu, njeno ribištvo pa je še eno najpomembnejših v Evropi. Med predelovalnimi dejavnostmi je najpomembnejša predelava hrane, pijač in tobaka. Danska ima tudi kulturno sorodnost in zgodovinske vezi z drugimi državami Severne Evrope. Njen jezik je podoben tistemu, ki ga uporabljajo Švedi in Norvežani.

Köbenhavn
Mesto vikinjskih korenin leži na največjem danskem otoku in ima spleteno močno vez z morjem, prek katerega se spogleduje s Švedsko. Köbenhavn je največje mesto v Skandinaviji. Sprva mala ribiška vas se je razvila v pomembno trgovsko mesto, ki so ga poimenovali köben havn – trgovsko pristanišče. Nastanek mesta

se povezuje s škofom Absalomom. Nemška Hanzeatska liga, ki je mesto neprestano napadala, je leta 1369 do tal porušila utrdbo, ki jo je zgradil ta škof. Mesto se je potem oblikovalo kot trgovsko središče, nato pomembno pristanišče in je postalo prestolnica kraljevine leta 1443. Köbenhavn je danes živahno,

Eden izmed mavričnih umetnih slonov

moderno mesto s pristaniščem, kjer preteklost sobiva s sodobnostjo v arhitekturi, designu in modi. Ima bogato zgodovino, ki jo lahko preučujemo v raznih muzejih, in je bogata z galerijami in edinstvenimi vrtovi. Kip Morske deklice, ki je bil oblikovan po predlogi pravljice Hansa Christiana Andersena, je še zmeraj najbolj obiskana in zastražena turistična zanimivost mesta, saj je bila že dvakrat obglavljena. V njeni bližini je vodomet Gefion, ki je največji mestni spomenik, povezan z legendo o rojstvu Sjaelland. Legenda pravi, da je Gefjon vprašala kralja Švedske za kosček zemlje. Ta ji je obljubil toliko, kar bi ona zaorala. Tako je ženska spremeni-la svoje 4 sinove v vole, in tisto, kar je dosegla na koncu dneva, je bil ravno otok Sjaelland. Zanimivosti Köbenhavna so še slikovito staro pristanišče na morskem kanalu Nyhavn, stavba renesančne borze, dvorec Cristian-sborg (danes sedež danskega parlamenta), zimska kraljeva rezidenca Amalienborg, stara univerza, delno marmornata cerkev (zgrajena

1794 po zgledu cerkve svetega Petra v Rimu) in mestna hiša, ki je podobna stavbam v toskanski Sieni. Vreden je tudi obisk zabavišnega parka Tivoli, ki je drugi najstarejši na svetu; obiskovalcem nudi možnost zabave že od leta 1843. Park Tivoli je srce mesta z restavracijami, s trgovinami, fontanami, z jezerci in ulično glasbo. Poleti se dogaja Jazz festival, ki je vsakoletni popularni dogodek in je rezultat prepoznavne jazz scene, ki obstaja že mnogo let. V bližini mesta je najdaljši most v Evropi, ki povezuje otok Sjaelland in Švedsko. Most se imenuje Oresund most, po danski regiji Oresund. V mestu so si izletniki ogledali še zanimivo zunanost pivovarne Carlsberg, ki je začela z dejavnostjo v l. 1848.

Mesto je predvsem prijazno "do kolesarjev in slo-nov". Prvih je zelo veliko, kar 32 odstotkov! Kolesarji imajo na vsaki strani ceste široko vozišče. Mavrični umetni sloni pa so urbani dogodek, ki spominja na berlinske medvede. Skupina goriških letoviščarjev je najlepši vtis imela ob panoramskem izletu z barko po pristanišču in notranjem kanalu.

Obisk okolice
V bližini Köbenhavna so najprej obiskali Hillerød, najlepši danski grad v kraju Frideriksborg, renesančni dvorec Christiana IV., ki je zgrajen na treh otokih Slotsega jezera, ki ga imenujejo tudi "Danski Versailles" in slovi po lepo

urejeni notranjosti ter čudovitih vrtovih.

Pokušnji krajevnih tipičnih ribjih specialitet je sledila vožnja do Helsingorja, kjer so se sprehodili do enega najlepših renesančnih gradov Severne Evrope - Kronborga, ki je znan zaradi tega, ker je veliki William Shakespeare tja postavil dogajanje svoje tragedije Hamlet.

Ogledali so se še tipično ribiško vasico Dragor, kjer je življenje ostalo kot v prejšnjem stoletju in kjer so hišice vse rumene in imajo v glavnem slamnato streho.

Zadnji dan

Letalo za vrnitev domov je goriške izletnike čakalo v Hannovru v Nemčiji. Zato so se spet vkrcali na trajekt, ki povezuje Rodby s Puttgardom. Za nekaj ur so se ustavili v čudovitem mestecu Lübeck, ki je drugo največje mesto v severnonemški zvezni deželi Schleswig-Holstein in eno večjih nemških reških pristanišč. Vrsto let je bilo glavno mesto Hanzeatske zveze, zaradi obsežnega arhitekturnega gotskega izročila je na UNESCO-vem seznamu svetovne kulturne dediščine. Mesto leži ob reki Trave in je največje nemško pristanišče v Baltiku. Stari del mesta je otok, ki ga obkroža reka Trave.

Po mirnem letu so goriški popotniki srečno prispeli domov. Polni lepih vtisov se udeleženci popotovanja zahvaljujejo organizatorjem, Prosvetnemu društvu Rupa-Peč in agenciji Caliba iz Vicenze, za dobro izpeljan izlet, ki jim je razkril marsikatero nepoznano zanimivost.

Karlo Mučič

Veličasten park Sanssouci

je zgraditi veličasten park Sanssouci s čudovito notranjsčino Neues Palais. Tale dvorec, "Pruski Versailles", spada med največje in najpomembnejše stvaritve pruskega baroka. V čudovitem terasistem parku so občudovali različne paviljone, tempelje, oranžerije za pomaranče, vodnjake in vodomete, kitajsko čajnico, jezerca in razne kipe.

Rostock in pristanek na Dansko
Četrti dan je bil namenjen potovanju proti prestolnici Danske. Najprej so se ustavili v Rostocku, tretjem največjem mestu na nemški obali Baltskega morja in največjem urbanem središču Mecklenburga-Predpomorjan-

kratki vožnji s trajektom prispeli do malega danskega pristanišča Gedser, ki ga s Köbenhavnom povezuje lepo urejena cesta.

DANSKA

Kraljevina Danska je ustavna monarhija, s kraljico Margrethe II. na čelu. Je najstarejša in najmanjša nordijska država v Skandinaviji zahodno od Baltskega morja in jugovzhodno od Severnega morja. Zgodovina Danske je precej razgibana. Nekoč je njena površina segala do Anglije. Zaradi vojn pa se je njena površina izrazito spreminjala. Pod udarcem Hanzeatske zveze je nastala Kalmarska unija treh severnih kron, ki so jo

Staro pristanišče Nyhavn v Köbenhavnu